

మద్భాగవత మహాత్యము

(బోయనపల్లి వేంకటాచార్య ప్రణీతము)

సంపాదకుడు
కపిలవాయి లింగమూర్తి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము వారి ఆర్థిక సహాయముతో
ముద్రింపబడినది.

“SRI MADBHAGAVATHA MAHATMYAMU” Written by
BOYANAPALLI VENKATA CHARYULU. Edited by KAPILAVAI
LINGAMURTHY, Lecturer, Sri Venkateswara Govt. Oriental
College, Palem – 509215 Mahaboobnagar (Dist.)

**PUBLISHED WITH THE FINANCIAL ASSISTENCE OF
TIRUMALA – TIRUPATHI DEVASTANAM**

Acc. No. 2407

© All Rights owned by Editor

ముద్రణ : జనవరి 1982

ప్రతులు : 1000

వెల : 12.00

ప్రతులకు :

కె. కిశోర్ బాబు

15-34, వాణీ సదనం, విద్యానగర్ కాలనీ,

నగర్ కర్నూలు (ఆం.ప్ర.) PIN. 509 209

THIS BOOK IS

PUBLISHED WITH THE FINANCIAL ASSISTANCE OF

TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS

UNDER THEIR SCHEME

AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS".

నివేదన

కవి చరిత్రకారుల దృష్టికెక్కవి కవులు తెలంగాణమున, అందును సంస్థానములు వెలసినవి కనుక పాలమూరు మండలమున నెక్కువ, అట్టివారు రచించిన యముద్రిత శాస్త్రములు, కావ్యములు, లఘుకావ్యములు శతకము లీ ప్రాంతమున వారి బంధువులింట మరియు పరిచయస్థు లింటనెన్నియో మ్రగ్గుచున్నవి. కనుక వానిని జాడలరసి సేకరించి ప్రతి కవి రచనలో మేలైన దాని నెన్నికచేసి ముద్రించిన యెడల మన భాషకు, విజ్ఞానమునకు మరియు సంస్కృతికి నెంతయో యవకారము జరుగును. ఇది సాహిత్య అకాడమీ వంటి సంస్థలు జేయవలసిన పని.

పురాతన గ్రంథాన్వేషణమున నాకు లభించిన యముద్రితములకు కొన్నిటి కైన వెలుగు జూపదలచి తొలి ప్రయత్నముగా చూతపురీ విలాసమును శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమువారి కందితిని. అది వారియొద్దనుండినది. దాని పిమ్మట విది రెండవది. ఇటులే మరుగుపడిన వానిని వెలికి దీయవలెనని కోరిక.

హిందూ ధర్మోద్ధరణకై దార్మిక గ్రంథ ప్రచురణ చేపట్టి శ్రీ తిరుమల తిరుపతివారు ప్రాచీన గ్రంథములకు చేయుచున్న అర్థిక సహాయము చరిత్ర విస్మరింపరానిది. కనుక దీని ముద్రణ కార్మికసహాయము చేసిన ఆ దేవస్థానము వారికి మొదట కృతజ్ఞతాంజులులు ఘటించుచున్నాను.

నూతన గ్రంథరచనకంటె అముద్రిత గ్రంథ పరిష్కరణ కష్టము. పాధు పాఠముల విషయమున చరిత్ర విషయమున నెన్నియో కోశములను మరియు మిత్రులను సంప్రదించవలసి యుండును. కావున నాకు సర్వావస్థల యందు తోడ్పడుచున్న అశ్రీయులు శ్రీ రంగవార్య గారికి.

కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటూ నాకు వ్రాతకు ముద్రణ వ్యవహారమునకు చేదోడు వాదోడుగా నున్న మా చిరంజీవులు కిశోరుబాబు అశోకుబాబులను అభివ్యదిస్తున్నాను.

విషయ సూచిక

పుట

1. సంకీర్తనము	i
2. కథాశ్రవణము	vii
3. సందర్శనము	xiii
4. సేరాజనము	xx
5. అంకసూచికలు	xxvi
6. ప్రథమాశ్వాసము	1
7. ద్వితీయాశ్వాసము	30
8. తృతీయాశ్వాసము	61

సంకీర్తనము

ఈ కవి శ్రీ వైష్ణవ బ్రాహ్మణుడు విష్ణుద్వైత సంప్రదాయకుడు. వీరు కొండిన్యన గోత్రులు ఆపస్తంబ సూత్రులు వీరి యింటి పేరు భోజన పల్లెవారు. ఈ ప్రాంతమున నీయన మరియు వీరి బంధువర్గ మంతయు కవులు ఆంధ్ర పూర్ణాచార్యులు వీరి యన్వయ కూటస్థులని సంస్కృతమున ప్రసన్నా మృతమును రచించిన వారి వంశీయులే నని గోలకొండ కవుల నందికయందు శ్రీ సురవరము వారు తెలిపిరి.

శ్రీవైష్ణవము రంగమున కాణమోపిన పిదప తత్ప్రచారార్థము కంచి మరియు తదితర ప్రాంతముల నుండి యాచారి, కందాళ, తిరుమల, భట్టరు మొన్నగు వైష్ణవ బ్రాహ్మణ కుటుంబములు ఆహూతి, తిరునగరి మొన్నగు వంటి కుటుంబములు తెలంగాణమునకు వచ్చెను. అట్టి వానిలో వీరి కుటుంబ మొకటి. వీరి పూర్వుల నివాసము నేటి మైసూరు మండల మందలి “విజనపాల”యను గ్రామము. అచటి నుండి యొకకాల పూర్వము నేటి నాగర్ కర్నూలు తాలూకా లోని “విజనపల్లెకు” వచ్చెను. అనంతర మచటి నుండి వారు వేరు వేరు ప్రాంతములకు వ్యాపించిరి. ఈ కవిగారి కుటుంబము ప్రస్తుత మాతృకూరు తాలూకా యందమర చింతలో నున్నది.

విజనపల్లె నేడు నాగర్ కర్నూలు తాలూకాలో వట్టెము పిమ్మట చెప్పదగిన చారిత్రక గ్రామము. గోన గన్నయరెడ్డి వివర్ధమాన పురమును పాలించినట్లు దెలుపు శాసనము రాయచూరు కోటయందు దప్ప నీ ప్రాంతమున మరెచ్చటను లేదు. అతని యితర శాసనములు గూడ లేవు గాని నేటి గ్రామమున వతనిని బేర్కొను చిన్న శాసనమొకటి యూరి వెలపల శివాలయము చెత నొక రాతి కదిపై చెక్కబడి యున్నది. అది యే గ్రామ ప్రత్యేకత.

ఇతని తలిదండ్రులు నరసమాంబా కృష్ణమాచార్యులను దంపతులు. వారికి కవిగారు క్రీ.శ. 1889 ముగ్గుత పైశాఖ శుద్ధ సప్తమినాడు జనించి మరల ముగ్గుతయందే శ్రావణ బహుళ పాడ్యమినాడు వరమ పదించెను.

అయన బాల్యము విజ్ఞన పల్లె యందే గడచెను. అతని విద్యా గురువు విక్రమ వేంకటా చార్యులవారు. దీక్షగురువు బంగారు తావనా చార్యుల వారు. చింతామణి యామునాచార్య నరసింహాచార్య సోదరులితని సతీర్థులు. యామున కృష్ణ కవులీతని జంట కవులు. వీరి సతీమణి పేరు లక్ష్మీనరసమ్మగారు. వీరికి కృతి సంతానమేగాని క్షితిసంతానము గలుగలేదు.

వేంకటాచార్యుల కృతులు :-

చరిత్రకు తెలిసినంతవరకు వీరి ప్రథమ కృతి “జానకీ పరిణయము” అది మూడాళ్లనముల లఘు ప్రబంధము. అందలి కవిత ప్రౌఢము మరియు సరసమై యుండును. దానిని వారు యామునా చార్యులతో గలిసి రచించి సుంకర రామయ్య పల్లె పాడుగ రామిరెడ్డి గారి కంకిత మీయగా క్రీ.శ. 1921 లో దాసు కేశవరావు పంతులుగారు బెజవాడ వాణి ముద్రాక్షర కాలలో అచ్చువేసిరి.

రెండవది “రాజలేఖ”యను ఖండ కావ్యము అందలి యతివృత్తము సాంఘికము వీరి కాలమునాటికి కన్యాశుల్కములే గాని వర శుల్కములు లేవు గనుక వీరందా దురాచారమును ఖండించి స్త్రీ స్వాతంత్ర్యమును ప్రబోధించిరి. దీని పీఠంబలమందలి తొలి ఖండ కావ్యముగా గూడ గుర్తింప వచ్చును. ఇది పేరు జ్ఞాతి సోదరుడగు కృష్ణమాచార్యులతో గలిసి రచించిరి. అది దోమకొండ వంస్థానా దిపతులు రాజా వేంకటేశ్వరరావు బహద్దరు గారి ద్రవ్య సహాయమున క్రీ.శ. 1928 వస్తు వసంబరున నాంకార ముద్రాక్షర కాలయందచ్చైసది.

మూడవది శ్రీమదాంధ్ర సత్యనారాయణ వ్రతము. పద్య రూపమైన లఘు ప్రబంధము. దానినితడు సకలాంధ్ర లోకోపకారముగా రచించితినిని చెప్పెను. అందు సత్యనారాయణ పూజా విధానము మరియు వ్రత కథలున్నవి. క్రీ.శ 1929 యందు ముద్రింప బడినది.¹⁰

నాల్గవది “రామపూజా విధానము” గుండేరావు హర్కాతేగారి సంస్కృత కృతి కనువాదము. దానియందు శ్రీరామ వ్రత మహాత్మ్యము “నరహరి భట్ట”ను విప్రునకు నారదుడు జెప్పును. ఈ గ్రంథమున పూర్వ భాగమున గుండేరావుగారి శ్లోకములకు పద్యాను వాదము. ఉత్తర భాగమున నావికి వచన రూపమున్నది. దీనిని గూడ యామునా చార్యులతోనే గలిసి రచించెను. కృతి ముఖవక్రమున పీ క్రింది శ్లోకమున్నది.

శ్రీమత్పదే ఆతవతాం సరోజే

గుం జన్య దివ్యారవ వర్ధ నాయ

గద్వాల గేహున్మమ కేశవస్య

గౌడే స లక్ష్మీ క్రయతే విరాజే

అందు క్రీ గీతలుగల యక్షరములు పెద్దవిగా గూర్చబడినవి. వావిని చంద్ర రేఖా క్రమమున జదివిన యెడల “గుండేరాయ” అను పేరు, “అదిలక్ష్మీ వివర్ధతాం” అను నాశీస్సు వచ్చును. ఇది గద్వాల రాణీ అది లక్ష్మీదేవమ్మగారు క్రీ.శ. 1880 లో నవటి లక్ష్మీ ప్రెస్సున నచ్చు వేయించినది.

ఇవి గాక రామాశ్వ మేధము భాగవత మహాత్యము వీరి యముద్రిత రచనలుగా మన్నవి ఇంకను నేవేవి గలవేమో పరిశోధింపవలెను. రామాశ్వ మేధము సంస్కృతమున కన్యవాదము కవిగారు దాని విరువది నాలుగు సర్గలవరకే యనువదించిరట. తక్కిన గ్రంథ మెంతయో దెలియదు దానిప్రతి సీతారాంబాగు లైబ్రరీ యుండిన్నట్లు దెలియదు చున్నది భాగవత మహాత్యము ప్రస్తుతము నేను మీ కందించుచున్నాను ఇది నాకు మిత్రులు మంగునూరి నివాసియగు శ్రీ వెలుదండ రామేశ్వరరావు గారి గ్రంథ సంవయమునుండి లభించినది. వారి ప్రాంతమున భాషా సేవకులై ప్రాచీన గ్రంథములను రక్షించుటేగాక చక్కవి కవులు విమర్శకులు మరియు వక్తలుగా గూడ నున్నారు.

కృ తి ప్రే రణ :-

సాధారణముగా కవులేదో యొక ప్రేరణలేక, సంఘమునకు తామేదో చెప్పదలచక కలము బట్టరు ఇది మనకు నన్నయగారి నుండి యున్న యాన వాయితి. మా జిల్లా యందొకప్పుడు శ్రీరామ సామ్రాజ్య పట్టాభి షేకములు, భాగవత సప్తాహములు మరియు నితర యత్నవాదలు పెక్కు జరిగినవి. వావిలో

క్రీ. శ. 1866 లక్షయ మాఘము

కోమటికుంట యందర్థము చెల్లయ్యగారు చేయించిన లక్ష విల్వార్చన.

క్రీ. శ. 1882 చిత్రభాను వై శాఖము

కొండారెడ్డిపల్లెయందు రాఘవరావు మత్తేదారుగారు చేయించిన సప్తాహము.

శ్రీ. శ. 1913 ఆనంద

యావత్ గోవింద నాయకుగారు జేయించిన సామ్రాజ్య పట్టాభిషేకము.

శ్రీ. శ. 1920 దుర్మతి పై శాఖము

నాగర్ కర్నూలులో సబ్ డివిజన్ ల్ ఆఫీసర్ వేంకటరమణయ్యగారు జేయించిన సప్తాహము.

శ్రీ. శ. 1924 రక్తాక్షి వై శాఖము

తిమ్మాజిపేటయందు బప్పు చెన్న కిష్టయ్యగారు జేయించిన సప్తాహము.

శ్రీ. శ. 1927 ప్రభవ మార్గశిరము

హైదరాబాదున తాతాజీ కృష్ణాజీ నాయక్ గారు జేయించిన భాగవత సప్తాహము.

శ్రీ. శ. 1929 ఖక్త వై శాఖము

జినుకుంటయందు బలుమూరు వరదాచార్యులవారు జేయించిన సామ్రాజ్య పట్టాభిషేకము.

శ్రీ. శ. 1935 భవ వై శాఖము

ఎందరెల్లయందు పకీరయ్యగారు జేయించిన పెద్ద సప్తాహము.

చెప్పదగినవై చుట్టుపట్ల జనుల నాకర్చించి వస్తు సమృద్ధితో వారము దినములు సలక్షణముగా నడచి ప్రజలపై తమ చెరగని ముద్ర వేసినవి. ఈ సందర్భము లందు పదసాహిత్యము గూడ యెంతో ప్రభవించినది. కొందారెడ్డిపల్లె రాఘవరావు గారు తమ సప్తాహమున 'బంగారు శాస్త్రిగారితో సప్తాహ మాహాభ్యుదయ' రచించి ముద్రింపించి బంచిరి. ఆనందయందు శ్రీరామనవమికి కలవకుర్తి నారాయణాద్వైతగారు రామోపాసనా పద్ధతి రచించి ముద్రింపించిరి వారు రామ నమోద్రమున మునిగి తేలినవారు గనుక నాటివారు రామోపాసనలందు నారాయణా భ్యుదయి కృత్తి సామ్రాజ్య పట్టాభిషేకము లందు గోవింద నాయకుగారి సప్తాహము పాటి లేసినవి పొగిడిరి. తాతాజీగారు వావిళ్ళవారి భాగవతములు గొవి ముఖ వక్రమున సప్తాహ దినరములు ముద్రింపించి బంచిరి తిమ్మాజి పేటవారు

గంగవరము నరసింహాచార్యులతో సప్తాహ మాహాత్మ్యమును నాటకముగా వ్రాయించిరి. ఇటులీ యత్సవము లానాడు పాహిత్య సేవ మరియు కొంత పాహిత్య సృష్టి గూడ జేసినవి.

వైవానిలో గోవిందనాయకు మరియు తాతాజీ గారల సప్తాహములు ప్రత్యేకముగా జెప్పదగినవి. యావత్ సప్తాహము కృష్ణా తీరమున నలుదిది దినములు జరిగెను. అందు నూతనమిది మంచి రామాయణ పారాయణములు జేసిరి. సప్తాహము జరిగినన్ని దినములు ముప్పది నలుదిది పురోహిత లింకొకవైపు దుండ్రయాగము మరియు రామకోటి జపము జేసిరి. ఆ సప్తాహమున వెల్లాల సదానాథాశ్రమ గోపాలపేట రామచంద్రశాస్త్రి, పల్లారామశాస్త్రి వెంకటశాస్త్రి, అచ్చంపేట నరసింగయ్య శాస్త్రి యావత్ లక్ష్మీ నరసింహయ్యశాస్త్రి ఖండవల్లి నరసింహశాస్త్రి అచార్య రామచంద్రుల రంగచంద్రులు, నంబాకం రామచంద్రులు, కంఠీరవచంద్రులు మొదలైన పాలమూరి దిగ్గంతులగు పండిత వర్గ మంతయు పాల్గొనెను. అత్యంతస్వామిగారు వద్రష్టలుగా నుండిరి. విక్రాల వేంకటాచార్యులవారు పురాణము జెప్పిరి. నాడు పెద్దమండలి నివాసి ఆర్చకం అయ్యమా చార్యులవారు విక్రాల వేంకటాచార్యులవారు పురాణ ప్రవచనమున సాటిలేనివారు.

తాతాజీ కృష్ణాజీగారు జేయించిన సప్తాహము గొలిగూడలో తమ సొంత యింటియందే జేయించిరి. దానికి బులును అప్పన్నశాస్త్రి గారు వద్రష్టగా ర్యాలి సీతారామశాస్త్రిగారు కార్య నిర్వాహకులుగా వ్యవహరించిరి. దానియందు గూడా నీ జిల్లా యందలి పండితులు పాల్గొనిరి. తాతాజీ వృద్ధుడై యనారోగ్యముగా నుండెను గనుక సప్తాహ మారంభించిన మూడవనాటికి దశ విషమించెను. అది జూచి కార్యనిర్వాహకుడు భాగవతము నేడే పూర్తి గావలెనని చెప్పెను. అంత పారాయణ కర్తలు తలా కొన్ని ఆధ్యాయములు పండుకొని పాయంకాలము వరకు పూర్తిజేసిరి. భాగవతము పూర్తియైన దన్న మాటవిని ఆయన పరీక్షితునివలె క్రమమూసెను అపుడది దర్శింప నేగిన వారగునేమో యనుకొనిరట గాని పీఠ భద్రుడు దక్షిణ తల దీపనంత మాత్రమున నా యాగమాగెనా! వామనుడు బలిని బంధించగా క్రతువాగెనా! దానిని గోవింద నాయకుగారే ముందునకు వచ్చి సమీపమందలి రామమందిరమునకు మార్చి యభిషేచిగా నిర్వహించెను. ఈ సప్తాహమున భాగవతము మూడవ నాటికే ముగిసెను గనుక నాల్గవ నాటినుండి దాని స్థానమున వివిధ పురాణములు పారాయణము జేసిరి. ఆ సప్తాహము జూచిన

వారికి కావ్యమందలి తృతీయాశ్వాసమున దాని ఛాయలు గోచరించును. దీని విమృశ దేహాతున యిట్టివి పెక్కు జరిగినవి.

భాగవత సప్తాహము :-

మహాబాహ్నగర్ జిల్లా యందీ సప్తాహమునకు శ్రీకారము జాట్టినవాడు వెదిరె గ్రామమందలి శివరామయ్య యను స్మార్తుడు అతడు. తమ గ్రామ సమీప మందలి గుట్టపై వివసించి నూచెనిమిది పర్యాయములు భాగవత పారాయణము జేసెను అంత నతనికి చివరిసారి నారదుడు ప్రత్యక్షమై తారకమంత్ర మువదే లించి భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య తత్వ ముక్తి మార్గములకు భాగవతము కూడలి గనుక దాని పారాయణ సప్తాహములను ప్రచారము సేయుమని యాదేశించెను. ఆ యాదేశమున శివరామయ్య శివరామ దీక్షితుడై యొక పీఠమును స్థాపించి యది చివరి దినములందు తమ బావగారగు కోట కదిర రాజయ్యగారి కప్పగించెను. రాజయ్య శివరామ దీక్షితులతో నువదేశమంది రాజయ్యగియై తన చివరి దినములలో దానిని మేనల్లుడగు చందన్న కప్పగించెను. చందన్న యది తన హయామున విజ్ఞనపల్లెకు గొనివచ్చి యచట గల యొక గుట్టకానందగిరి యని నామకరణము జేసి యా పీఠమును దానిపై స్థాపించెను. నేడా పీఠము విజ్ఞనపల్లెలో నతని నమాది కోట కదిరిలో నున్నవి. సమాధి యతని సోదరి చంద్రభాగమ్మగారు చక్కగా కట్టించి యన్న యారంభించిన సప్తాహ సంప్రదాయమును పోకుండ విలిపి నది. నేడామె కుమారులు దానిని పొగించు చున్నారు.

విజ్ఞన పల్లెలో నానందగిరి పీఠస్థాపన, భాగవత సప్తాహ ప్రారంభము మున్నగు సంఘటనతో కవిగారి హయాముననే జరిగినవి. ఈ గ్రామమున తాటి వర్తివారను మరియొక వైష్ణవ కుటుంబ ముండెను. వారిని మరియు నీ భోజనపల్లి వారి భూములవట ప్రక్క ప్రక్కనే యుండెను. కాలాంతరమున నీ రెండు కుటుంబముల వారాత్మకూరు సంస్థానమునకే వెళ్ళిరి అయినను భూములకై యపుడపుడు వచ్చుచుండిరి. నేడచటి యున్నత పాఠశాల పీఠ భూమియందే యున్నదట. కనుక నవటి యానందగిరి పీఠస్థాపన దీనినొక ప్రేరకము గావచ్చును. అటుల గాకున్నను విజ్ఞనపల్లి యందలి చంద్రమౌళీశ్వర స్వామి వారి యానందగిరి పీఠస్థాపనము ఆత్మకూరి యందే వేంకటాచార్యుల వారి భాగవత మాహాత్మ్య రచనము దాదాపు నమకాలికముగనే యుండును.

2. కథాశ్రవణము

ప్రవేశిక :- పరలోకమున కీళ్ళరు దధికారి, ఇహలోక మనకు మానవు దధికారి, ఇది నేటినరుల సగటునమ్మిక. పునర్జన్మ నంగీకరించినను లేకున్నను పాప పుణ్యములు పరలోకముందు వానికి దగిన శిక్షలు సౌకర్యములు ఏ మతము వారివి వారికున్నవి. ప్రకృతి శాస్త్రమునకు పాశ్చాత్యులవలె పారమార్థిక విషయ మున హిందువులదే యందెచేసిన చేయి గనుక నె దావిషయమున వారి సిద్ధాంత ములే మిక్కిలిగా శిరోధార్యము లగుచున్నవి.

ప్రపంచమున నన్యమతముల వా రిహభోగాను భవములకే బ్రదుక హిందువైన వాడీలోకము కొరకుగాక పరలోకమునకై బ్రదుకును, అది వాని జీవ లక్షణము. పరలోకమున కతనికి పెక్కు మార్గములున్నవి. అందు కర్మ జ్ఞాన భక్తి మార్గములు ప్రసిద్ధమైనవి.

శాస్త్రమున జ్ఞానయోగమునకు హమదేవ భక్తియోగమునకు శుకమార్గములని వ్యవహారము. చెట్టు కొనకొమ్మన గల వండును దీనుటకు చీమయైనచో మ్రావి మొదటి నుండి ప్రాకవలెను, చిరుకయైనచో నాకాశ మార్గమున వచ్చి యదే కొమ్మపై వ్రాలును. జ్ఞాన భక్తి మార్గముల తారతమ్యము లట్టివి. మొదటి దానిచే నరుడు క్రమ ప్రాప్త ముక్తి నందగా రెండవ దానిచే నద్యోముక్తి నందునని పర్యవసానము రెంటి కొకటే యైనను జ్ఞానము భక్తివి మూలమైనదని యంగీక రించదు. భక్తి కర్మను ప్రదర్శనాడంబరమైనదని తృణీకరించును.

బొట్టులు యజ్ఞ యాగాది వేదబోధిత కర్మలే ముక్తి సాధనమనగా శాంకరులు జ్ఞానములేక నూరు జన్మలకైన ముక్తి లేదందురు. ఇక సామాన్య లాగొడవలలో బడక భక్తి గలిగిన చాలును భగవత్పద మందవచ్చునని నమ్ముదురు. కనుక పరస్పర విరుద్ధములైన యీ సిద్ధాంతములను సమవ్య యించుటకు భగవద్గీతాది వేదాంత శాస్త్రములు లెస్సగా ప్రయత్నించినవి. అంతేగాక నా యాశాలము లందు దయించిన మహనీయులు గూడ నందులకు కృషిజేసిరి. మతత్రయ కర్తలందాద్యు డైన యాచార్య శంకరు డారుమతముల నంగీకరించి షష్ఠాత స్థాపకుడైనను

జ్ఞానములేవి భక్తి నంగీకరింప లేదు. అందువలన నతని పిమ్మట వచ్చిన భగవద్రామానుజులది యంగీకరించి భక్తి సహాయములేక కేవల జ్ఞానముచే ముక్తి దుర్లభమని సిద్ధాంతీకరించి యుభయ వేదాంత ప్రవర్తకు డయ్యెను.

పై మార్గములలో సామాన్యునకు కర్మజ్ఞానము లకంటె భక్తియే చేటువ దానికి భాగవత మాటపట్టు. అది భక్తిని నవవిధములుగా వింగడించి వివరించినది. అనంతరము వానిని పురాణములు కీర్తించి వాని వాని ప్రశస్తిని వస్తురూపమున ప్రకటించినవి.

తీర్థ త్రేత వస్తు సంబంధ మహాత్మ్యములకు స్కాంధమొక కంధి. ఇది యా కంధిలోనే బుట్టిన యొక రత్నరాజము. ఇందు భక్తిదేవికథ ధుందుకారి వృత్తాంతమును రెండు కథలున్నవి. భక్తిదేవికథ ప్రబోధ చంద్రోదయమువలె మానవ భావములను పాత్రలుగాజేసి కల్పించ బడగా ధుందుకారి వృత్తాంతము మానవ జీవిత ప్రతిబింబముగా నృజించబడినది.

మొదటి కథ

భక్తిదేవి పరమాత్మ సంకల్ప సంభవ; శ్రీహరికి ప్రియురాలై వైకుంఠ మున పెద్దకాలము కాపురముజేసి, జ్ఞాన వైరాగ్యములను కుమారులను గని కొంత కాలమునకు తనను తామరచి పరమాత్మ చెంతకువెళ్ళి “నేనేమి జేయవలె ;” నని యడుగ నతడింతటినుండి నీవు నా భక్తులను రక్షించు చుండుమని, ముక్తికాంతను దాసిగానిచ్చి భూలోకమున కంపెను. అప్పుడామె సుతులతో దాసితో ద్రావిడ భూమిలో పుట్టి, దేశాటనము జేయుచు, కర్ణాటమున పుష్పినంది, మరాఠయందు వన్నెదేరి, ఘూర్జరమున కుంటువడెను.

ఆమె కుమారులైన జ్ఞాన వైరాగ్యములను కృతాది యుగత్రయమున పోషించిరిగాని కలిలో నడుగువారు లేక కృశించి యకాల జరాభారమందిరి ముక్తి కాంత గూడ నటులే యయ్యెను. అది జూచి యామె దాసిని మరల వైకుంఠము నకే వెళ్ళుమని బంపి, కుమారులతో నెల్లెల్లా బృందావనము జేర, నా వాతావరణ మున తనకు కొంత క్రొత్తజనము కలిగెను కాని కుమారులు మాత్రమటులే యుండిరి గాన నొకవాడు యమునా తీరమున పుత్రుల స్థితి దలచుకొని దుఃఖించు చుండ మార్గవళమున నటకేతించిన నారదుడామెను నీవెవ్వరు ; యెందుల కేడ్చు

చున్నావని యడిగెను. అంత నామె తనగోడు జెప్పుకొని జరా మూర్ఖితులైన పుత్రుల జూపి వారి భాగున కుపాయము జెప్పుమని కోరెను. అప్పుడు నారదుడు నిమిలితుడై యామె భవవ్యత్తును వదిలిచి “సరీక్షితుడు ధర్మ లేవతను దచ్చిన కలిపురుషుని విగ్రహించియు మరల ననుగ్రహించి యీ లోకమున నిలిపెను గనుక నే దెటు జూచిన నతని ప్రభావమే చెల్లుచున్నది. నీవెచ్చటికి వెళ్ళినను నిన్నెవరు బయకరించరు, ఇచటనే యున్న వీరికి విద్రా సుఖమైన దక్కునుగనుక దేశాటన కాంక్ష విడుపుమని జెప్పి, ఆమె ప్రార్థనపై వారిని మూర్ఖ దేర్పబాని చేతులతో విమురుచు చెవులలో గట్టిగా మేలుకొనుడని ప్రబోధించెను. అ ధ్వజికి వారా యానమున కన్నులు దెరిచి లేవబోయి మరల చదికిరిబడిరి. నారదుడా దీనావస్థకు “హరిహరి” యను కొనెను. అపు డాశాశవాణి యతనితో నీవు వీరికై సాధు వులు జెప్పిన సత్కార్య మేదైన జేయగలిగిన భాగు పడుదురనెను. అదివిని యతడు సాధుదర్శనమున కేగి జ్ఞాన వైరాగ్యముల దళజెప్పి యెవరిని యుపాయ మడిగినను నీవె యెరుగనిది మే మేమెరుగుదు మనిరి. అతడు తిరిగి తిరిగి బదరికా వనముజేరి ననకాదుల గవి నమస్కరించి జ్ఞాన వైరాగ్యములు భాగుపడు నుపాయ మడుగ వేదములు విభజించి యష్టాదశ పురాణములు రచించియు గూడ నాత్మ కాంతి నందని వ్యాసునకు నీవే భాగవతార్థోప బృంహతమగు వక్ష్యోక్తి నుపదేశించి తాపముడిపితివిగదా ! అంతకంటె విక యెక్కువేమున్నది. చాని నతడిపుడు భాగవ తముగా రచించి కుకున కుపదేశించి నాడు నీ వా కుక శాస్త్రమును వారికి వివి పింపుమని జెప్పిరి. నారదుడు వారికి మ్రొక్కి సెలవంది వచ్చి యానంద కానన మున జ్ఞానయజ్ఞము మొదలుపెట్టి యేడుదినములు భాగవత పారాయణ జేసెను. అప్పుడచ్చటికి భక్తిదేవి కుమారులతో వచ్చెను వారా యేడుదినములు నారదుడు జేసిన భాగవత ప్రవచనము వినగా యథాపూర్వముగా యువకులైరి. అదిగవి యటకు వచ్చిన వారాశ్చర్యపడిరి. అంత ననకాదులు వారితో యిందాశ్చర్య పదవ లసిన దేమియులేదు. భాగవత శ్రవణ ఫలమే యట్టిది. అది నకలదురిత హారము చానికి నిదర్శనమగుకద యొకటి గలదు వినుడని యిటుల జెప్పిరి.

రెండవ కథ

పూర్వము తుంగభద్రా తీరమందొక గ్రామమున నాత్మదేవుడను బ్రాహ్మణు డుండెను. అతని భార్యపేరు ధూదుల, వారికి సంతానము లేకపోగా నొకనా

జతడు తపమునకై వెళ్ళి యొక చెట్టుక్రింద గూర్చుండ నవటి కొకయోగివచ్చెను. అతనినిగని యాత్మదేవుడు లేచి నమస్కరించి తనవిషయము జెప్పుకొని దుఃఖింప దివ్యదృష్టితో భవిష్యత్తును జూచి నీ కేడుజన్మల వరకు సంతాన యోగములేదు. అధవా కలిగినను నీకు వారితో సుఖములేదు కనుక నాకోరిక విడుపుమనెను గని యతడు వినక తమకెట్లులైన సంతానము ప్రసాదించుమని మంకుపట్టు బట్టెను. అంత నాయోగి యొక ఫలమిచ్చి దానిని భార్యకు దివిపించుమని చెప్పి వెళ్ళెను. ఆత్మదేవు డదిగొని యింజేరి భార్యను బిలిచి యిచ్చి దానిని భుజింపుమని జెప్పి కార్యాంతరమున మరల నెటకో వెళ్ళెను. అటులతడు వెళ్ళగనే యామె చెలిని బిలుచుకొని చూచితివా! మీ యజమాని నాతో భోగము లనుభవించుచు కుడిచి కూర్చుండలేక సుతులు సుతులని యెక్కడికో వెళ్ళి ఈ పండు దెచ్చెను. దీనిని దినిన గర్భము నిలుచునట. కష్టపడి తొమ్మిది నెలలు కడుపుమోసి బిడ్డనుగని యోవ్వన సుఖము పొడుజేసికొనుట కెవతె యిష్టపడును. కనుక యిప్పుడీ యాపద దొలగిండు కొనుపెట్లని యాలోచించి, యప్పటికిది యట్లుంచి భర్త యింజేరి పండుదింటివా యని యడుగ దింటినని బొంకెను.

అటులామె బొంకిన పిమ్మట నామె యక్క చూచి పోవుటకు వచ్చెను. అప్పుడు ధుందుల అక్కగారితో తనకు గలిగిన యాపద జెప్పుకొనెను. ఆమె చెల్లెలికి దగిన యక్క. అంతేగాక నప్పటికి నెలదప్పి యుండెను. గనుక మంచి సమయమునకు వచ్చితి నని పంకసించి నేనిపుడు నెందప్పి యున్నాను గాన ప్రసవము నాటికి నీవంత ధనము బంపితివా మీ బావగారు నాబిడ్డను నీకు దెచ్చి యిచ్చును. ఈ లోపల నీవు చూలాలి వైనట్లు నటించి బిడ్డ జేరిన పిమ్మట ప్రసవించితి నని జెప్పుము నీపతి దెచ్చినపండు మీదొడ్డిలోని యొక యావునకు దివిపంపుము దాని పాటిజాతము గాక. బిడ్డను నీకు జేర్చినపిమ్మట నేను నాకు కలిగిన కుమారుడు చనిపోయెనని ప్రవాదము గల్పించి పిమ్మట నేదోమిషతో దినదిన మిటకువచ్చి బాబునికి పాలిచ్చి పోయెనను అని యుపాయముజెప్పి వెళ్ళెను.

అక్క వెళ్ళిన పిమ్మట ధుందుల యాపండు దొడ్డిలో నొకయావునకు జెట్టి నాటినుండి తాను చూలై నట్లు నటించి యక్క ప్రసవించు నాటికి పతికి దెలియ కుండ ధనమాపి, యామెకు కలిగిన కుమారుని దెప్పించుకొని పిమ్మట తాను ప్రసవించినట్లు నటించి తనకు సుతుడు కలిగెనని పతికెరిగించెను. అది విని యాత్మదేవుడు మిన్నంది. వై భవమున సుతునకు జాతకర్మాదులు జేయించి

ధుందుకారి యని పేరుబెట్టెను. ఈ లోపల నక్కడ ధుందుల యక్కగారు తనకు కుమారుడు గలిగి చనిపోయేనని ప్రవాదు బుట్టించెను. అంత నది వ్యాపించి పిమ్మట నొకనాడు ధుందుల వతినిజేరి నేను బిడ్డనుగంటిని గాని యెందులకో పాద పడలేదు. పాద లేకుండ వీనినెట్లు సాకుదును ఇప్పుడు మాయక్క పుట్టినబిడ్డ పోయి విడిమిపిగి నన్నది గనుక నామెను పిలిపించిన వీనిని పాలిచ్చి సాకునని చెప్పెను. అత్తదేవు డదివిని వదినగారిని పిలిపించుకొని “అమ్మా ! నీ చెల్లెలు సుతునిగనెను గాని పాదలేవు. సాకుట యెరుగదు కనుక వీనిని పాలిచ్చి పెంచు భారము నీదని యప్పగించెను.

ధుందులకు బిడ్డపుట్టిన మూడునెలల కొక నాదామె పండు దివిపించిన యావు మొగబిడ్డని గనెను. అది జూచి జనులొక్కర్యపడిరి. అత్తదేవుడా బాలు నకు గూడ జాతకర్మాదులు వైభవమున జేయించి ‘గోకర్ణుడని’ పేరు బెట్టెను. నాటినుండి గోకర్ణ ధుందుకారులు కలిసియే పెరిగి యువకులైరి. వారిలో గోకర్ణుడు పరమ శాంతుకాకగా ధుందుకారి మిక్కిలి దుష్టుడు మరియు దుర్వ్యసన లంపటుడై దినదినము తలిదండ్రుని కొట్టి తిట్టి బాదించి యింటనున్న ధనకనకములు గొనివెళ్ళి జూదములకు వేళ్ళలకు వెచ్చపెట్టసాగెను. అదిగని తండ్రి మొకనాడిక నేను వీనితో నేమిసేయుదు : ఎటులేగుదు నని దుఃఖించుచుండ గోకర్ణుడు సమీపించి యోదార్పి వైరాగ్య స్వరూపము జెప్పెను. అదివిని యతడిక నాడే యిల్లువిడిచి యడవులకు వెళ్ళి భాగవత మార్గమున ముక్తి నందెను.

తండ్రి యిల్లువెడలి పోయిన పిమ్మట నొకనాడు తల్లి వానిబాధలు బడలేక నూతబడి జచ్చెను. ఆటల తలిదండ్రీ పోగా గోకర్ణుడాయిత నుండలేక యాత్ర లకు బయలుదేరెను. తమ్ముడిల్లు విడుచుట ధుందుకారికి మరింత పేలై నాటినుండి తన వారకాంతల వింటియందే యుంచుకొని యదేచ్ఛగా చరించుచు నొకనాడు రాజాగారి బొక్కసమునకు బొక్కవెట్టి యిల్లు వింపుకొని అందుకొంత తన వేళ్ళల కిచ్చి యాత్రాత్రి యలసి విడిచి ప వారతవి కుత్తుక కుచ్చుబిగించి చంపి యేది యెరుగనట్లా ధనము దక్కించుకొని యిల్లు వదలి వెళ్ళిరి. పిదపవారిచే జంపబడిన ధుందుకారి ప్రేకమై యూరిపై దిరుగసాగెను. అతడు జచ్చిన సంగతి యెటులో గోకర్ణునకు దెలిసి తాను జేయు యాత్రలలో నతనికి పిండప్రదానములు జేసి యొకనా డిల్లు జూడగోరి తమ గ్రామమునకు వచ్చి యప్పటికి చీకటి బడుటచేత నాకిట చప్పురము క్రింద బండకొనగా, ధుందుకారివచ్చి తన వీరరూపము

జూపెను. అది గవి గోకర్ణుడు పాప మిందెవరో శ్రాద్ధాదు లెరుగని యగతికు డనకొని, నీవెవరని, యడుగ వాడు మాటాడరాక మీ యన్ననపి సైగచేసి ఈ ప్రేతరూపమును భరించ లేను దీని నెటులైన దొరికించుమని దీనతను ప్రదర్శించెను అదిజూచి గోకర్ణుడు నేను నీకై గయాశ్రాద్ధము జేసితిని. దాని చేగూడ దొంగని ప్రేతత్వము మరి దేనిచే దొంగనో నీ వెరిగిన జెప్పుమన, నా పాప మొక గయాశ్రాద్ధమున గాదు వేయింటిచే గూడ దీరదు. గనుక మరియొక మార్గం తర మాలొచింపు మనెను. అటులారాత్రి తెల్లవారిన పిమ్మట గోకర్ణుడు రాత్రి తమ గ్రామమునకు వచ్చెనని దెలిసి పెద్ద లతనిని జూడవచ్చిరి. అతడు వారందరి నడుస్కరించి కుళల ప్రశ్నలతో పాటు రాత్రి తాను జూచిన యన్నగారి దశ దెలిసి యది దొంగు నుపాయము జెప్పుడ. కోరెను. అప్పుడతడు వచ్చిన వారిలో బ్రహ్మవాదులు గూడ నుండిరి గాని వారు గూడ నేది జెప్పలేక పోయిరి. అంత గోకర్ణుడు సూర్యోపాస్తి జేసి యతనితో నన్నగారి ప్రేతత్వ విముక్తిని గురించి యడిగెను అప్పుడు సూర్యుడతని మంత్రములకు విముక్తవ్యమున స్తంభీ భూతుడై నిలిచి శ్రీకృష్ణ దీపోకమును వీధునపు దుర్దపుడు చెంతకేగి మహాత్మా! మీ రేగుచుంటిరి గనుక నిక యన్యవాదులకి యుగమున దిక్కిది యనగా నా పరమ పురుషుడు తన తేజమును భాగవతమున విక్షిప్తముజేసి పోయెను గనుక నీవతని ప్రేత రూప ముక్తికై యది పారాయణ జేయుమని జెప్పెను. అది వివి గోకర్ణు డచట నొకచోట భాగవత సప్తాహ మారంభించెను. అప్పుడచ్చటికి దేవముని సిద్ధ పాఠ్యాదు లందరు జూడవచ్చిరి.

అతడు సప్తాహ మారంభించిన చోట నొక పెద్ద వెనురుపొద యుండెను. ధుండుకారి తమ్ముడుజేయు దానిని జూడవచ్చి యా పొదలో నొక లావుపాటి గడలో నిలిచెను. అంత నావెదురు సప్తాహ మారంభమైన నాటినుండి సాయం కాలము పారాయణ ముగియువర కొక్కొక్క గణపు చొప్పున పగులుచు చివరి నాడది ముగియగనే పెద్ద వప్పుడుతో మొత్తము పగిలి ధుండుకారి యందుండి ప్రేతరూపమునుబాసి హరిరూపమును భరించి వచ్చి తమ్మునికి సాష్టాంగపడి లేచి కొగిలించుకొని నీ వలన నా ప్రేతత్వము దొంగెనని చెప్పి భాగవత శ్రవణము నా పాపములెల్ల వగ్గి యెండుగడ్డిని గాల్చినట్లు మొదలంట గాల్చివేసెనని దాని మహాత్మ్య మనేక విధముల బొగడెను.

3. సందర్భనము

పురాణ గాథలను జెప్పనపుడు మన శకములు జాలపు కనుక నవి స్థూలముగా నేమన్వంతరమున నేకల్పమున నే మహాయుగమున శ్రీహరి యొక్క యే యవతారవేళ జరిగెనో చెప్పబడుదురు. ఈ కథను శ్రీకృష్ణుడు గతించిన ముప్పదేండ్లకు కుకుడు పరీక్షిత్తునకు పిమ్మట వందయేండ్లకు నగరాదులు నారదునకు తదుపరి వందయేండ్లకు గోకర్ణదన్నగారికి వినిపించెనట.

నేడు మనము తాళచక్రమున నేడవదగు వైశంపత మన్వంతరమున శ్వేత వరాహకల్పమున చిరుదీ యెనిమిదవ మహాయుగమందలి కలియుగమున నున్నాము. ఈ మన్వంతరమున పురందర నామండిందుడుగా వత్రి, కళ్యాణ, గౌతమ, జమదగ్ని భరద్వాజ, వశిష్ఠ వ్యామిత్రులు సప్తర్షులుగా నున్నారు. నేడు మనమున్న మహాయుగముననే గడచిన త్రేతాయుగమున శ్రీరాముడు, ద్వాపరమున శ్రీకృష్ణు డవతరించిరి. శ్రీరాముడు త్రేతాయుగమున 30 వేల మిగిలియుండగా విలింబి సంవత్సర చైత్ర శుద్ధవవమి బుధవారము షషర్షసు నక్షత్రమున మధ్యాహ్నము కటక లగ్నమున నైడు గ్రహము బుధురాలి యందుండగా జనించెను. శ్రీకృష్ణుడు ద్వాపరమున (8,63,874, - 4-21) నెనిమిది లక్షల యరువది మూడు వేల యెనిమిదివందల దెబ్బదినలుగు సంవత్సరముల నాలుగు నెలల యరువది యొక్క దినములు గడచిన పిమ్మట క్రీ. పూ. 2228 శ్రీముఖ సంవత్సర శ్రావణ బహుళ నవమీవిద్యాష్టమి నాటిరాత్రి వృషభలగ్నమున నఖిజి న్ముహూర్తమున వన్నెండు గంటలవేళ జనించి (125-7-8) నూటిరువది యైదేండ్లంపై యేడు నెలల నెనిమిది దినములు బ్రతికి మరనాడు అనగా క్రీ. పూ. 3102 ప్రమాది సంవత్సర చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమినాడు పగలు వన్నెండు గంటలవేళ బోయవాని బాణము చే పరమ పదించెను, అతడు మరణించిన నాటినుండి యీ కలియుగము లెక్కింప బడుచున్నది.

శ్రీకృష్ణుని పిమ్మట ముప్పదేండ్లకు అనగా క్రీ. పూ. సౌమ్య సంవత్సరమున దీనిని కుకుడు పరీక్షిత్తునకు పిమ్మట మారేండ్లకు అనగా క్రీ. పూ. 2972

విరోధి కా రీతి కుద్ధనవమినాడు సనకాదులు నారదునకు ఆ పిమ్మట వందయేండ్లకు అనగా క్రీ. పూ 2872 ఐభవ సంవత్సర జ్యేష్ఠ శుద్ధనవమినాడు గోకర్ణుడన్నకు వినిపించెను ఇటులిది శ్రీకృష్ణుని పిమ్మట (280) రెండువందల ముప్పదేండ్లకు ప్రచారమందు కొనెను. ఇది ప్రచారమునకు వచ్చి నేటికి అనగా కలిశకము 5082 నకు సరియగు దుర్మతి జ్యేష్ఠ శుద్ధనవమి గురువారము (11-8-1981) నాటికి (4852) నాడుగువేల యెనిమిదివందల యేబడేండ్లు దాటినవి.

వస్తు ధ్వని :-

ఈ కథలో కల్పనతోపాటు కొంత సత్యము గూడ నున్నది. భక్తిదేవి శ్రీహరికి ప్రియురాలు జ్ఞాన వైరాగ్యము లామె కుమారులు ముక్తికాంత వారి దాసి యని చెప్పుటచే భక్తి మున్నచాలును శ్రీహరి యతనికి ఛార్యకు భర్తవలె యేడు గడమై విడిచును. జ్ఞాన వైరాగ్యముల కతడిక వేరుగా యత్నించ నక్కరలేదు. అవి భక్తిచేతనే గలుగును. ముక్తిగూడ అంతియే భక్తుడు కోరినచాలును లభించును.

అంతేగాక భక్తి శ్రీహరికి ప్రియురాలనుటచే నందు నవ విధము లున్నను గోపిక లనుసరించిన మార్గ ముత్తమమని సూచన. గోదాదేవి శ్రీరంగని పొందుటకా మార్గమునే యనుసరించెను.

కృత శ్రేత ద్వాపరములందే గాని కలియుగమున జ్ఞాన వైరాగ్యముల బలుకరించు వారులేరు. కలియుగమున భక్తి ద్రావిడ దేశమున బుట్టి, కన్నడమున పుట్టివంది మహారాష్ట్రమున మెరుగెక్కినది గాని ఘోర్వరమున కుంటువడినది. బృందావనాది యాత్రంతో భక్తికేగాని జ్ఞాన వైరాగ్యములకు పుష్టిలేదు. వానికి భాగవత శ్రవణమున దప్ప నారద ప్రబోధమువలన గూడ లాభములేదు. ఇది మొదటి కథ యందలి వీతి.

కుపుత్రత్వముకంటె యపుత్రత్వము మేలు. ఎంత పౌరపాపమైనను భాగవత శ్రవణము వలన నశించును ఇది రెండవ కథలందలి విషయము.

వింతులు :-

పురాణ కథలందు పాదారణముగా వింతలకు కొడువ యుండదు, ఇందు ఫలభక్షణచే సంతతి గలుగుట, గోవునకు మానవశేషపు గలుగుట, గోకర్ణుని మంత్రములకు సూర్యుడు నిలుచుట యందుకారి ప్రేతరూపము బాటుట యట్టివి

“అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి” యని హిందువుల నమ్మకము గనుక వారు సంతానమునకై బడని పాటుండదు. జల ఫల మూలికాదులు ద్రవ్య గుణముచే ప్రభావము గలవి గాబట్టి ఆ యా పరిస్థితుల ననుసరించి యవి సంతానమునకు దోహదము లగునని విశ్వసింప వచ్చును గాని పశువునకు శుభపుగలుగుట విత.

దార్విన్ మహాశయుని సిద్ధాంత రీతిగా జంతుజాతి నుండే మానవ పరిణామము గలిగినదను నేటి ప్రపంచమున మానవులకు జంతువులు జంతువులకు మానవులు గలుగుటలేదు గాని పురాణము లందరి పామాన్యమే అందు జంతువులకు బుట్టిన వారిచే వర్ణింప వంశములు గూడ నున్నవి. ఋష్య శృంగుడు జింకకు, క్రోష్టి నక్కకు, మహిషుడు గేదెకు మాండవ్యుడు కప్పకు, మత్స్య వల్లభుడు మొసటికి భారత వంశమునకు కుమరైన మత్స్యగండి చేపకు బుట్టిరి. చరిత్రలో ప్రసిద్ధుడైన శాతవాహనుడు సింహముల బిడ్డడట. ఈ శతాబ్దిమున నొకప్పుడు హైదరాబాదులో నొకమేకకు మానవశేషపు బుద్ధిగల ఇవన్నియు నమ్మలేని విజములు గనుక ఈ గోకర్ణుని జన్మ మట్టికోవరోనిది.

ఆతని పుట్టుకేగాదు వాడు మంత్రములతో సూర్యుని విలుపుట మరియొక యాశ్చర్యము ఇంతవరకు తన పాతివ్రత్యమున నుపతీదేవి సూర్యోదయ మాపిన కథ యొకటి యున్నది ఇది రెండవది.

లోకమున నేడతీంద్రియ శక్తివరు లక్క దక్కడ తమ సంకల్పబలమున చూపులచే వస్తువులను తమ నై పాకర్షించు కొనుట, అంతరిక్షమున నిలుపుట, ఇనుప కమ్మీలను వంచుట, గడియారముల నాపుట మున్నగు వింతలు జూపు చున్నారు. చోళవంశమునకు మూల పురుషుడైన కరికాల దర్శ్యము విడుచునపుడు జలపాత్ర లాకాశమున సంచరించుచుండెనట. కాని యిట్టి ప్రభావము లాకాశమున సుదూరమున నున్న గ్రహ సక్షత్రాదులపై యెంతవరకు పనిజేయునో చెప్పలేము. ఈ యుగమందలి అధ్యాత్మిక వేత్తయైన మాస్టర్ పి.వి.వి. గారు గ్రహములు

మనపై నెటుల ప్రభావము జూపునో యోగశక్తిచే మనముగూడ వానిపై యటులే ప్రభావము జూపవచ్చు ననుచున్నారు. కనక నీ సూర్యస్తంభన మాకోవకు జెందునేమో !

ఈ కావ్యమున నన్నిటికంటె ముఖ్యమైనది యందుకారి ప్రేతత్వ విముక్తి దేహికి ప్రేతత్వ పురస్కృతులు నేడు కొందరు నమ్మరు అయిననేమి అవి యున్నట్లైనా ధచ్చటచ్చట బయటపడెడు సంఘటనలు ఋజువు జేయుచునే యున్నవి. ఇంటి నుండి పీఠికి బయలుదేరిన వాడిల్లు జేరుకరకు బయట నేదోయొకచోట విలుచు చునో తిరుగుచునో యున్నట్లు పరబ్రహ్మము నుండి బయలుదేరిన జీవునకు మరల నతని జేరుకరకు జన్మపరంపర దప్పదు. ఆపుడతనికి తొలిదేహము విడిచిన పిమ్మట పుర్రుకుదగిన పేరాక దేహము లభించుటకు కొంత వ్యవధి యవసరము గనుక నాకాలమున నతడు ప్రేతరూపమున నుండును. భగ్గుజీవులై ఆత్మహత్యలకు పాల్పడినవారు, హత్యలు జేయబడిన వారు, ఆశలు దీరవివారు, అపరకర్మలు క్రాధాదులు నోచుకొనివారు ప్రేతరూపమునే పొందుదురని హిందువుల నమ్మకము. ప్రేతభావన నేడాపైకి మతములన్నింటి నున్నది, కొంతకాలము క్రింద “యవ” మానవత్రికతో సురవ నాచికేతుడు మరో ప్రపంచమును పేర నట్టి సంఘటనలు కొన్ని వ్రాసి యుండెను.

కర్మ ప్రభావము ప్రేతముపై నుండునా !

ఒకప్పుడు తర ప్రదేశ్లోని కాన్పురు తాలూకాయందు “దేరాఘరు”న “మధురాప్రసాద్ దుజే” అను గేస్తుండెను అతని తండ్రిపేరు “పరమసుఖ్” అతడు మరణించినపుడు కుమారుడు పాయంకాలమున కర్మజేసెను మధురాప్రసాద్ భార్య పేరు “దలారీదేవి”. ఆమెకు నలుగు రాధపిల్లలే గోగిరి అందువలన నామె కనిపించిన ప్రతి పాధువును సుతుడు గలగు మార్గ మధుగుచుండ నొక మహా త్ముడు శంకరుని శరణు బొందుచుని చెప్పెను. అదివిని నాటినుండి యామె తమ గ్రామమున పండిత కన్వయ్యాలార్ మిత్రాగారు గట్టించిన శివాలయమున దిన దినము పూజచేయ మొదలిడ, నొకనాటిరాత్రి కలలో మామగారు గవిపించి నేను మీకు కుమారునిగా బుద్ధెదమగాని మీకు నాకు శాస్త్ర విరుద్ధముగా కర్మజేసితిరి కాబట్టి, కాబడనుగా బుద్ధెదనని చెప్పెను. ఆ స్వప్నమునకు దులారీదేవి యాశ్చర్య పడి తెల్లవారిన పిమ్మట విరుగుపొరుగు వారికి జెప్పెను. పిదప నామెకిరకాలము

నకే కాబడగు కుమారుడు గలిగెను. తలిదండ్రీ యా బాలనికి “మధన్దుజే” అని పేరుబెట్టిరి. అతనికి మాటలువచ్చిన నాటినుండి పూర్వజన్మ జ్ఞానము గలిగి తాను పరమసుఖదుడేగా నున్నపు డుపయోగించిన వస్తువులన్ని తలిదండ్రీకి జూపు చుండెను. ఒక నా దతడు తాను పూర్వజన్మలో దాచిన నిధివిగూడ జూపెను. అతడు జెప్పిన విషయము లా చుట్టునట్లు వారందరొమోసించుచుండిరి. అంత కొన్ని దినములకు తలిదండ్రీ యా బాలనకు చెవులు గుట్టించిరి. దానితో నతని తొలిజన్మ జ్ఞానము ముందగించెను. అతడు పెరిగి పెద్దవాడైన పిమ్మట గొప్ప విద్యావంతుడై కొంతకాల ముద్యోగముజేసి మఱికొంతకాలము పహిర్మానుగా నుండి పిమ్మట జీవితముపై విరక్తికలిగి “యోగిరాజ్ నత్యానంద సరస్వతీ మహారాజ్” గారి నాశ్రయించి సన్యాసదీక్ష తీసికొనెను. అప్పుడు గురువు గారతనికి “మదనానంద సరస్వతి”యని దీక్ష నామముంచెను. దీక్ష గ్రహించిన పిమ్మట నతడొకప్పుడు ముజఫర్ నగర్ లో కాశీనదీ తీరమునగల దేవాలయమున గీతా ప్రవచనము జేయుచుండ నచటికి వచ్చిన పీల్చానా వివాసి భక్త శ్రీరామకరణ్ దాసుగా రతని పాండిత్యము గాంభీర్యము జూచి ప్రవచనాంతరము చెంతకువెళ్ళి మాటాడి మీరింతటి మహానుభావుడగుదా : కాణత్వ మెట్లు గలిగినదని యడిగెను. అందులకతడు తన పూర్వజన్మ గాథను వివరించి, నాకన్ను నదుమమోలేదు. అప్పటి నాకుమారుడు మరియొక విప్పటి నాశ్రమియగు మధురాప్రసాద్ దుబేగారు నేను పరమసుఖ్ దుడేగా మరణించినపుడు శాస్త్రవిరుద్ధముగా సమరసంధ్యలో కర్మజేసెను గనుక నాదోషమున జన్మచేతనే నాకన్నిటలై నదని చెప్పెను.

మదనానంద సరస్వతిగారు జెప్పిన యాయనుభవమును బట్టి జీవుడీ దేహము విడచినపుడతనికై జేయబడు కర్మ యాతని భవిష్యజ్ఞాన్ముపై ప్రభావము జూపునని తెలియుచే గాక శ్రాద్ధములందు గేస్తులు పితృదేవతలను సత్సంతాపము ప్రసాదించ వలసినదిగా వేడుదురు గాబట్టి ఆ ప్రార్థన వంగీకరించి వారదేకుటుంబమున మరల జనించు నవకాళము గూడ నుండునని బాలరకు కర్ణవేధతో పూర్వజ్ఞాన విస్మృతి గలుగుననియు తెలియును.

హిందువులకు చూడాకర్మ కర్ణవేధ పీఠిక సంస్కారములుందు జేరినవి. మానవుని పాపములతని కేళముల నాశ్రయించి యుండునట. అందులకే నానివి దైవ సన్నిధానమున నర్పించుట, బాలరకు పుట్టు వెంట్రుకలుదీసిన పీడలు బోవును

చెవులు గుట్టించిన మంకు మానుదురని సామాన్యులు నమ్ముదురు. మంకనగా వాకానొక పూర్వవాసనా విశేషమే గనుక హిందువులు నేడు తమబాడరకు దైవ సన్నిధానమున పుట్టువెంట్రుకలు దీయించి చెవులు గుట్టించు రనగా నతని తొలి జన్మ పాపశేషమును మరియు పూర్వజ్ఞానమును దొలగించి ప్రస్తుతజన్మకు సిద్ధము జేయుట యన్నమాట. ఇట్టిది మన సంస్కారముల వెనుకగల రహస్యము.

“మరణించిన వారి నుద్దేశించిన కర్మలచే

ప్రేతత్వ విముక్తి యుండునా!”

హిందువులకు దేవతార్చన యెంత ముఖ్యమో పితృ దేవతారాధన యంత కంటెను ముఖ్యము. దేవతార్చనకై న కొంత నడలించుచున్నది. పితృరాధనకులేదు. అది యతి శ్రద్ధతో చేయవలసినకర్మ. ఆకారణముననే దానికి శ్రద్ధమని వ్యవహారము. పితృల నుద్దేశించి సత్కర్మలు జేయుట భారతీయుల కీనాటిదిగాదు. ధర్మరాజు పితృలోకమున నున్న తమతండ్రి నాకలోకము జేరుటకే రాజసూయము జేసెను. రామచంద్ర స్వామిగారు సన్యాసదీక్ష గ్రహించినపుడు వారి పత్ని నూతదిడి మరణించగా వామెకు తమ యుపాసనచే ప్రేతత్వము తొలగించిరట.

ఒకప్పుడు తర ప్రదేశ్ లోని యొక గ్రామమునగల “శ్యాం మనోహర్ వ్యాస్” అను యువకుడు తండ్రితోగలిసి పొరుగుర జరుగు సప్తాహము జూచుటకు వెళ్ళి భజన మిగిసిన పిమ్మట తనకు సుస్తీగా నుండుటచే నారాత్రియే మరల వింటికి వచ్చుచుండెను. దారి యరణ్యముగా నుండెను గనుక నా తండ్రి కొడుకు లిద్దరచటినుండి మరియొక మఱిసిని తోడుదీసకొని వచ్చుచుండిరి అది వెన్నెల రాత్రి వారిదారిలో నొక పెద్దమట్టి యుండెను. అచటికి నచ్చువర కొకపెద్ద సుడి గాలి వీచి అగండియను ధ్వనియొకటి వినిపించెను. అదివిని వ్యాస్ తండ్రి గజగజ వణికి పోయెను. అతని చేతులలో పంచామృతపాత్ర యుండెను. ఆయన యా పాత్రతో నటులే చేతులుజోడించి” అయ్యా! మీరెవరు? మీకేమికావలె! నని యడిగెను. అంత నాచెట్టునుండి నే నొకప్రేతమను, ఎన్నియో యేడ్లనుండి యీ దేహముతో బాధపడుచున్నాను. మీరు నాయందు దయదలచి చేతిలోని పంచామృత పాత్ర చెట్టు మొదట నుంచుడు. దానిని సేవించుట వలన నాకీ ప్రేతవిముక్తి గలుగునను మాటలు వినిపించెను. ఆ మాటల కాళ్ళర్యపడి “వ్యాస్” తండ్రి చేత మన్న పాత్ర చెట్టుమొదట నుంచెను. వారు మువ్వరు దూరముగా నిలిచి

చూచుచుండిరి. కొంచెము సేవటికా పాత్రలోని పంచామృత మైపోయెను. పిమ్మట వారికొక మధుర మందహాసము వినిపించి చల్లని పిల్లగాని పీచెను. అటుటనకు విస్మయపడి వారు కాళీవడిన పాత్రను తీసికొని యిల్లాజేరిరి. శ్యాంసునోహర్ వ్యాన్ B Sc , జదివిన యవకుడు ఈఘటన 1958 లో జరిగెను. దీనినిబట్టి మరణించిన వారికి ప్రేతరూపము గలదని యది వారినుద్దేశించి జేయు సత్కర్మంచేత భగవత్కృపా శ్రవణముచేత ప్రసాదముచేత తొలగునని దెలియును.

ఇంతవరకు జెప్పిన మధనానంద సరస్వతి వృత్తాంతము మరియు విది క్రీ. శ. 1962 నాటి గుప్తపంచాంగమున ప్రకటింపబడినవి. మరణించిన వారిని గురించి చేయు శ్రాద్ధములు మరియు దానధర్మములు, అత్మశాంతి ప్రార్థనలు వారి భవిష్య జ్ఞానమునకు తోడుపడునని నేడు పాశ్చాత్యులుగూడ నమ్ముచున్నారు. గనుక వివి ధుందుకారికదకు నిదర్శనముగా నుండునని యిదిజెప్పితిని.

4. నీ రాజనము

ఆంధ్రమున స్వతంత్ర కావ్యములు దక్కువ. కేవల కల్పనాకథలు కృత్రిమ రత్నము లాద్యసత్కథలే వానినిబట్టి వజ్రములని రామరాజ భూషణు డెట్టిముహూర్తమున కాసిందెనో గాని పింగళి సూరనవంటి యొకరిద్దరుదప్ప తక్కిన వారెవరూ రత్నములను పొనబట్ట నేర్చినవారేగాని వంటనేర్చిన వారుగారు. అట్టివారిలో వికటాకడు.

కవులకు కావలసిన కథారత్నములకు స్కాంధము కాణాచి, ఆ సముద్రమున మునిగి వెదకెడువారికి తాహతుకు దగినది దొరకకపోదు. ఈ ప్రాంతమున నీకథారత్నమును మొదట వెలికిదీసి చికిరీపని జేసినవాడు పృథూతల వివాసి బంగారు శాస్త్రిగారు. పేరునకు దగినట్లు వారీరత్నమును సప్తాహ మాహాత్మ్యము పేర తమ కవితా సువర్ణమున పొదిగిరి. అయిన క్రీ.శ. 1882 నందీకథను మొదట రచించెను. దానినే యిప్పుడు వీరీపేర మరల రచించిరి.

అప్పకవి కవుల నేడువిభములుగా వింగడించెను. వారిని మనము స్థూలముగా నలంకార ప్రధానులు విషయ ప్రధానులని రెండుగా విడగొట్ట వచ్చును. మొదటివారు కడిను వివిధమైన శబ్దాలంకారములతో సందర్భానుగుణమైన వర్ణనలతో జెప్పుచుపోగా రెండవవారు రసపోషణ కవచరమైన మేరకే వానిని గ్రహించుచు కథ నడిపింతురు. ఆంధ్ర సాహిత్యమున యెఱ్ఱనసోమన లట్టివారు సాహిత్య పాఠోవిధి మధనసందర్భమున వాఠోరాకే బంతిని నిలిచిన సూర్యచంద్రులు. పేరునకు దగినట్లెఱ్ఱన రసమార్గమును సోమన యలంకార మార్గమును వరించి తమ హరి వంశములచే నా యా మార్గములకు గురువులైరి. అటులే యీ కావ్యవిషయమున బంగారుశాస్త్రిగారిది పేరునకు దగినట్లలంకార మార్గము కాగా నితనిది రసమార్గమనియే జెప్పవలసి యుండును తిక్కనగారు నిర్వచనోత్తర రామాయణమున కవితా నియమమును జెప్పుచు

“పదకుల పొందులేక, రసభంగము జేయుచు ప్రాకవర్ణ మా
బల దమనేర్చుజాపి యొకటం హృదయం బిరింపలేక, యే

పొలమును గాని యట్టి క్రమముం దమ మెచ్చుగ లోకమెల్ల న
వ్యతి బోరయం జరించుచు గుకపుల్ ధర దుర్విటులట్ల జూడగన్"

అని పలుకు పొందులేక రసభంగము జేయుచు ప్రాతవద్ద మాటలతో
కవితలల్లువారిని నవ్వజపాలు జేసెను. ఇందలి ప్రాతవద్ద మాటలను ఇట్లుకొని
యెవరైన సాహిత్యమున వెవరు వాదినను అనే పదములగుట క్రొత్త వెక్కడి
నుండి వచ్చు ననవచ్చును. అటులే కావ్యవస్తు సామగ్రిని గురించి గూడ యడుగ
వచ్చును. దానికి

వాచస్పతి సహస్రాజాం యత్తైర్పి సహస్రకః

నిబద్ధాపి క్షయంనైతి ప్రకృతి ర్జగతామివ

పెక్కు వేలమంది బృహస్పతులు పెక్కు విధముల యత్నించినను సత్వ
రజస్తమో రూపమైన జగత్ప్రకృతివలె కావ్యసామగ్రి నశింపదని లాక్షణికులు
జెప్పిరి.

దృష్టపూర్వ్యా అపిహ్యర్థాః కావ్యే రసపరిగ్రహాత్

సర్వే నవాశవాఽభాంతి మధుమాన ఇవ ద్రుమాః

కావ్యార్థము లంతవరకు జూడబడిన పై నను రసపరిగ్రహముచే వసంత
కాలమందలి వృక్షములవలె నూతనముగనే భాసిల్లునని చెప్పబడినది. గమక నట్టి
నూతనత్వ మితని రచనలో గనిపించును. ఆ ప్రతిభ యితని జానకీ పరిణయము
నుండియే దర్శనమిచ్చును. మచ్చునకందలి యీవద్యమును దిలకింపుడు.

సీ. చంద్రశేఖర శిరస్సాంద్ర జటాజూట

నిస్సృతాపగ మొదల్ విలచె నెందు

శర్వుని వరియింప సర్వమంగళ యెందు

నవగతా హారయై తపమొనరె

నిఖిల రుజ్జాక్షేక నిర్మూల నార్హమో

దివ్యోషధులు నెందు తేజరిల్లు

అనలార్క తాపంబు నతిశయింపగ నీవి

చల్లదనం బెందు మల్లసిల్లు

అట్టి శృంగార వివర భమర గాంగ
భంగ సంఘాహతో త్తుంగ నైకసామ
మండితంబగు హేమగిరి మకుటమౌన
ధీర జనగీత భారత దేశమాత :

కథ రసపుపెల్లన జానకీ పరిజయమున నరకలు వారినంతగా విందు పార లేదు. మైదానదళను బొందిన నదివలె శాంతముగా సాగినది.

ఈ ప్రాంతమున నిదే కథను⁷ గుంగవరము నరసింహాచార్యులు నాటకముగా రచించి ఈ మువ్వరు మూలమున నెవరికి దగినమాచ్చులు వారు జేసికొనిరి. వీరేగాక జడ్చర్ల నివాసి శ్రీ కాశీరామశర్మగారు తమ పురుషోత్తమానుడ విజయమున నిందలి భక్తిదేవి కథను యథాశక్తి ననువదించిరి. గమక నీ ప్రాంతమున నీకథ శ్రీ.శ. 1882 నుండి 1931 వరకేవో యొక రూపమున పునరావృత్త మగుచునే యుండినదని దెలియును.

బంగారుకాత్రిగారు తమ కృత్యవతారికయందు కావ్యరచనా కారణము జెప్పి ఆనాటి రాఘవరావుగారి కొందారెద్దినల్లె నప్తాహమును, అచటికి వచ్చిన బ్రాహ్మణులను, తమ గురువగు నమ్మతస్వామిని నరనకవిలా పణితిని వర్ణించెను గాని యాయన కృతి యుద్ధట్టి యవతారిక యేదియులేదు. దేవతాస్తుతి పిమ్మట నేరుగా కథారంభము జరిగినది. కవులు సాధారణముగా మొదట కావ్యకథా రచన జేసిన పిమ్మట వీరునుబట్టి యవతారికలు ఆశ్వాసాంతమున కుదిరించు కొనుచుందురు. కనుక వితరు మొదలు కథారచన మాత్రము జేసెను. అప్పటి కితనికి తన కావ్యమును వినువాడుగాని యడుగువాడుగాని కటస్థుడెనో లేదో గాబట్టి యవతారిక మూలైత్తలేదని పించును.

నాకు లభించిన దీనిప్రతిలో ప్రథమాశ్వాసము దప్ప తక్కిన యాశ్వాసాంతములు మిక్కిలి చిత్తుగా ననంపూర్ణముగా, కొట్టివేతలతో నిండి, భావివారి నిర్ణయమునకే వేచియుండెను. నేను వానియందుచితమని పించిన భాగములతో నాశ్వాసాంతములు పూరించితిని. కవిగారే యొకవేళ వానిని సరిజేసి యవతారిక గూడ రచించి యున్నయెడల యీ కావ్య మే పరిస్థితులలో యవతరించెనో మనకు స్పష్టముగా దెలిసెడిదిగాని యటుల జరుగలేదు.

వేంకటాచార్యుల కైలి సంస్కృత పదప్రచరమై ప్రౌఢముగా మరియు సరిక్షణముగా నున్నది. కవితా దారయందెవటను జటిలతలేదు, చివరివర కేకరీతిగా సాగినది. పద్యముపట్టి పట్టి గూర్చినట్లుగాక దాని సహజదోరణిలో నదినడచినది. ప్రబంధ కవులు పద్యమెంత తెనుగుదనమున వ్రాసినను వచనమునకు వచ్చువరకిది తెనుగేనా యనిపింతురు కాని వేంకటాచార్యులట్లుగాదు పద్య గద్యముల నేరితిగా నడిపెను.

“కాదన కింతపాటి యువకారము” 1.140, “భువిగూలి రెవ్వాని భూభ్రంగమున తొల్లి 1.133, గౌతమ భృగు కణ్వ కశ్యప జనుదగ్గి 2-14 మున్నగు పద్యములందితని యందు కవిత్వయపు పోకడలు గనిపించినను కథ భాగవత సంబంధి గావున నితనిపై పోతనగారి ప్రభావముండుట సహజము. ఆయనకువలెనే యితనికి గూడ శ్రీరాముడే యిష్టదైవము. “వైదేహీ సహితం సురద్రుమతలే” అను మూర్తి యొక్క రూపమును గ్రహించి” అతిలోక వస్తు నమంచిత పుష్పక, శుభ విమానాంచిత శోభమాన” అని యొక పెద్ద పీటపై గూర్చుండబెట్టెను అంతేగాక.

“కౌసల్యోదర శుక్తి మౌక్తికః” మహాకన్యా మహారస్థలీ వ్యాసక్రాంచిత తారహార “అని ఆ దేవుని గురించి చేసిన భావన మనోహరము. అతనిని నానా సిద్ధాంత పదీకతున్నద” అని విశేషించుటలో ఆయనకుగల రామ తత్వావగాహన యెట్టిదో తెలియును.

“అనుపేతుండయి వీతకర్ముడయి” అనుకుక ప్రార్థనము. “నముడై యెవ్వడు ముక్తకర్మవయ్యుడై” అను పోతనగారి శుకప్రార్థనకు దేహంతరము. అటులే కలిపురుషుని వర్ణించిన “అతిలోకస్థిర సత్యవిక్రమ 1-74, పొలియింపన్ సమకట్టి పైదొడరి పోటోవంగ 1-76 అను పద్యములు పోతనగారి మూసలోవివే. ఆయన అంత్యప్రాసలు శ్లేషలు మాత్రమితనిలో గనిపించవు గాని శబ్దముల పోహళింపు అచ్చ మతనిదిగనే యుండును. చాలవు సుంతము క్తిని నొసంగగ 1-115 అను భక్తిభావము పోతనగారిదే. ఇటులెన్నియైన యాతనిలో పోతనగారి రీతులు జూపవచ్చును. ప్రథమాశ్వాసమున కవి యిందుజేసిన కలిధర్మ వర్ణనము నేటి సమాజమునకు ప్రతిబింబము చూడుడు.

కూట భాషలుగాని, బొంకునను గాని
 వివిధ దుష్కృత్యములను గావించి గాని
 కపట వేషాలు దాల్చియుగాని యెటులో
 కడుపు నిండించు కొనువారె ఘనులు నేడు.

1

కం. అమిత ప్రేమాస్పదులై
 తమినుండగ దగినయట్టి దంపతు లిలలో
 దమలోన దామె యొండొరు
 గమకింతురు మోసగింప కొటిల్యమునన్.

2

చ. ఆరసిన గానరారు కరుణాధ్యులు చేపడ రెండు సత్యవా
 ష్పిరతులు లేరుయోగులు విసీతి పరాయణులై నవారు, చి
 క్కరు వియమామపాలకులు గల్గరుదారనిసర్గ సద్గుణా
 కరులగు వారలోక్కరునుగాని లభింపరు భూతలంబునన్.

3

ఇది యచ్చముగా మనకాలమును కేమెరాతో లాగినట్లే యున్నదిగదా!
 అటులే నారదుడు జ్ఞాన వైరాగ్యముల పుష్టినిగూర్చి యడుగుటకై మునుల చెంతకు
 వెళ్ళినపుడు వారతని రాక విని, చూచి, పొందిన తడబాటులో స్వభావ రీతిగా
 మన్నది. ఒక మీర రానివాడు వచ్చి గడ్డు సమస్య నొకటి మనల నడుగునపుడెటుల
 తప్పకొన జూతుమో అది యందు గనిపించును.

తిక్కనగారు సీనములను వస్తు విస్తరమునకై వాడగా శ్రీనాథుడవి వస్తు
 పుష్టికై యెక్కువగా వాడెను. తెనుగునాట శ్రీనాథుని సీన ప్రభావమునకు లోను
 గాని కవికుమారుడు లేడు గాని వానినతనివలె సమర్థముగా నిర్వహించి పెదానవి
 పించుకున్న వారు తక్కువ.

కవికి సీనము సులభము వృత్తమునకు వలె యతిప్రాసలు లేకపోవుట దాని
 కొక కారణముగా వచ్చును. గాని వాని నెత్తుకొనిన పిమ్మట గంభీరముగా, విండు
 దనముగా నేకరీతిగా నడుపుట నందరకు చేతగాదు. తగినంత పుష్టిగా నడువలేని
 సీనము బిక్కచేసుగును గట్టివేసి వట్లుండును.

ఇతవి సీసము రెత్తుగడయందును తీర్చునందును శ్రీనాథుని దలపించును. అఖిలాగమాంత సిద్ధాంత విషున్నంబు 1-12, శిష్యప్రశిష్య సంసేవిత 2-6, పావన క్షేత్ర సంసేవనంబున కంటె 2-45, భక్తవత్సలుడు శ్రీవత్సాంకుడు 2-74 హింసకులాచార హీనులు 2-81, స్నాన సంధ్యాది 2-132, మున్నగు సీసము లందులకుదాహరణములు. అవి పాదాంత నమకములతో తీర్చి పెట్టినట్లుండును. తినదోవువారికిక రుచులు జెప్పుట యెందులకు? పుస్తకమును విప్పిన మీరే యీ కవిగారి విశేషములెరుగ గలరు గదా!

వాణి సదనం, నాగర్ కర్నూలు,

దుర్మతి కార్తీక శుద్ధ నవమి

శుక్రవారం 6-11-81

కపిలవాయి లింగమూర్తి

అంక సూచికలు

1. ప్రపన్నా మృతకర్త :

ఇతని పేరనంతాచార్యులని భగవద్రామానుజుల శిష్యుడైన వడుగనంది వంశీయుడని, చదలు వాడ మల్లిన నమకాచికుడని క్రీ.శ. 16 వ శతాబ్ది వాడని శ్రీ నిడుదవోలు సుందరేశ్వరరావుగారు తెలిపిరి.

2. బంగారు భావనాచార్యులు :

ఈయన పూర్తి పేరు కోవిల్ కందాడై అజ్ఞాన్ కృష్ణమాచార్యులు. బంగారు భావనాచార్యులన్నది బిరుదు. వీరు శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణులు. వాదూలన గోత్రులు. వీరి జన్మ ప్రాంతము కంచియట. తెలంగాణమున వీరిది పేరందినపీఠము. ఈ వంశీయులు సురభి దొరల గురువులు.

కృష్ణమాచార్యుల తదిదండ్రులు అలమేలుమంగా సింగరాచార్యులు. పురుష వెంకటాచార్యులు వీరి గురువు. బుద్ధుల రామకృష్ణారావు, మందుముల నరసింగ రావు. మన్నెముకొండ హనుషద్వాసు వీరి శిష్యకోటిలో కొందరు.

3. విక్రాల వెంకటాచార్యులు :

వీరాంధ్ర వైష్ణవ బ్రాహ్మణులు. రాజనగర వివాసులు. భారద్వాజన గోత్రులు. ఆవస్తంబ సూత్రులు. వెంకటాచార్యుల తండ్రిగారు శేషాచార్యులు. వీరికాలమున వనపర్తి యందాచార్యు వారి స్థానము గొప్పది. శేషాచార్యులు తన కుమారుడు ఆచార్య రంగార్యును మించవలెనని విద్యాభ్యాసమునకు కాకితి బంపెను గాని ఆతనికిచటికి వెళ్ళగానే తగిన గురువు దొరకలేదట. కొంత కాలముండి నిరాశతో తిరిగి వచ్చుచు ప్రయాగలో నొకనాడు గంగాతీరమున విచారమున గూర్చుండగా వాకిచట నొక యతీంద్రుడు తనిపించి విచారణ కారణమడిగి దక్షిణామూర్తి మంత్రోపదేశము జేసి పీఠిక తగిన గురువు దొరుకును పొమ్మని యుత్సాహపరచి మరల వెనుకకు బంపిరట. అంత వెంకటాచార్యుల మంత్ర

మన జమిందారు కాలి మరల వెళ్ళగా నతనికి నచ్చిన గురువు దొరికి ఆరేండ్లలో నేర్చుకొనవలసిన విద్య మూడేండ్లలో నేర్చెనట. అప్పుడతడు నిండుయస్సనమున నుండెనట అందువలన తీవ్రమైన విద్యా పరిశ్రమతో మత్రిమైంది కానీ వీధులలో తిరుగుచుండ తెలిసిన వారెవరో యతని దళ జూచి వచ్చి యింటి దగ్గర తండ్రికి దెలిపిరట. అప్పుడాయన బంధువులను బంపి కుమారునేలాగో యింటికి రప్పించిన తరువాత కులస్తు లతనిని లోకమునకు గొనివచ్చుటకొక వేళ్యామణి కప్పగించిరట. అప్పుడామె యతని నీలోకమునకు దెచ్చెనట. గాని యతనికి జీవితాంత మదియొక వ్యసనముగా నిలిచెనట.

4. చింతామణి యామునాచార్యులు :

ఈయన శంకరంపేట నివాసి. శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుడు. పాంఖాయనన గోత్రుడు. ఆపస్తంబ సూత్రుడు. వేంకట లక్ష్మీకవి శేషాచార్యులీతని శిష్యుడగుట ఈయన క్రీ.శ. 1890 లో జమించి 1970 లో నరగువనించెను ఇతడు గద్వాలాస్థాన పండితుడు; బహుగ్రంథ కర్త.

5. బోయినిపల్లె కృష్ణమాచార్యులు :

ఈయన వేంకటాచార్యుల జ్ఞాతి. ఇతనికాఖ బోయనిపల్లెలో నివసించి యుండెను. బోజనపల్లె-బోయనిపల్లె పూర్వము ప్రక్క ప్రక్క వల్లెలు. కృష్ణమాచార్యులు, వేంకటాచార్యులొకే కాఖకు జెందినవారు. కాని కాలాంతరమున కృష్ణమాచార్యులకు దంతునూరివారని వేంకటాచార్యుల కాత్మకూరివారని వేరువేరు గృహ నామము లేర్పడినవి. కృష్ణమాచార్యులను చిన్నతనముననే కవితాకాంత వరించినది. వీరితో పాటియన భార్య గూడ కవయిత్రి. ఆమె పేరండాళమ్మగారు. ఆమె చింతామణి యామునా చార్యుల సోదరి. ఆమె అలీఘర్ విశ్వవిద్యాలయము నుండి హిందీయందు “బాషాభాషణ” పట్టమంది గద్వాల బాలికొన్నత పాఠశాలయందు ప్రధానోపాధ్యాయురాలిగా పనిజేసెను. హనుమజ్జీవితము, ఉమామహేశ్వర వ్రత కథ ఈమె కృతులు. హనుమజ్జీవితము హిందీనుండి యనువదినప బడినది. ఉమామహేశ్వర వ్రతకథ స్కాంధ మందలి దానికి పద్యానువాదము. దానిప్రతి పీఠె యనంతరము శ్రీ మంగునూరి రామేశ్వరరావుగారు సంపాదించి పంపగా కుసుమహరనాథ పత్రికవారు 1957 నవంబరునుండి వరుసగా నాలుగు సంచికలలో ప్రచురించిరి. అవి మొత్తము 95 పద్యము లుండును.

6. బంగారు శాస్త్రిగారు :

ఈయన స్వార్థుడు వీరి యింటి పేరల్లాడవాడు. వీరు శ్రీవత్సనగోత్రులు. అంబమాంబ లక్ష్మణశాస్త్రిగారు వారి జననీజనకులు. తలిదండ్రు లాయనకు పెట్టిన పేరు వెంకటనరసింహయ్య. ఆయన ఉప్పునూతల వమీవమందలి రంగంపేటలో గల గుడిమంచి అంబయ్యశాస్త్రి గారింటికి దత్తు వెళ్ళెను. ఆయన భార్య పేరు రామవమ్మ. వీరికిగూడ వంశానమ గలుగలేదు. శాస్త్రిగారు సంస్కృతాంధ్రము లందు మార్గదేశీ రచనలందు చేయి తిరిగినవారు. అచ్యుతస్వామివారి శిష్యులు మరియు అచ్చంపేట నరసింగయ్యగారికి కవితా గురువులు. అన్నింటికి మించి రసజ్ఞశేఖరులు. వారి పాండితీపటిమకు మెచ్చి కొందారెడ్డిపల్లె రామవగారు తమ ఆస్థాన కవిగా నియమించుకొనిరి. ఈయన బహుగ్రంథకర్త. వానిలో యక్షగానము లెక్కువ. అవి ప్రౌఢముగా నుండును. శాస్త్రిగారు 18 వ శతాబ్దమున నుండిరి.

7. గంగవరము నరసింహాచార్యులు :

ఈయన శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుడు. గంగవర నివాసి. వీరి యింటిపేరు చింతామణివారు. శేషాంబ వెంకటనరసింహాచార్యు లీతవి తలిదండ్రులు. వీరష్టావ దానమున పుట్టికులు. మార్గదేశీ కవితలందు చేయి తిరిగినవారు. బహుగ్రంథ కర్తలు వీరి కృతులలో నాటకము లెక్కువ. వాని అంకితములలో ఈ ప్రాంత మందలి పెక్కు కుటుంబముల ప్రశస్తి దెలియును. ఈయన 19 వ శతాబ్దివాడు.

8. వర్ధమానపురము :

ఈ పేరున నాగవర్కూర్లు తాలూకాలోనేగక ప్రస్తుత మాతృకూరు తాలూకాయందు మరియు కర్నూలు జిల్లాయందు ఒక్కొక్క గ్రామములున్నవి. క్రీ. శ. 12 వ శతాబ్దమునాటి ఆరిపాడు తామ్రశాసనము వర్ధమానపురము వరాహ విషయమందలి పట్టణమని జెప్పినదిగాని నాదా పేరెంత భాగమునకు వర్తించు చుండెనో తెలియదు. చాణుక్కు ధర్మశాస్త్రమున పేర్కొనిన ఆశ్మంతక దేశము పూర్వ మీ ప్రాంతమేనని శ్రీ తెలికపల్లె విశ్వనాథశర్మగారి మతము.

ఈ గ్రామమునకు క్రీ శ. 9 వ శతాబ్దినాటి పులిజాలి, అగస్త్యేశ్వర శాస నములందు వద్దవాని యనియే వ్యవహారము. వానియందది ఏన్నూటిగా జెప్పబడినది. కాకతీయ శాసనమే మొదటిపారిగా దీనిని సంస్కృతీకరించినట్లు ద్రోచును. నేడిది

జైనశీర్షంకరుడైన వర్ధమాన మహావీరుని పేరిడిగా దలచుచున్నారగాని దీని నమీవ మందలి ధర్మవరమున నవలోకితేశ్వరుని ప్రతిమ యొకటి బయట వడినది దానిని పిల్లలమఱికి గొనివెళ్ళిరి.

హనుమకొండ కాననకర్త ఈ గ్రామమును లంకా పట్టణముతో పోల్చెను. చింతలపల్లి వీరరాఘవకవి మధురవాణి విలాసమున నామెయొక్క తండ్రి పట్టణ ముగా పరోక్షముగా దీని వైభవమును వర్ణించెను. ఇది రాజధానిగానున్న దినము లందు దీనికి ధర్మవరము న్యాయస్థానముగా, బిజ్జనపల్లె విజ్ఞాన కేంద్రముగా, పాశము పైన్యావాసముగా, కావాపుర ముపవనముగా నూయెలవాద క్రిడా క్షేత్ర ముగా నుండెను.

9. బిజ్జనపల్లె :

దీనికి ఖోజనపల్లె యని పూర్వ వ్యవహారము. ఈ గ్రామము పూర్వము చోళులచేత బ్రాహ్మణులకు భుక్తికై యిచ్చిన స్థలమున వెలియుటచే నాపేరున బలిచిరట. పిమ్మట నది యీ ప్రాంతమును పాలించిన చాళుక్య సామంతుడగు బిజ్జన పేర బిజ్జనపల్లెగా మారి నేడు బిజ్జనపల్లె యయ్యెను. చోళుల పిమ్మట నీ ప్రాంతమును గోనప్రభువులేలిరి వారు త్రిశూల లాంఛనులు. చెఱకురెడ్లు ధమరుక లాంఛనులు.

ఈ ప్రాంతమున గోనవారిచే నీయబడిన భూములు వానియందు వెలసిన గ్రామములు నేడు పెక్కులున్నవి. గోనవారు కైపులు. నేడు బిజ్జనపల్లె నమీవమం దలి జంగమయ్యనపల్లె బలిజెప్పల్లె ఆనాడు వారు జంగాలకు బలిజలకు యిచ్చిన భూములు. ఆటలే ముమ్మయనపల్లె కాయనపల్లె వారశ్వ దళాదిసకుల కిచ్చిన పేరీలు ఇప్పుడు బిజ్జనపల్లె ప్రక్కనున్న బోయాపుర మొకప్పటి బోయనపల్లె గోనప్రభువుల యస్థానమున నాడుబోయలు సరదార్లుగా జెట్టిలుగా నుండిరి. కొండ బోయనివారు, పుల్లబోయనివారు, భైరవ బోయనివారు, మల్లాజెట్టివారు, ఇమ్మడి జెట్టివారు మున్నగు యింటిపేర్లుగల పెక్కు మున్నూరు కుటుంబము లీ ప్రాంతమున నేడు గదిపించును. ఆ పేర్లలో కదిపించు కొండబోయడు, పుల్లబోయడు, భైరవ బోయడు, మల్లాజెట్టి, ఇమ్మడిజెట్టి మొదలైన వారానాడు గోనప్రభువులను గొలిచిన యోధులు.

10. ఈ ప్రాంతమున ఇంకను సత్యనారాయణ స్వామి కథను రచించిన వారు :

- 1) వదైము పాపకవి : సత్యనారాయణ స్వామి హరికథ (అముద్రితము)
- 2) విక్రాల నరసింహచార్యులు : శ్రీ మదాంధ్ర సత్యనారాయణ వ్రతము (ముద్రితము)
- 3) జాజాల వాసుదేవశర్మ : ఆంధ్ర సత్యనారాయణ వ్రత కథలు - వచనము (అముద్రితము)
- 4) కొకఆజ్ఞన్ సంపత్కుమారా చార్యులు : సత్యనారాయణ స్తవ రాజము (అముద్రితము)
- 5) దీక్షితుల నరసింహశాస్త్రి : తెలుగు సత్యనారాయణ వ్రత కల్పము - పద్యము (అముద్రితము)
- 6) చేపూరు పెద్ద లక్ష్మయ్యగారు : సత్యనారాయణ వ్రతకథా గీతము (అముద్రితము)
- 7) కపిలనాయి లింగమూర్తి : కథా పంచకము వచనము (అముద్రితము)

సంపూర్ణము

శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యము

ప్రథమాశ్వాసము

కం. శ్రీకర సరయూ జలహే
వాక సవేదిత షరోపవన రేఖాంచ
త్పాకేత రాజదాసీ
ప్రాకట సామ్రాజ్య లోల! రామన్యపాలా!

1

సీ. అతిలోకవస్తు సమంచిత పుష్పక
కుభ విమానాంచిత శోభమాన
కల్పకానో కహ, కలిత తలంబున
దత హైమ సౌధ మధ్యంబునందు
మహనీయ మణిమయ మంజులతా తాన
మాన వీరాననాసీనుడగుచు
వామాంకమున క్రిత పాత్రావనార్థమై
వెలసిన సీత దన్నెలమి గొలువ

హనుమ స్వకృత రామాయణంబు జదువ
మునులు పరతత్వ సిద్ధాంతములు రచింప
ముపురు తమ్ములు సేవింప మురుపు గాంబు
నంబుదశ్యాము శ్రీరాము నలరికొలతు

2

కా. కౌసల్యో దరకుక్తి మౌక్తిక మహీకన్యా మహారథస్థి
వ్యాసక్తాంచితహార, పంక్తిరథ భూపాలార్ధరా రామరే
ఖా సంవాసిత నవ్య కల్పక, జగత్కల్యాణ నర్వస్వ నా
నా సిద్ధాంత పదీ చతుష్పద శరణ్యా రామచంద్ర ప్రభూ.

3

- మ. అనుపేతుండయ వీతకర్మ దయన న్యస్తుండ నై యొప్పియే
యనఘండేగిన భీతి వ్యాసుడు కుమారా ! యంచు వెన్నాడి, పి
ల్చిన యంతన్. దరువుల్ ప్రతిస్వనములిచ్చెన్ దన్మయశ్వాననా
యనవద్యున్ కుకు సర్వభూత హృదయన్ ధ్యావించు నశ్రాంతమున్. 4
- ఉ. పుణ్య సరిత్ప విత్రితము, పుష్ప ఫలాంచిత నైకపాదప
శ్రేణ్య పశోభితంబు, మువిశేఖర సేవితమైన నైమిశా
రణ్యమునం దపోధన పురందరుడై సుఖమున్న మౌని రా
ధణ్యుని సూతు శౌనకడు కౌతుకియై ప్రణమిల్లి యట్లనున్. 5
- చ. ఇనకరముల్ తమి ప్రమవించిన చాడ్చున తావక ప్రబో
ధనమున మోహజాలము యధాయధరై చనుగావునన్ దపో
ధన ! యొక పావనార్థ సముదార కథన్ దగనానతీయవే
యన వధి కోపమందియన యట్టిది కర్ణ రసాయనంబుగన్. 6
- పీ. పరమ భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్యముల కాస్త
మగు వివేకం బెట్లు నెగడ గలదు
వైష్ణవ ప్రవరు లేసగిది గావించురు
ప్రబల మాయా మోహ భంజనంబు
పావనంబులకెల్ల పావనంబెయ్యది
శ్రేయస్సులకు నెల్ల శ్రేయమెద్ది
దారుణంబగు కలిదాపురించిన యేవి
జీవులాసుర వృత్తి జెందగలరు
కలివిశాల కరాళాస్య గహ్వరమున
దవిలిక్షేళ విక్లాంతుడై తప్పుదగుదు
నలమటం జిక్కి చికికిన యట్టి బడుగు
వెడగు సంస్కృతికేమి గావింపవలయు, 7
- తే. నలిన సంభవ, ననకసవందనాది
ముఖ్య యోగి దుర్లభమై యమోఘమైన
వాసు దేవుని ప్రా కుపాయమెద్ది
యట్టి పరమార్థమును దగనాన తీవె, 8

చ. నరపతి మెచ్చినేనియు ధన ప్రచురంబగు రాజ్యమిచ్చు నా
సురమణి మెచ్చి యిచ్చునెడ, శోభిత దివ్య వదార్థ మిచ్చు, వి
ర్జరవిభుడిచ్చునేని యమరావతి వాస సుఖంబె కాని న
ద్గురు వరుడాత్మ మెచ్చిన వేకుల పురాక్షయ సౌఖ్య మిచ్చెడున్. 9

వ. అనిన విని యిట్లు పరతత్వ విచార వాంఛ యొదవుట కడులెప్పు. ఇది
నాకును సమ్మతంబయినయది గావున నా యోచనంత వట్లు విచారించి
నీ సంతయ విచ్చేదంబై ప్రియంబొదవునట్లు వలికెద నవహితుండవై
యా కర్ణింపుమని యిట్లనియె. 10

సీ. ఆఖిలాగమాంత సిద్ధాంత నిష్పన్నంబు
దృఢ భక్తి సంపదదీపకంబు
క్రూర సంపారోరు రోగావహరణంబు
బహుళ సంశయ వినివారణంబు
హర విదాత్రాడి సురాభ్యనుష్ఠేయంబు
మధురశక్వద్ర నమంజురింబు
జగద తీతానంద సౌధ సోపానంబు
వసు దేవసుత మనోవశ్యకరము

భయదకాల ఫణాధర వదన కణళ
భీతి నిర్ణాళ కరణైక హేతువగుదు
కేవలంబయి శుకపరిగీతమయిన
భాగవతమను శాస్త్రమే పరమహితము.

11

తే. జగతి చిత్త సంకుద్ధివి నలునగరిది
దీవి కంఠెను మరీ యొండు గానరాదు
పూర్వ జన్మాంతరాంత పూర్ణ పుణ్య
ఫలమటన్నను శ్రీభాగవతము సుమ్ము.

12

చ. రవిని భలేజు లౌ ముని పురందరకోటుల పుణ్య గోష్ఠి మ
క్కువ వెలయం బరిక్షితునకున్ భవపావనమై తనర్చు భా
గవత పురాణమున్ మధువగా శుకుదుద్యతుడైన దేవ పుం
గవుల మృతంపు కుంభమును గైకొని వేయట కేగినములై.

13

చ. వినుత తపః ప్రవీణః ! అరవింద భవప్రతిమాన! వ్యాసననం
దనః ! యమృతంబు గైకొని కథా మృత మీయగదయ్య మాకు నీ
వినిమయ మొప్పునేని పృథివీ పతికీ సుధ నీ గదయ్య మే
మొనరగ తత్కదామృతము నుబ్బును గ్రోలెదమయ్య నీ కృపన్. 14

చ. ఇక్కార్యంబున రాజునకు ముని కుమార శాపప్రేరిత తక్ష కాశీ విష
భయంబు లేక సుఖం బొదవు. మాకును వాంఛా సిద్ధియగుంగావున
సుభయ తారకంబును నీ వినిషయంబునకు నీ వనుమతించెదవే;
యను వేల్చు పల్కులకు కించిన్మందస్మితరుచిర పుల్లగండ
భాగుండై కుకుండు. 15

తే ఆమృత మేడ శ్రీ భాగవతామృతమ్మ
నంగనేడః జగతి గాజునకును మణికి
సమత యొదవున దేవతా జనములార !
తగని యడియాసలను జెంది వగవ వలదు. 16

చ. అని అషరుల నిరుత్తరుల, నిరాశులం గావించి తనదివ్య చిత్తంబున. 17

సీ. భక్తులు గారని భావించి కుక మౌని
కథ సుధాంధసులకీ గలుగదయ్యె
పావనశ్రీ భాగవత చరిత్రంబున్న
బృందారకులకై న జెంద నరిది
యొత్తరేయుడు ముక్తి నదిగమించిన విని
యజ్ఞానసుడు వ్యయసంబునంది
బ్రహ్మ లోకంబున ద్రాసున తత్కథ
పాథనాంతరముల సంఘటింప

నధిక గౌరవ మూనె కథామృతంబె
సకల తాపనగణము లాశ్చర్య మొందె
భాగవత శాస్త్రమును భగవత్స్వరూప
ఘనుడు దలచిరి జగతి నధ్యాత్మ విదులు

వ. భాగవత శ్రవణ పఠనాదులు సద్యోమోక్షకరంబులు, పరమ కరుణాకరులగు సనకాదులు నాడుదున కీ యంశం బొక తఱి నెఱింగించి రదియుంగాక బ్రహ్మ సంబంధం బతని కొదవుటంజేసి యెటులైన దెరియుననుట నిర్వివాదాంశంబు గావున సప్తాహ భాగవత శ్రవణంబున కాశ్వత బ్రహ్మసదంబు సిద్ధించునని సూతుండెఱింగించుటయు, శౌనకుండు.

19

తే. నిమిషమేనోక యెడగాలునిలువనీక
విగిడి జగదాల దనపొట్ట నింపుకొనెడు
విబుధమౌనికి సప్తాహ విధియు శ్రవణ
సనక ముఖ సమాగమమెట్లు సంఘటిలెనొ ?

20

వ. అనిన సూతుండు, నారదుండు ఒక్క సమయంబున బరమ భక్తుండైన శిష్యునితోడ విచారించి, చర్చించి విష్ణున్నంబు గావించికొని యున్న యంశంబు నాకెరింగించె, నాయితహాసంబు నుడివిన నీ సంశయ వివారణంబును భక్తి నందీపనంబును నగునని తెలిపి సావధానుండవై విమమవి శౌనకున కిట్లని తెలుపం దొడంగె.

21

తే. నలుపు రతిలోక తేజులత్యమలమతులు
సత్సమాగమమునకేగు సమయపుండు
శ్రీవికాలా పురింజేరి సేతవలన
నొకట నారదు గన్గొని యొక్కనాడు.

22

వ. పరమాదరంబున నతండున్నెడ క రి గి సానుకంపంబుగా నతనితో నిట్లనిరి.

23

సీ. వెల్వెల బాదు నీ విన్నదనం జేరి
మాన్య నీవదనేండు మందలమున
వ్యసనంబు వట్టోడి వసమరి పోనేరి
ప్రాజ్ఞనీ యచల ధీరత్య గరిమ
ధనము గోల్చడినట్టి మనుజు వోలె యచేరి
మహనీయ యామతి, మాలి యునికి

సర్వసంగ విముక్తి సలిపిన నీకేల
 పరువు సెల్లని నీయవస్థ గలుగ
 వింత తొందర జనుచుంటి వెటకొ గావి
 యెట్టి గురుకార్యమైనగాకేగ గలవె
 యిటకు వెందుండి వచ్చితి ఋషిలరామ !
 దీవికగు కారణమదేమొ తెలుపు మయ్య.

24

వ. అనవుడు నారదుండు తన వృత్తాంతంబు మహనీయుల కిటుల
 వక్కాణించె.

25

మ ధర సర్వోత్తమ మందరింపున బ్రహ్మదం బార నేతెంచి పు
 స్కరముంగాంచి ప్రయాగకేగితి గయాకాశీ కురుక్షేత్రముల్
 పరిశీలించుచు గౌతమింగని హరిద్వారంబు శ్రీరంగమున్
 గరితైలేళ్వరు సేతుబంధనము వేడ్కన్ జేరి సేవించితిన్.

26

మ. అవనిన్ నే జని పూజ నల్పనివి పుణ్యక్షేత్రముల్ లేవు, నే
 నవగాహింపని దివ్య తీర్థములు లేవందెన్నో సార్లగినే
 నవి పాటించితి నై నగాని యెట శాంత్యానంద సౌఖ్యప్రదం
 బిపు ష్టేత్రము మొక్కచైన గననయ్యా ! దాత్రి నేవంతకున్.

27

తే. కరమధర్మ నిమిత్తుడై కడఁగునట్టి
 హెరకలి చెయ్యములచేత గుండి తనదు
 చేప, నానాది గొఱవడి చిక్కి వసుధ
 సార హీనతగాంచె నీ నమయమందు.

28

తే. సత్యమడుగంటె శౌచంబు సమసిపోయె
 దాన ధర్మము నామ మాత్రంబు లయ్యె
 తపముతో జప మస్తంగతత్వమొందె
 శమ దమదయాడలిలి విరస్తంబులయ్యె.

29

వ. జనులతి మంద మతులయి కార్య సిద్ధిగానక పరువులిడుచు మంద భాగ్యు
 లగుదు బలు పోకల పోవ జూతురు మఱియును.

30

తే. పరమ పాషండ నిరక్షురై బరగువార
 లరయ సమ భావులైన సత్పురుషవరులు
 కులము గోత్రంబు గానట్టి కులంబు పొందు
 కరుగువారలె భక్తాగ్ర గణ్యులవని. 31

తే. కూట భాషలగాని బొంకుననుగాని
 వివిధ దుష్కృత్యములను గావించిగాని
 కపట వేషాలు దాల్చియుగాని యెటులొ
 కడుపు నిండించు కొనువారె ఘనులు బుధులు. 32

కం. ఆమిత ప్రేమాస్పదులై
 తమినుండగ దగిన యట్టి దంపతులిలలో
 దమలోన దామ యొండొరు
 గమకింతురు మోసగింప గొటిల్యమునన్. 33

చ. అరసిన గానరారు కరుణాఢ్యులు చేపడరెందు సత్యవా
 జ్జీరితులు లేరు యోగులు విసీతి పరాయణులైన వారు చి
 క్కరు నియమాను పాలకులు గల్గరు దారవిసర్గ నద్దుణా
 కరులగు వారలొక్కరునుగాని లభింపరు-భూతలంబునన్. 34

ఉ. ఇంతుల పెత్తనంబె యొక యంటను దప్పక చెల్లుచుండు, న
 త్యంత దురాశలందవిలి యాత్మజలన్ వెలకమ్ము చుండ్రు, బో
 దింతురు బుద్ధి స్థూలకులు దేవగృహోంగణ పుణ్య వాహినీ
 సంతతు లెంతయున్ యవనజాల విరంతల రుద్ధమైచనున్. 35

సీ. కలిధవానలమున గాలి రూపరి వర్ష
 సాధనతతులు నాశంబులయ్యె
 వేద విక్రేతలై వివిధ వృత్తు లొనర్చ
 దివిరిరి భూసురుల్ తెలివిమాలి
 పాడి దప్పి పరించి వణ్యాంగ నా వృత్తి
 పరతంత్రులైరి తన్వంగులెల్ల

నతిథి పూజలదంగి యన్న విక్రయశాల
లొప్పారెనొకపల్లె తప్పకుండ

నిట్టి కలి దోషములనెన్ని యేని గనుచు
నవనితలమెల్లవలగొని యదుకుమార
బాల్యలీలావిలాస, సంభరితమగుచు
జెలగు యమునా తటంబును జేరజనితి.

96

వ. ఓ ముని పురందరులారా ! ఇటులనటకేగి యేనభ్యుపనపావన యమునా
తరంగిణీ తీరో పాంతవనంబున నొక యాశ్చర్యంబు గంటి; నది మీదివ్య
చిత్తంబున నవధరింపుదు.

97

సీ. ధరణిగూలిన యచేతనులిర్వ లెలమి, వి
ట్టార్చు వృద్ధుల కడనున్నదాని
పరిచర్య లొనరించి పరిపరిబోధించి
కృత కృత్యగాక శోకించుదాని
దమిఁ దమనోమ నే ధన్యు లేతెంతురో
యవి యెల్ల దిక్కుల నరయుదాని
యోషా శతము సారె యోదార్చి యోదార్చి
చేరి వీచుచు గొల్వ నేయుదాని
దారుణ విషాదభిన్నయౌ తరుణి నొకతె
గాంచి వనరి డాసిన నమ్ము గాంచి లేచి
యనఁను ! క్షణమాగి నా భేదమపనయించు
మనుచు వివశయైవేదె నన్నామృగాక్షి.

98

కం. ఘోరాఘనారణంబయి
భూరి శుభాధారమగుచు మోదాకరమౌ
నారయ పీ ధర్మనమౌ
నారద ప్రాకృణ్య వశమనంగాకగునే ?

99

ప. పకల భువన భాగ్య సంధాయకంబైన భవద్దర్శనంబున విష్ణావహంబైన
య భీష్మా పాదకంబగుటకేమి నందియంబు. తావక నహజస్పిగ్ధ మధుర

గంధీర రహిత సాంత్యన వాక్యామృతాభిషేకంబున మదీయ చింతా
సంతాపంబుపశమిల్లనని తప్పర్థించు నామెంగవి నా ర ద ము వి
కులావతంసంబు, 40

మ. తరుణీ! యెవ్వతె వీవు చేరువదటిత్తన్వంగు లెవ్వార నీ
పరితస్విన్నులచేత సోల్లపితులెవ్వారీ మహా వృద్ధులి
ర్వురు నీవెందులదాన, వేమి పసికై పూఁబోణి యిందుంటి, వీ
పరితాపం బిదియేమి? యెట్లాడవె చెల్వా! యిన్నిటిం దెల్పువే: 41

వ. అనవుడు నత్తవ్వి నవినయంబుగా సప్రశ్రయంబుగా సవిస్తరంబుగా
స్వకీయోదంతం బిట్లు విన్నవించె, 42

తే. భక్తియనుదాన వీరాత్మ భవులు నాకు
జ్ఞాన వైరాగ్య నామములూను వారు
కాలగతి నంగ శిథిలత గాంచి వీరు
వృద్ధ దశవిట్లు గనుటకీ వెత జనించె 43

వ. ఇంక నీ పరిహారికా జనంబు లెవ్వరనిన. 44

మ. పరివర్యా పరతంత్రులై కడిపి విశ్వాసంబునం గొల్చు నీ
పరమోత్కృష్ట జగచ్చుభంకరణ రూపశ్రీల శోభిల్లు వు
ష్కర సత్రాయత లోచనా జనము లా గంగాది పుణ్యాంగనల్
సరవిన్ శ్రేయములేదు నాకు సురపూజ్య స్ఫూర్తి చేకూరియున్, 45

వ. ఇంక నా జన్మాదికంబు సాకల్యంబుగా వివరించెద, నవధరింపుము, 46

తే. జననమందితి ద్రవిడదేశంబులోన
వృద్ధి గాంచితి కర్నాట విషయమందు
పాటిలె నొకింతమేలు మరాట సీమ
ఘూర్జరంబున జీర్ణించి కుంటువడితి, 47

మ. కలి యోగంబున జేసి చేవగాని వీకన్ దుష్ట పాషండుల
గ్గలికన్ దాడులు సజ్జనావళులవై, గావించు నావేశనం

దులనే దైవగతిన్ వసించిన మమున్ దోడ్తో యీ నాంగులన్
నలువన్ మందతగంటి మందిత తనూజాతద్వయోపేతనై. 48

చ. తనువున దుర్బలత్వము, పదంబుల మందత, నాత్మ భేదమున్
తనయులతోడ నాకిటులదార్కొని యంతకు నెంతకాలమో
చనె. నటమేముగన్నయగదాట్లవి జెప్పఁగజాలినో తపో
ధన ! ఇటకెట్లు చచ్చితిమొ యాశ్రమ దైవమ యేమి సెప్పుదున్. 49

వ. అట్లు బహుళ శ్రమంబుల యలజడి కోర్చియు దర్కబద్ధాశాపరతంత్ర
మానసంబున నీ నమీప భూమికే తెంచి 50

శా. బృందారణ్య మహిన్ బదంబిడితినో యింకేనియున్ లేదొ, యం
తందో తెంచె విభావనీయ సుషమాతారశ్య లావణ్య మో
సౌందర్యం బట దోడు తోడ నొదవెన్ సర్వాంగ తారుణ్యల
క్ష్మిం దీపించెడు నూత్నయౌవనము నామేనన్ ఏమేషంబునన్. 51

వ. ఇది బృందావన మహిమంబు దాన నీనాడు ననయౌవన రూపవిభ్రమ
కళా సంపన్ననై యున్నదాన, వింకపట బాపి దేశాంతరంబున కడుగు
తలంపు వొడముచున్నయది అదియుంగాక. 52

సీ. పూవ ప్రాయమునంద ముదిసి శయానులై
యలమట వందురి నలుగురట్టి
నాకన్న కొడుకులకీ కష్టము, లితెంత
కాలమంచని యోర్వగలుగుదాన
జగతినెందై నను జనవి కంటెను దనూ
భవులు కొండికలుగా వలయుగాదె
మువ్వర మెడబాటు బొంది యెఱుంగము
విపరీతమిట్లై విడి ఘటించె
కొమరు ప్రాయంబు నాకు జేకూరి సుతులు
పూర్ణ యవకులు వృద్ధులై పోవనేల
తలచి వెఱగంది మదిఁ గుంది తల్లిడిల్లు దు
దెలుపు మేదైన హేతువు దీవికున్న.

వ. అవి ప్రార్థించిన భక్తి దేవింగవి నారదుండు కరుణాంతరంగుండై,
ప్రమోద ధైర్యోత్సాహులు లంకురింప నద్దేవి కీర్తినియె 54

మ. తరుణీ! నీ మదిలో రవంతయు విషాదంబునగా బోకు శ్రీ
హరి నీకున్ సుఖమీయగా గలడు నేనాత్మన్ సమస్తాంశమున్
బరిపూర్ణులగు జ్ఞానదృష్టిఁ గవి నీభావి ప్రకారంబు, వి
స్తరతం దెల్పెద సావధానముగ నాస్థన్ సర్వమాలింపుమా. 55

వ. అనిక్షణమాత్ర నిమీలిత లోచనుండై తన దివ్య జ్ఞానంబున సకలంబు తేట
తెల్లంబుగా నెఱింగి, భావికాల భవదీయగతి వినుమని యిట్లనియె 56

ఉ. భీకరమత్య పాకృత వివేక విసీతి దయాది సద్గుణా
నీకము ధూతదేవ పితృనిత్య నిమిత్తము ఖాగమ క్రియో
త్సేకము, ధ్వస్తయోగిజవశీల తపోవ్రత సత్యదాన, సు
శ్లోకము నై గడంగి కలిజొచ్చి వెలింగె, నవార్యమై మహిన్. 57

వ. మరియు నీ వసుమతి తలంబునం గలుగు నకల పవిత్ర సాధనంబులు కలి
ప్రకర్షణజేసి నానాటి కత్యంతా పాయంబు నొందుచున్నయవి. 58

పీ. సత్యంబు జెల్లదు జపము రూపతీ బోవు
కుల సదాచారముల్ కలతనొందు
యోగ సమాధుల యుద్యోగములు ఘోష
సాధన సంపత్తి సన్నగిల్లు
దుష్కృత్యముల తేవు దొరకని పెంపూను
సత్కియా కాండముల్ సమసిపోవు
ఘోరా సురాయతుల్ కుమకులై జనములు
శౌర్య దుష్కర్మముల్ సలుపు చుండు

సుజనులొపద నొందుచు స్రుక్కుచుండు
రిట్టి కలి పేర్చి కెవ భీతి నెవయ నీక
తివిరి తన పూన్కి కొనసాగదీర్చి కొనెడు
వాడె భీకలి, భీరుండు పండితుండు.

- వ. ఇట్లు బహుళాపాయ జనకంబగు కలి వ్రకర్షణజేసి. 60
- మ. అతివృద్ధింగను నీయపాత్రుల నితాంతా స్పృశ్య పాషండ సం
హతున్ గాంచుడు మోయుచున్ స్వప్నధు మహాత్మ్యంబు
గోల్పోయియున్
క్షితీషేషాహి ఫణానహస్రములకున్ జేకూర్చు భారం బొగిన్
బ్రతివర్షంబు విరస్త పుణ్య తమ సౌభాగ్య క్రియాసీనయై. 61
- మ. అనురాగాంధుల యొల్లఁబాటునఁ, గుమారాన్వీతవై నీవు నొ
య్యన కుక్కించిన దానవట్లు మరి బృందారణ్య సంప్రాప్తి నూ
తన తాదాణ్య తరంగితా గివయి వత్సా ! ఇట్లుదన్నావు, పా
వన బృందావనమెంత ధన్యమట భక్తి క్షీడ లొప్పారెహన్ 62
- వ. అని మరియును 63
- కం. ధర విన్ను నీ కుమారుల
బరికింపగ జాచునట్టి పరహితమతులె
వ్వరు లేరుగాన దేశం
తరమేగక, విటవపింప దనరున్ కుభముల్. 64
- తే. వీరిజేరంగదీసి సంప్రీతి జేయు
వారలందైన లేకున్కి వీరిముదిమి
వదలదైన విందుంటయే పరమహితము
కొంత సుఖ విద్రయైన జేకూరు నివట 65
- వ. అని నారదుండు భక్తి తెలింగించి, యన్యదేశ గమనాఖిలాషంబు నివర్తించ
జేసిన వద్దేవి బరమ పావనంబై విత్య సౌఖ్యా పాదకంబైన బృందావ
నంబు నంద వివపింప విశ్చయించి మరియు నతనిం గని. 66
- చ. ఘనుడు పరీక్షితుండు కలిగాంచి యదంపక నేల నిల్చె, నా
దనుజకులాంతకుండు హరి దాగని యేటికి మిన్నకుండె, నె

ట్టన కలిరాక సారములడంగుట దేమికతంబొ యిన్నిటిన్
వినుచుము తావ కోత్తులను వేదనదీరి సుఖాత్మ నయ్యెదన్. 67

వ. అవి వేడిన దేవి భక్తి పలుకు లాకర్ణించి నారదుండు వెండియు
విట్లవియె. 68

మ. చెఱవా : ఏ నడుదంతమున్ వినగ నీ చిత్తంబునం దెంచి య
ర్పిలి బ్రట్నించితివా నమస్త మిదె నెమ్మిన్ పీకు వాక్రుత్తు యొ
త్తిలి ప్రేమన్ వినుమాపదల్ దలగు మమ్మీయందు దేవర్షి వి
ర్మల వాక్యార్థ రస ప్రకర్ష చెఱవారన్ బల్కె నీ తీరునన్. 69

చ. చెఱవగు శ్రీవికుంఠపురి జేరగ మాధవు దెన్నడీ మహీ
స్థలి విడె నాటగోలె మహిత ప్రథమాన విశ్మ సాధనం
బులగల నర్వసారముడివోయి యధర్ముడు బీటవెట్టి దె
క్కలి కలిదా పురించె ఖలకామిత పూర్ణ పరిప్రదాతయై. 70

వ. భూలోకంబట్ల వారణ గలి ప్రవేశించి యవినయ హింసాన్యాయాసూయా
క్రోధ కుటిల మాత్సర్యాదుల బ్రజా బాహుళ్యంబున బ్రవర్తించజేయుచు
విచ్చల విడి సంచరించుచునొక్కనాడు. 71

చ. అలము మహీశలాంఛన సమగ్రుడు గోద్వీజ సాధు నజ్ఞనా
కుల కరణైక శీలుడతి ఘోరుడు శూద్రుడు దండ హస్తుడై
తలకి వృషా కృతిన్ మెలగు ధర్ము బదంబున దమ్ముచున్న న
క్కలిగనె రాజు దిగ్విజయ కాలమునందొక చోటనుగ్రుడై. 72

వ. కవియక్కురు వంశ భూషణుండు ధర్మద్రోహిపై హంకరించి పోకు
పోకుమవి ప్రచండరయంబున దాసి. 73

మ. అతిలోక స్థిర సత్య విక్రమ కురుక్షేత్రీశ సంపాతిత
క్షితి నెవ్వండిటు నీవెకాకారు దెఱం జేయంగ, మున్గంటె : దు
ర్మతి శిక్షార్థ దవీవయా : దగునె ! యౌరా : గోవృషోత్తంసమో
పతితా ! నిన్ సమయించి యీ జగము విచ్ఛాపంబు గావించెదన్. 74

వ. ఆవిరోపాటోప సముద్ధీపిత కరాళ సంసక్త రక్త నయన కోకనడుండై,
యద్దండ దండధర ప్రచండమూర్తియై యక్కరు కంఠీరవుడు
బెడిదంబుగా నడిదంబు కేలన్ గమిచిపట్టి.

మ. పొలియింపన్ సమకట్టి పై దొడరి పోబోవంగ నాపీడుడు
త్తల పాటొప్ప నృపాకృతిన్ వదలి హస్త ద్వంద్వమున్ మోడ్చి బె
గ్గిలి పాదాబ్జములంటి దీనువి గటాక్షించంగదే దేవ! యీ
కలిసంచున్ బ్రతిమాలె! దీనుడుబలెన్ గౌరవ్య చూడామణిన్. 76

వ. ఇట్లక్కలి విజప్రాణావన పరాయణత్వంబున శరణాగతుండై యక్కరు
కులాలంకారుతో పరమ దైన్యాను నయ పూర్వకంబుగా నిట్లనియె. 76

కం. కాలక్రమమగు ధర్మము
వాలాయముజెల్లి తీరవలసిన యదిగా
గాలాత్మకు నియమంబది
యీలాగున జెల్లనుండు విజులొదవె నృపా. 77

వ. కావున శరణాగత రక్ష పరాయణ! కౌరవకుల కలశ జలనిధి సుధాకరా!
ఈ శరణాగతు డమించి విడిచి పుచ్చుమిక మీద, నీ ముదలి యట్లట్ల
వినయ వినము)డనై వర్తించగలవాడ. భగవదంశ సంభూతుండవగు
నీ యాజ్ఞాను పాలనంబు నాకు విహితంబైన పరమ కర్తవ్యంబు. నా
పూర్వ వాసనా పితేషంబున నీ సువికాల భగవత్సృష్టియందీయ కార్యా
చరణంబుల కేను దక్కరులు జాలరనునట్లు నియమింపబడితి. ఈ
మోరంబు భవత్కృపా విలసనంబున గొంతకాలంబైన దప్పె. నేను
బరమ ప్రమోదంబున ముఖంబును. తెగం జూడకుమో దేవా! అవి
పరమ కరుణంబుగా వ్రార్చించిన కలి విన్నవంబు పాకల్యంబుగా
నా కర్ణించి, నెమ్మనంబున చర్చించి. 78

చ. అలము తపస్సమాధులు జపాదులు యోగము లావరించియే
నలవడలేని ముక్తి నెనయంబడు శ్రీహరియన్న మాత్ర వి
క్కలినవి యెందగాచె షహికాంతుడు ద్రుండుట పాడిగాదటం
చలరున దేనెనాపియ? యవ్వరి నొంపవి పోల్కినాకవిన్. 87

- చ. ఆరయన సత్కియౌక్యతి బద్ధార్థము సర్వము పారహీనమా
తరిగత బీజమౌద్రుష విధంబమరన్ గలిసేతనిట్టి ము
స్తర బహుళ ప్రమాద భరితంబయినన్ గలి పారవంత మం
చరసి యెనిలైరాజు కలినాఖిల లోకహితైక కాంక్షతోన్. 80
- వ. అని కలి వృత్తాంతంబు దెలిపి మరియు గలి పేగ్గినొదవు విశేషంబుల
నెఱింగించువాడై నారదుండు భక్తి కిట్లవియె. 81
- ఉ. పారులు ధర్మ దూరులయి పాడు ధనంబున కాళజేసి సం
పార నిరాసకంబయి ప్రళస్త తమంబగు నిత్యభూతి న
వ్వారి గనీయ జాలు భగవత్కృత లొక్కొక్క యింటికేగి, వే
సారక చెప్పుచుండుట నసారము గాంచె గదా ప్రపంచమున్. 82
- ఉ. మాయకులై యవైదికపు మార్గములై న మహోగ్రకృత్యముల్
సేయుచు సజ్జ వాపకృతి జేయుచు నాస్తికులై న దుర్మతుల్
వాయక పుణ్య తీర్థముల వాసము జేయుటజేసి యెన్నదో
పోయెను ధారుణిన్ వదలి పూతతదద్భుత సారమంతయున్. 83
- కా. కామ క్రోధ మదాసురాగయుతులై గర్వాభిభూతాత్ములై
నేమజ్ఞాన కుచిత్వ శీలనయముల్ విరీషముల్ జేసి వి
నైమిత్త్యంబున దుష్ట మానసులు తృష్ణాలోల సంకల్పులై
తామెంతే దపమాచరించ జనెదత్సారంబు సర్వస్వమున్. 84
- మ. కపటంబున్ మద లోభదంభము లహంకారంబులన్ బుద్ధిలో
నపనోదించగ లేకనే యకృత శాస్త్రాభ్యాసులై మానసం
బపకర్షించి జయించ లేక శృతి బాహ్య నక్తులౌ పాపుల
త్రవయోగంబొనరించ బానజనె దత్సారంబు సర్వస్వమున్. 85
- సీ. దున్నలవలె సుధీంద్రులు కళత్రములతో
విదు వనోత్పవముల నెఱపుచుండ్రు
సుక సమత్పాదన కతి వమర్థులెగావి
ముక్తి సాధనము కళక్తులరయ

సత్సంప్రదాయాగ్ర సరులగు వైష్ణవుల్
 పాటించి కవిన నెచ్చోటలేరు
 వస్తు సారంబెల్ల బ్రహ్మత విటుగనె
 ధర దేశదేశంబు దప్పకుండ

యుగవి సర్గ ధర్మమిదిగ, యొకరినిందు
 విందసేయంగ దగు హేతు వెందు గలుగు
 నందుచే నకారణ కరుణాగ్ర గణ్యు
 దైవ శ్రీవతి సతము నీతోనమెలగు.

86

కం. అనినన్ సురముని పలుకులు

విని భక్తి మదిన్ నితాంత విస్మయ మతియై
 మునితో దెలిపిన యంశము
 వినుశౌనక దాని నీకు వినిపింతు దగన్.

87

చ. ఇట్లు నారద ప్రబోధితమై భక్తి దేవి విశ్వాన పురస్కరంబుగా నతని
 ప్రశంసించి.

88

చ. అమర మునీంద్ర ! నీవతి కృతార్థుడవెంతయు మత్స్య భూత భా
 గ్యమున భవత్స మాగమముగల్గెను ధన్యత గంటి నీకృపన్
 బ్రమదమెనంగె సాంప్రత మవశ్యము నాకిది సుప్రభాతమా
 నవధిక సాధుదర్శన మొనంగగ జాలదె సర్వసిద్ధులన్.

89

మ. ధృవమై యొప్పు పదంబు నొందెను ధృవుండెవ్వాని దీవ్యత్కృపా
 లవ పాతంబున మాయగెల్చె మును ప్రహ్లాదుండునే పుణ్యవై
 స్తవు బోధామితక క్తి నట్టి త్రిజగత్కల్యాణ దాయన్ జగ
 ద్భవు కాపాదకు బ్రహ్మపుత్రునతి విశ్వానంబునన్ మ్రొక్కెదన్.

90

వ. అని యాముని సత్తమున కభివాదనంబు గావించి, జ్ఞాన విరక్తులపాటుగని
 పరాగతులందరిపోసి, దలపోసి, పనపురుషు ధక్తింగని వారదుండు
 రార్చుచు నిట్లనియె.

91

- ఉ. వారక భేదమందెవయో యిటు చింతిలనేల ద్రౌపదీన్
గౌరవదుస్కృతిన్ దలగ గాచిన వాడెటు పోవలేదు. ర
జారతి గోపికావనద కారణబంధుడు కృష్ణుడున్న, వా
దారటమావి, వావి వరణాబ్జములన్ స్మరియింపు మేలగున్. 90
- మ. ప్రణుతై కావనుడైన మాధవునకున్ బ్రాణాధిక ప్రేయసీ
మణిపాదీపు కరమ్మునమ్ము విను ప్రేమంబార కృష్ణుండ పా
రణ సామాన్యుల యిందలకైన జను విప్రాసీకముల్ సంపద
గ్రణులున్ బిల్చిన బోవనొల్లవి యలోక ప్రాప్యడుత్సాహియై. 91
- తే. మొనసి సత్యాది యుగముల మూటియందు
జ్ఞానవై రాగ్యములు ముక్తిసాధనములు
కలివి భక్తియై సుమ్ము కేవలముగాగ
బ్రహ్మసామ్రాజ్య మొనగు నుపాయ మరయ, 92
- తే. జ్ఞానగమ్యుండు చిన్మయాకారు దాత్త
విశ్చయించిన రూపుగ విను సృజించె
విశ్వసంభావనీయ పవిత్రమూర్తి
కృష్ణవల్లభ నుందరి ప్రేమమయివి, 93
- ప. పరమాత్మ సంకల్పసంభవనైన నీవు నిన్ను మరచి కొంత కాలంబు నవివ
మీద నొక్కనాడు. 94
- కం. మనమున విను సృజించిన
వనజోదరు జేరి భక్తి భాసివి వగుచున్
బివియేమి యనుచు నీకర
వనజంబులు మోడ్చి యతవి ప్రార్థింపఁబయ్యెన్. 95
- కం. హరి వినుగవి నాభక్తుల
బరిపోషణసేయు మనుచు బివియొ మది నీ
యురరీకృతి కలరి యొనగె
పరిచారికగాగ ముక్తి భవదర్శంబై. 96

- వ. మరియు నతండు నీ సహజస్థిగ ప్రేమాదార్య ఓనయావాదుల కలరి. 97
- చ. తనయల గాగవిద్య రసదారుల జ్ఞానవిరాగ నాములన్
గానుషవి ప్రేమచే నొసగ కూరిమిగైకొవి వారలం బియం
బొసరగ నై జరూపమున నోముచునుంటివి శ్రీవికుంఠ ప
త్తనమున బెద్దకాలము ముదంబున ముక్తిభజింప బ్రీతితోన్ 98
- వ. వదంపడి కతివయకాలంబు గడచిన మీద నీవు భగవదజ్ఞాపితవై శ్రీ
వైకుంఠపురంబు వాసి. 99
- కా. భాయారూపము బూని యీ వసుధపై సద్భక్తి పెంపూనగా
జేయన్ జ్ఞానవిరాగ ముక్తులెలమిన్ సేవించుచున్ దోన, వి
చ్చేయన్ మేదిని జేరిమంటివి సుఖశ్రీలోపుగా మన్ను భ
క్తి! యాది, త్రియుగంబు విందుగ సమాప్తింజెందు వర్యంతమున్. 100
- కం. కలిసాషండా మయములు
దలకొని ఊణించ ముక్తిదళగని నీవే
సెలవీయ నామెజనె, ను
జ్వలత మరల శ్రీవికుంఠ పత్తనమునకున్. 101
- తే. భక్తి నిను మీవు నిన్నెంచు ముక్తి నీకు
నెప్పుడు దాన్యంబు సలుపన నెడద దలచు
నీవు రమ్మన్న వియ్యెడ కేగుదెంచు
జనుము నీవన్న వెంటనే! జనును మరల. 102
- చ. కడగి నతంబు పజ్జినిడి కాచెడు నీమత విర్విశేషు లి
య్యెడగల దుష్టిదగ్గ జనులెల్ల దమం బొసరించు దాన వి
బ్బడుగు దాన వృద్ధదళబాయగ నేరరచైన నేమి నీ
పుడుగుము చింత దీని కనువొందు నుపాయము వేనారెదన్. 103
- చ. కలినెనయంగ నేయుగముగాని మఱొండికలేదు గాన న
క్కలి నిను వింటివింటు దగం, గనకొక్కని మానసంబునన్

దలకొన జేయనేని బెరదర్మము గాదని నీ మహాత్మవం
బుల నెరికొల్పనేని, నెటుపో హరిదాసుడ నందు నేనికన్.

104

సీ. పరమభక్త్యుడై క్రి బరిగిన జీవులే
కలిలోన బుట్టువు గాంచగలరు
భయమింతయును లేక పాపులై ననుగాని
కృష్ణలయంబులకేగ గలరు
ప్రేమరూపంబయి విలసిల్లు నదృక్తి
నెవ్వరి యాత్మల వివ్వటిల్లు
నా మహా విమలాత్ములగు వారలించుక
కలనై న గీనాకు గానబోడు

ప్రేతసుర రాక్షస పితృచ భూతచయము
లై ననగుగాక వారల యాత్మలందు
భక్తిగలవారి పుణ్యసంస్కర్ష చేత
యెట్టివాడైన ప్రభువయి యెసక మెరుగు.

105

చ. తపమున జ్ఞానయోగమున ధ్యానమునన్ మరియున్ మఖాదులన్
జపమున బ్రహ్మచర్యమున సత్కృతులన్ మఱిదేననై న సా
ధ్యపదని యా రమేళుడు దయాంబుది కృష్ణుడు సాధ్యమౌ గదా!
యువచయ భక్తికింద కనువొందు ప్రమాణము గోపసుందరుల్.

106

ఉ. ఆయత పూర్వజన్మ సుకృతాతిశయంబున గాన భక్తిపై
వేయి భవంబు లందొకటి బ్రీతి జనింపదు మానవాకిన్
హేయ గుణాశరంబయిన యీ కలి భక్తి భవబ్ధి తారతో
పాయము భక్తిగల్గ భగవంతుడె చేయవసుండు కృష్ణుడె.

107

కం. అపకృతి భక్తి కొనర్చెడు
కృపణుడు ముజ్జగములందు గీదొందుమమన్
జపలత భక్తిన్ దెగడిన
నెవమున దుర్వాసుడొందె నిఖిలావదలన్.

108

- ఉ. చాలవు నుంత ముక్తివి నొసంగగ జ్ఞానముతై క చర్చులున్
జాలవు నర్వయోగములు జన్మములున్ జపముల్ ప్రతాపిలున్
జాలవు వేదపాఠములు జాహ్నువిముఖ్య పవిత్రవాహినీ
జాలములెల్ల భక్తియ యొనంగగ జాలును ముక్తి నీ కఠిన్. 109
- మ. అని దేవర్షివరుండు దెల్పు దనమాహాత్మ్యంబు నాలించి సౌం
పనుపారిన నకలాంగవృద్ధిగని యమ్మోసేంద్రుతో భక్తి యి
ట్లను రన్యాత్ముడవీవు వీవిమల దివ్యప్రేమమీరితి యొ
ప్పునె నాపై మునివర్య నేనిపుడు నమ్మోదంబు మై నుండెదన్. 110
- వ. అని యవ్వేణువుం దవనిని నన్నుతించి. 111
- ఉ. సాధుకులావతంసః మునిసత్తమః సీ యనుకంపజేసి నా
బాస దొలంగె గాని యిటుబద్ధ యచేతనులైన వీరి నం
బోధనమాచరించి కృప బ్రోడియొనర్చగదే జగత్సమా
రాధనకేళిలోఁ అశరణ్య సమద్ధరజైకవత్సలాః 112
- చ. అని తనుభక్తివేద విని యక్కటికం బెదగూర నారదుం
డనుపమ బంధుభావ మలరారగ వారివిడాసి కేలుద
మ్మివి మెయినల్లనన్ నిమిరి మేల్కొను; జ్ఞానవిరాగ మేలుకొ
మ్మని చెవి బేరెలుంగు నొలయం బిలువన్ బిలువంగ నత్తరిన్. 113
- తే. సామ వేదాంత గీతాది సరసమధుర
గానములగాక మేల్కొలు గలుగవట్టి
వారు మేల్కొంచి యాయాసపడుచు నెట్లా
కడగి యా నారదాహ్వన గౌరవమున. 114
- సీ. కనులు విప్పి యొకింత గాని కావగలేక
యొడలిపై స్మృతిదప్పి యున్న వారి
నతికుష్క కాష్టోస మాంగకులై నేల
కొరిగి వికాకృతి మన్నవారి

నలిరేగు నాకటి నలకున మై దను
వై న గదల్చగ లేవివారి
నలము పేరలనత నావులిందుడు దూలి
దూగాడు విద్దుర దోగువారి

జ్ఞాన వైరాగ్యులను గాంచి జాలినొంది
యకట! నీ ముది నీ విద్ర నందుజేమి?
అనుచు జీంతించి సురమౌలి యాత్మదలచె
బరము రాము పరాత్పరు భక్తవరదు.

115

వ. ఇట్లు తదీయోద్ధరణార్థం బక్యంత వ్యక్త మానసంబున విశ్వరైక భక్తి
భావనం బరబ్రహ్మంబును సంస్మరించి నంత మధుర గంభీరంబున
యొక్క యశరీరవాణి యంబర మధ్యంబు వెలువడి యెల్లరు వివ. 116

మ. కలగం బోకు ఫలిండు యత్నమొక సత్కర్మంబు గావించు వీ
రలకై దానివచింతు సాధులది నిర్వర్తించు నటైన వే
దొలగున్ వీరికి విద్రతో ముదిమి దోడ్తోడెంపగున్ భక్తి న
ర్మిలి నో నారద యన్న బిల్కొకటి బర్సెన్ మిట బేరెలునన్. 117

నీ. ఆ యాకనపు బిల్కొ లటగల యందగు
నధిక మోదంబున నాలకించి
రదియేమి యెరుగవా కలవిగాదని పల్కె
నహ్మనీశ్వరు డబ్బు రమ్ము నొంది
యే సాధనమున మే లెనయునో వీరికి
నేదీ కార్యముగా గ్రహించ వగునొ
పాధువు లెక్కడ సమకూడుడిరొ యాయు
పాయము వారెట్లు బలుక గలరొ

ఇందు నాముఖ్య కర్తవ్య మేమి యనుచు
వారి నిరువుర నందుంచి నారదుండు
దాని సమకూర్చుకొను పూన్కి దవిలి తరలి
నిఖిల తీర్థాల వెంబడి నెమక జనియె.

118

- వ. అట్లు నారదుండు తదీయ సముద్ధరణంబు పొంటె నాకాశవాణి యాదే
కించిన విగూఢ వచనంబున కర్థంబు దెలియ వేడత్సతాధునందస్సనంబునకై
వసుమతింగల పుణ్య నదీ నద వన పర్వత దుర్గక్షేత్ర తపోధనాశ్రమాదులు
మున్నగు పావన ప్రదేశంబుల గలయం ద్రిమ్మరుచు నయ్యైతావుల నగపడిన
దాపసులకు దనపచ్చిన కార్యం బెరింగించుచు నెందునా సంశయ వివృత్తి
గమికి పలుతెరంగుల బలుతావుల కేగు చుండ నయ్యైచోటుల. 119
- మ. అమరర్షీంద్రుడు వచ్చెనా వివి మునిస్తోమంబు యోచించి యే
కరణం జుగ్మవి యించుకై న మడువంగా బూనశీరయ్యె బె
క్కురు మూకత్వము దాల్చియుండిరి మహా గూఢార్థమంచన్యులు
త్తరముం దెల్పిరి కొందరాడిరి యసావ్యంబైన దంచస్పృహన్. 120
- మ. అవధానంబు లభించమిన్ దురవ గాహంబైన దంచొక్క మో
వి వచించెన్ శర తాపసుండధిక దుర్జ్జేయంబునన్ సాధు పుం
గవుడొక్కండు దురూహమంచనియె నింకన్ బెక్కుయోగీశ్వరుల్
దవులం గాంచి పలాయనైక పరతంత్ర త్రాణులై రత్తరిన్. 121
- మ. అమరర్షీంద్రుడు వచ్చెనా వివి స్వకీయస్వ స్వ యుక్తంబు స్వా
శ్రయముల్ మున్న దొరంగి చెట్టకొకరై త్రాసంబునంబారి ర
న్య మునీశుల్ సమయోఽత క్రియల నయ్యైరీతులన్ యుక్తియు
క్తముగా నాపద దాటనెంచిరి విజ్రతాదైక మంత్రంబులన్. 122
- చ. అటువివి దారి తన్నెఱుగనైనను జాలక భ్రాంతచిత్తులై
యటువలె బాగు మోవి నివహంబుల గాంచి తపస్వలార మీ
రెటు జనుచున్నవార లిటులేటికి నావుడు వారు నారదుం
డబులరుదెంచె నావిడన యంశన వీరును బారిపట్కుటన్. 123
- వ. అంత నొక్క తపోఽనుం డమ్మసింద్రులంగని యో మహాత్ములారా!
అవధరించెదరే యని వారలకిట్లనియె, 124
- పీ. కమనీయ సుస్వర మనపద క్రమజటా
వేద మంత్రంబుల చివికి వలన

మంత్ర మంత్రార్థ సంబంధముల్ దెలిపెడు
 నుపనిష దుక్తుల యులిపు వలన
 పాప్య సంప్రాపకో పాయముల్ వివరించు
 నవ్యగాధా కీర్తనముల వలన
 నాప్తిక్య సంపాద నాతి దురంధర
 బ్రహ్మ సూత్ర ప్రచారముల వలన

వితక్య జాగ్రత్త్వ భావులై నెగడినట్టి
 ముడిసి జ్ఞాన వి రాగు లెప్పుడును గాని
 విద్రయే దప్ప మెలకువ నేరకున్న
 వారలకు నిదియేమి దెప్పరమొ గాని.

125

కం అని మొకమువి యొక మునికిన్
 వివిపించగ నతడెఱింగి వేరొకఁకి జె
 ప్పిన వీ నా చెవులంబడి
 విసదె ముల్లోకములను విన్మయకరమై.

126

వ. అట్లు నారదప్రశ్న, క్రమ క్రిమంబుగా ద్రిభువన వ్యాప్తంబయ్యె నా నమ
 యంబున నందందు పుణ్య నదీనద వన దేవాయతన ఓవ్య క్షేత్రాదికంబులం
 గల తాపసోత్తము లొందొరుం గదిసి తమలో దా ము -

127

మ సరసీజానన! మానసోద్భవుడు విజ్ఞానైక ధామంబు శ్రీ
 హరి దివ్యాంఘ్రి నరోజుచింతనుడు విత్తై కాంత భక్తుండు నా
 సురమాసీభ్యు డెరుంగదన్న యెడ నెచ్చోనై న మర్త్యాకిన్
 దరమానే గగనోత్త సూక్తి కగు నర్థంబున్ వివేచింపగన్.

128

వ. అని సమాఖ్యానంబు గావించు కొనుచుండిరి అంత నారదుండు తన
 కార్యసిద్ధి గానమికి జింతించుచు, నా యా తీర్థంబులం గ్రుమ్మరుచు
 విధివశంబునం జేసి.

మ. బవరీకానన సీమకేగి యట దత్తాప్తి ప్రకారాంతరం
 బెదియే కన్యము గానరామిని దపంబే జేతునం చూచి నా

రదుడున్నంత వరస్సహస్ర తపన ప్రద్యోత మానాంగు, ల
భ్యుదయోదారులు సాధుపుల్ ననకముఖ్యుల్ రాగనెన్ జెంగటన్. 130

వ. అట్లు విచ్చేయు సాధున త్తముల కెదురేగి నారదుండు సమయ సముచిత
ప్రణామాదికంబు లొనర్చి, స్వాగతంబిడిగి, విహితార్చనాద్యుపచారంబులు,
విర్వర్తించి, యానంద బాష్ప పూరిత నయనుండును, పులికిత గాత్రం
డును ప్రేమ ప్రసన్న హృదయుండునునై, లోక సౌభాగ్య సంధాన
వరత్వంబున, నక్కుమార తాపసుల నుద్దేశించి. 130

సీ. చిరశృణ్యవాసన జేహరె నాకిందు
భ: దీయ దర్శన భాగ్య మిపుడు
బుద్ధిమంతులు తపోధనులు బహుశృతుల్
జ్ఞాన యోగానంద సాంద్ర మతులు
పంచ హాయన వయః పరిభాస మానులు
నాద్యులకుం గర మాద్యతములు
చిరకాల పరిపాటి జెందిన వారలు
ముదిలేవి మనసుల బొదలు వారు

నతత వైకుంఠ నిలయులు చక్రి నామ
విరత కీర్తనా భిరతులు హరి మనోజ్ఞ
భూరి లీలాసుధారన స్వైర పాన
వరవళానంద విహృతులై బరగువారు. 132

సీ. భువిగూలి రెవ్వావి భూ భంగమున దొల్లి
వాసుదేవ ద్వార పాలవరులె
కల్యణంబు లడంగి కవిరి విజస్థాన
మెవని కృపాదృష్టి యెనయు కతన
మాధవ నత్కదా మాత్రైక జీవన
మే బ్రొద్దు గావించు రెవరు ప్రీతి
హరిరేవ శరణ మస్మాకమ్మనెడు పల్కు
విరత మెవ్వరి నోట విగుడు నట్టి

- మీ యుదార పమాగమా వేయ ఫలము
పరమ సౌభాగ్య వశమున బడయ గల్గె
కృపణు, దయనీయు వసు దీను దయగమండు
శ్రీత కుభాపాద నాన క్త చిత్తులారా : 133
- వ ఆవి ప్రార్థించి. 134
Acc NO - 2407
- మ. స్థిరమౌసౌఖ్యము తుష్టి పుష్టి యును భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్య రే
కరణం గాంతుడు సర్వ వర్ణములలో గాఢంబుగా వారి నే
సరణీన్ స్థాపన జేయవచ్చునో : యనుష్ఠా నార్హనత్కర్మ యం
బరవాణీన్ వచియించినట్టి దెదియో వాక్రుచ్చి యీక్షింపరే 135
- వ. ఆవిస సురవాచయమి వినతి నంగీకరించి కుమార మునివతంసుడ 136
- తే. ఓయీ : సురమౌవి వర్య ! ధన్యుండనైతి *294.592*
మింక జింతసేయకు మూను, మెనముదంబు *VEN*
కలుగు వింతకు పూర్వమె సులభ సావ్య
మై యెసంగెడు పావనోపాయ మొండు 137
Oh 12=00
- మ. వ్రతమాడామణి : యోగిభాస్కర ! విరక్త గ్రామణి, యన్యదు
ర్మత నీహారవతంగ ! భాగవత ఘర్మస్థాపనావార్య : పూ
జిత శ్రీకృష్ణ పదాబ్జ సేవక జన శ్రేణి శిరోభూష ! యో,
పతితోద్ధారక : నీ ప్రయత్నమది విష్ణుత్యాహమై గ్రాలెడిన్. 138
- ఆ. ఓసి భక్తికిట్టు లుపకృతి గావించు
నీకు వింతగల్గ నేరదెండు
కృష్ణ భక్తతతికి కేవలంబుగ జెల్లు
వసుధ భక్తి సతిము పాదు కొల్చు 139
- ఉ. కాదనకింతపాటి యుపకారము భక్తికి నాచరించు నీ
కేది యసాద్య మారయగ : నెందు విచిత్రములేదు భక్తి వి
శ్వాదయ మందునట్లు లనువొంద ప్రతిష్ఠ నొవర్చగల్గు శ్రీ
యాదవవంశ వారిధి సుధాంకువి కృష్ణుని దానకోటికిన్. 140

ఉ లోకమునన్ మహర్షు లతిలోక పథంబుల నేకవైఖరుల్
వాకొవి యన్నవాచ దలపంగ నవెల్ల బ్రయాస సాధ్యముల్
నాకఫలప్రదంబు అయినట్టివెగావి వికుంఠ పత్తన
శ్రీకర రాజమార్గమది చేరువ యఘ్యును గోవ్యమై తగున్. 141

సీ స్వావ్యాయ యజ్ఞంబు జన యజ్ఞమును దపో
యజ్ఞంబు లెల్లను నరసి చూడ
కర్మ సూచకములు ఘన భాగవతమునే
జ్ఞాన యజ్ఞంబుని జగతి నండ్రు
కుకముఖ పరిగీత సురుచిర శ్రీభాగ
వత కథా లాపంబు వలన మిగుల
భవ్య భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్యముల కతి
బలము చేకురు కష్టములు దొలంగు

భక్తి కత్యంత సౌఖ్యంబు పరిధ విల్లు
దృష్ట మృగరాజ గర్జన వృకములట్లు
ప్రళయమును గాంచు కలిదోష పబలమెల్ల
భాగవత కథ నినద సుశ్రవణ మాత్ర.

142

ఉ జ్ఞాన విరక్తులంబెరసి జ్ఞానయి ప్రేమ రసార్ద్రయౌచు బెం
పూను సమగ్రభక్తి భువినొక్కొక గేహమునన్ జనంబు నం
బుని ప్రభూతమోద మెద బొంపిరి వోవగ క్రీడనయ్య నో
మౌనికులేంద్ర ! భాగవత మంగళ మంజుల హేషణ శ్రుతిన్. 143

సీ వేద వేదాంత గీతాది గాన విశేష
ములగాక మెలకువ గలుగునట్టి
భక్తియు జ్ఞాన విరక్తు లిమ్మువ్వరు
వితర రీతుల నెన్ని యేవిగావి
జేపిన బోధము జెంద నేరనివారు
భాగవ తాలాప వళత నెబుల
మెలకువ గాంచగా గలరాగ మార్థము
పద్య పద్యహ్నున పద పదమున

నొదవు పెట్లను సంశయ ముడుగ దెలిపి
యాలింపక ననుబ్రోవు డనములార !
ఓ యమోఘ దర్శనులైన యోగులార !
ప్రకటిత జగద్ధిత కుళ లాశంభులార !

144

వ. అనిన విని కుమార సవకాదులు నారదున కిట్లనిరి.

145

సీ. చెఱకులో చక్కెర చేజిక్కిని సిధాన
పాలలో నెయ్యి చేబడని పగిది
పలుచోట్ల పలు రూపముల భిన్నముగ నున్న
యగమోపనిషద ర్థామృతంబు
నెరసువో వడబోయ నెగడిన కూడలి
యత్కుతమమ్ము మహా ఫలంబు
దెవతా జనరసో దీపన కాంబు
మనితర సులభ ఫలాంచితమ్ము

ప్రౌఢి భక్తి సుజ్ఞాన విరక్తుల విల
పాదుకొల్పెడి తలపున బయలొనర్చ
బరగి కరము భాసిల్లు శ్రీ భాగవతము
నాగమార్గము నులకేమి యబ్బురంబు.

146

తే. ఆగమోప విషత్సృకు దైనవాడు
గీత నొనరించి మించిన కీర్తిశాలి
బాదరాయణు డజ్ఞాన వార్ధి మునిగి
పూర్ణ పరితాప తప్తుడై ప్రొక్కువేళి.

147

వ. అనుపమ తత్వజ్ఞాన సుధానిధివగు నీవతనిం గదిపి సహజకారుణ్యంబున
దొల్లి భవద్విరచిత భాగవతార్థ పరిబ్రంహితంబగు చతుశ్లోకి మపదేశించుట
గాదె తృప్తి ద్వైపాయనుండు నిర్గతాధియై ప్రకృత చిత్తుండై శ్రీ మహా
భాగవతంబు ననుస్త భాగవతోప జీవనార్థంబు గావించె నట్టి యతర్క
బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నుండవగు నీ కీమోహవంశగ్గంజేమి ? ఎందులకు
బ్రహ్మించెదవు. భవత్ప్రకాశ శ్రీభాగవతార్థ శ్రవణ ప్రభావంబున మంగళ

కలిదోష సంక్రాంత శోకదుఃఖాది నానాపీడపరిహారంబై విరవదిక విత్తా
నంద సౌఖ్యంబు సమకూరెడినవి ననకాదులెరింగించిన బ్రజయ ప్రకర్షణం
బున సురముని సత్తముండు, 148

చ. ఎవరి యమోఘదర్శన మనేక భవార్తులడంచి మేలు మా
నవులకు విచ్చునో, యెవర నారతశేషము భావిగీత భా
గవతకథా సుధారస సకౌతుకచిత్తులొ యట్టివారినే
నవిరళ భక్తి ప్రేమము బయల్పడజేయగ వాశ్రయించెదన్. 149

ఉ. నైక జనున్సహస్ర సముదంచిత భాగ్య మహా ఫలోదయో
తేకత సత్సమాగమము జేకులునప్పుడు పూరుసుండు బో
ధాకరహేతు మోహ మద దంభ మనాంధ తమంబడంచి, య
ప్రాకవివేకమున్ బొడము తోడన పెంపొనరించుకోదగున్. 150

భ. అవి దేవసంయమి కుమారననకాదుల బ్రళంపించెరవి సూతుండు శౌన
కాదుల తెలింగించుటయు, 151

చ. శివ కమలాననాద్యమర సిద్ధముని స్తుతిపాత్ర లోకబాం
ధవకుల దుగ్ధసాగర : సుధాకర తీర్థపసారవింద ! వై
శ్రవణ మదావశేంద్ర మృగరాజ ! ఖరాంతక విర్జితేంద్ర : వై
భవనతపానిజాత : రఘువల్లభ ! దాశరథీ : దయావిధీ : 152

కం. సీరేణి పత్రలోచన
సారామల నద్గుణ ప్రసవసౌరభ సం
పూరిత సకలాజాండా
ధారాధర నీలధామ : దశరథరామా : 153

మాలిని : నవన కుశలకాశీ : సాధు లోకోపకాశీ :
భువన భరణదక్ష : భూసుతేచ్ఛా ప్రతీకా :
దివిజి వికరపేన్యా : ధీరనిత్యామ భావ్యా
శ్రవణ సుఖదనామా : చారు సాకేతధామా : 154

గద్య :- ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాపరిలబ్ధ కవితా
 విభాజమాన భోజనపల్లకులసవిత్ర కౌండిన్యస
 గోత్ర కృష్ణార్జునాభవ వేంకటార్జు విరచితం
 బయిన శ్రీ భాగవత మాహాత్మ్యమునందు

155

ప్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము

శ్రీ మద్భాగవత మాహాత్మ్యము

ద్వితీయాశ్వాసము

- క. నవనావన భవపావన
 భవపటు కోదండదళనః సీతారమణాః
 భువనైక సుజన జీవన
 ప్రవిషుల సుగుణైక ధామ రాఘవరామా. 1
- వ. దేవా! దిక్ష్మ చిత్తంబున నవధరించెదవుగాతః సకల పురాణాభ్యాన
 విఖ్యాతులైన సూక్తుండభిల హాకథా శ్రవణ పరిణతాంతః కరణుండగు
 శౌనకున కిట్లవి తెలుపందొడందె
 అట్లు దేవమునీశ్వరుం డత్తపోదన పురందరుల బ్రస్తుతించి పదంపడి
 యవరోకించి. 2
- మ. నదనద్జ్ఞాన విరక్తి భక్తుల బ్రతిష్ఠంజేయు యత్నంబునన్
 హృదయా మోదకర్థార్థ గౌరవ వచో హృద్యంబు నానాకథా
 స్పదమా శ్రీ కుశాశ్రు మెంచను ప్రళస్తజ్ఞాన యజ్ఞంబు బెం
 పొదవన్ జేయుటకర్హ మైన పదమేదో దావి భాషింపరే. 3
- వ. అవి ప్రార్థించిన 4
- సీ. షడ్గురార్థ కుశాశ్రు మహితాను భావంబు
 గురు రహస్యాశ్ఠమూర్ గురురు పదగ
 పేద పేదాంగది విదులైన పాధుపుర్
 విశదంబు కథన గావింప వలయు

శ్రీ కుకవ్యాహృత శ్రీ భాగవతకథా
శ్రవణ కొన్ని దినాలు సలుప వలయు
వియతిమై గావించు వియగుంబు లెల్లను
విరచించ వలయును విధము దెలిసి

ప్రేమ గ్రహమున నవి వివరింపు డవ్వ
యనుచు బ్రార్థించ నాతని నాదరించి
ననకముఖ తపోధన చంద్రు లిట్లు
లదిరి యుచిత మృదుత్తుల నతపితోడ.

5

కం. స్నాతక జనపాతక సం
హత ప్రక్షాళన చరణ గంగాతటినీ
శీతల వాతార్చక పరి
పూత ముఖ ద్వార వికట భూభాగమునన్.

6

సీ. క్షయ ప్రళయ సంశ్రితజన సేవిత
వరతపోధన పరివారి తంబు
సాధ్య విద్యాధర చారణ గంధర్వ
దేవ పిద్ధ కదంబ సేవితంబు
దివ్య మేకాంత ప్రదేశస్థ మనుషమ
మామోద కరము సుఖాలయంబు
చామీకరసరోజ చంచరీక మరాళ
రుచిరాంబుపూర్ణ సరోవరంబు
షష్ఠపరితా తరువన భూషితంబు
కోమల పులిన హృదయాభి రామకలము
అపగత పరోధిజంతు సమాకులంబు
దనరు నానందనామక తటవనంబు.

7

వ అచట.

8

చ. సజ్జనులు జ్ఞానయజ్ఞములు వర్షము నీకు సుసాధ్యమౌను కే
వల రసరూపమై వెలయు భాగవత్కర్థము పొగునందు వృ

ద్వల దనతోడ విర్వరను దొకొవివచ్చును భక్తి మాధవో
జ్వల కథలొప్పు తావులకు వత్తురు భక్తి ముఖాదు ఇబ్బుచున్.

9

తే. హరికథాశబ్ద మినునుంత నాలకింప
వారు మువ్వరు నవనయః పాటవంబు
మేన జేకూరి పొలుతు రమేయ కాంతి
యురము సర్వాంగముల బిడ్వి సత్వరమ్ము

10

తే. ఈ విధంబున దెల్పి సమిద్ధతేజ
లా కుమారులు ననకాదు లతవి గూడి
కోత్కథా రసపాన తత్పరత వెలయ
తరలి గంగాతటంబును దరియ జనిరి

11

తే. భూర్భువర్లోక సురలోక ముఖ్యలోక
వాసులగు నైష్ణవోత్తముల్ వచ్చిరటకు
భాగవత కథా పీయూష పానమునకు
మూగి రసలంపటాత్ములై మొట్టమొదట

12

తే. అరిక గౌరవమునజేసి యరుగలేవి
దేవ గంధర్వ కిన్నరాదిక వగా?
భృగువు వెరవార బోధగావించి పనున
నరిది తత్కథా రస శ్రవణాను రక్తి.

13

సీ. గౌతమ భృగుకణ్వ కళ్యవ జమదగ్ని
గాధేయ గర్గళాకల వశిష్ఠ
జైమిని మాండవ్య జాదాల వరతంతు
దేవల కోహల దేవరాత
కౌత్వ చూర్కండేయ గాలవ కాండిల్య
పైలి భరద్వాజ పరశురామ
మైత్రేయ రోషక మౌద్గల్య పిప్పల
చ్యవనాత్రి వత్సార యాజ్ఞ వల్క్య

పర్వత పరాశరాసిత వ్యాస సుబల
ఘటభవ ... చ్ఛాయా కుకాడలైవ
యోగివద్యులు శిష్యాది యుక్తు లగుచు
వచ్చిరి కథానుధా నిషేవణ మనీష

14

వ. మరియును,

15

సీ. చతురాగమోప నిషణ్మంత్ర తంత్ర ప
ట్యాత్ర స్మృతి పురాణ సంచయములు
గంగా సరస్వతీ గౌతమీ ముఖనదీ
పుష్కరాది సరస్వమూహ ములను
వారణాసి గయా బదరీ శురుక్షేత్ర
సేతు ముఖాఖిల క్షేత్ర ములను
ప్రాజ్ఞాభాకాష్టక ప్రాతరాదిక కాల
మందరాద్య చల సమాజ ములను

దండకాది కారణ్య కదంబ కములు
దివ్య సుందరా కృతులూని తేజ మెసగ
భాగవత కథామృత రసాస్వాద నిరతి
విబుధ గంగాతటము జేర వేడ్కజనిరి.

16

కం. సుర విద్యాధర కిన్నర
గరుడోరగ సిద్ధ పాద్య గంధర్వులు వ
చ్చిరి గంగాతటి జేరగ
హరిచరితామృత నిషేవణానక్తి మెయిన్.

17

మ. శ్రవణానక్తిని యేగుదెంచిన యసుర్వ్యక్తేణి మున్నెవ ఖ
గవత గ్రామీణులన్ యదావిధి బహుకారాసన న్యాసనా
ర్వ్య విశేషంబుల బూజనలె గుళలప్రక్షాళన పూర్వంబుగా
దివిజ్ఞప్రీంద్రుడు దీక్షితుండగుచు నాతిథ్య క్రియాలోబుడై.

18

- సీ. పరమ హంసక పరివ్రాజకా చార్యులై
 వైష్ణవాద్యులు బ్రహ్మవాదు లైన
 ననకాదులన మించి స్వ స్వోచితానన
 సముప విష్ణులయిరి నభికు లందు
 నగ్రభాగంబున నధివసించిరి హరి
 స్మరణ పరాయణుల్ ననక ముఖులు
 వారి కభిముఖమై నారదు డొకయొర
 నొకట దప్తోధను లొకట సురలు
 నొకట వేదోపనిషదాదు లొకట నదులు
 నొకట వనములు క్షేత్రంబు లొకట నొకట
 వక్కరా కర్ణనాగత సకలజనులు
 గా నిటువసించిరా సభాంగణమునందు. 19
- వ. ఆ శుభసమయంబునందు. 20
- చ. జయరవముల్ నమశ్శృతులు శంఖరవంబులు మిన్నుముట్టె పై
 వయిచిరి సూన లాజ పటవాస కులాక్షతల్ న సురాంగనల్
 ప్రియమున వారిమీద గురిపించిరి కల్పక పుష్పవర్షముల్
 బయలి విమానరాజముల పై జరియించుచు దేవనాయకుల్. 21
- ఉ. యోగినరేణ్యు లాదిమును లుత్తములౌ ననకాదులట్లు శ్రీ
 భాగవత ప్రభావ మనవద్య నమాహిత నిశ్చలై క చే
 తోగరిమన్ వచించిరి మృదుస్సుఖ నవ్యతరోక్తులన్ మహా
 భాగుడు సర్వభూతహిత భావయుతుండగు దేవమానికిన్. 22
- ఉ. ఏయదివిన్న మాత్రముననే యవవర్గము చేతిలోనిదొ
 నేయది యాలకింప జగదీశుడు వాసముజేయు నాత్మలో
 నా యతిలోక భద్రకరమై రసపూరితమై యనన్య సౌ
 భ్యాయతనంబు నాగ నలరారెడు భాగవతాఖ్య సంహితన్. 23
- వ. సవిస్తరంబుగా వక్కాణింతుము యయ్యా ! సురపారి కాంక్షి వర్యా !
 దత్తావధానుండవగు మయ్యది యష్టాదశ గ్రంథ పరిమితంబై ద్వాదశ

స్కంధ సంహితాత్మకంబై పరీక్షిచ్ఛుక వంవాద రూపంబై తేజరిల్లు,
శ్రీ మన్మహాభాగవత పురాణ రాజంబిక్షల లోకానుపద సంసేవ్యంబును,
సముపావ్యంబును, సంభావ్యంబును, శ్రోతవ్యంబునునై యులరారు. 24

మ. అనఘంబై బుధసేవ్యమైన కుక శాస్త్రాంచత్కథా లాపమూర్
జనుడెందాక వినండో! యంతవరకున్ సంసార చక్రంబునం
దనిశంబెంతయు సంభ్రమించుచు దురాశాకీర్ణ విక్షాంత చే
తనుడై వండురుచుండు నాపదలచేతన్ దుస్తరాజ్ఞానతన్. 25

చ. తదబదజేసి బుద్ధి పెడదారులు బట్టగఁ జేసినట్టి మీ
పెడగు పురాణశాస్త్రములు వేదములేమి ప్రయోజనంబు లో
గడుకొని మోక్షలక్ష్మి నిదె గైకొను మిచ్చెదనంచు బాని న
ల్గడనెఱగెత్తి చాటుచు జెలంగెడు భాగవతంబు గల్గగన్. 26

తే. వాజిమేధ సహస్రంబు వాజపేయి
శతము కుకశాస్త్ర షోడశాంశంబు బోల
వెప్పుడును భాగవత కథ లెసగునట్టి
గృహమఖిల తీర్థస్వరూపమై యెనక మెనగు. 27

మ. అరవిందోదర దివ్యనామ గుణలీలాంచత్కథో చాత్తమై
పరమ శ్రీకరమైన భాగవతమున్ భక్తిన్ సమాప్తంబుగా
నరులెందాక వినంగనేరరా! యపువ్రాతంబులెల్లన్ నిరం
తరమున్ వారల బాయవంతకు దపోధన్యా! మునిగ్రామణీ! 28

సీ. పుష్కర గంగాది పుణ్యతీర్థస్నాన
ఫలములు సమతను బడయలేవు
కాశీ ప్రయాగాదిక క్షేత్రదర్శన
ఫలములు సామ్యంబు బడయలేవు
హయమేధ రాజసూయాద్వరాదిక మహా
ఫలములు కుల్యత బడయలేవు
జప తపోదాన దీక్షాముఖ్య సముపాత్త
ఫలములు సాటిని బడయలేవు

ప్రాజ్య వేదేతిహస పురాణకథన
 ఫలము లెన్నెన నిసుమంత బడయలేవు
 హృద్య భాగవతకదా నమిద్ద ఫలము
 నందు నొక శతాంశముతోడ నైన నరుదు.

29

తే. వరమ పదవాంఛ నెమ్మది బరగువార
 లొసర భాగవతశ్లోక మొక్కటైన
 నర్థమైనను దగ బాదమైనగాని
 భక్తి నిరతంబు పరియింప వలయుజుమ్ము.

30

సీ. ప్రణవాక్షరమునకు భాగవతమునకు
 వేదాంతమునకును వేదమునకు
 ద్వాదశాత్మకమునకును, ద్వాదశాక్షరికిని
 ద్వాదశీన్ హరి, వాసరముకు
 పురుషోత్తమునకును సురభికి దురిసికి
 అగ్నిదేవునకు ప్రయాగమునకు
 నవవీసురునకు గాయత్రికిని వసంత
 మునకు బురుషహక్తమునకు వత్స

రాత్మకమగు కాలమ్మన కాత్మలందు
 ప్రాజ్ఞా లెంతేని భేదభావంబులేక
 వాసుదేవుని దివ్యరూపములుగాన
 ప్రీతిచేతను భక్తి భావించుచుండు.

31

మ. అనిశమెవండు భాగవత వర్థముతోడ బలిండు నా మహా
 త్మునకు జనుస్సహస్రకృత దోషచయంబులు నాశమొంది పెం
 పొనయగ రాజసూయపథమున్ హయమేధ మఖంబుదారతన్
 బొనరుదు పూర్వపుణ్యములు బొంది సుఖించును నిక్కువంబుగన్.

32

సీ. మహిమాంచితంబయి మంగళప్రదమయి
 పొలుపొందు తురిసికా పోషణంబు

నకుభాపహంబయి యత్యంత కుభదమై
 చెలగెడు ధేను సంసేవనంబు
 ప్రకటాగమాంచల ప్రతిపాద్య మానమౌ
 భాగవత పురాణ పఠన నిరతి
 సముపాస్యమానమై స్వస్వాను రూపమై
 చెలువారు శ్రీహరి చింతనంబు
 నరయ నొందొంటితో సాటియని వచింతు
 నకల ధర్మానుశాసన సభరియందు
 నిఖిల తాత్వికవిదులయి నెగడుమునులు
 నకల లోకోపకారంబు సలుపుకొరకు.

93

కం. జీవోత్క్రమణము వేణ్
 బావన కుకళాస్త్ర పుణ్యశాస్త్ర స్ఫురణన్
 గావించువాని కొనగున్
 గోవిందుడు పరమపదము కూర్చిదలిరప్పన్.

94

తే. స్వర్ణ సింహాన్వితముగ శ్రీభాగవతము
 పాత్రుడగు భాగవతునకు భక్తి నొసగు
 పరమధన్యుడు సాముజ్య పదవిబొంది
 కేవలా నందమునుజెందు కృష్ణతోడ.

95

సీ. జననమాదిగనొక జ్ఞానకాల మేనియు
 బూనిక నేకచిత్తమున దనరి
 యే భాగ్యహీనుండు శ్రీభాగవతకథా
 మృతమానదో : ఆ నికృష్ట తముడు
 చండాలు విధము రాసభము విధంబున
 వ్యర్థము వానిజీవనము వాని
 పశునముండని మహి భారయాపుండని
 సంతతామంగళ చరణుడనియు

జనని జన్మము దుఃఖ భాజనమొనర్చు
పాపకర్ముడు నీ వాని బ్రతుకదేలః
తలవ జీవచ్ఛనంబని పలుకుచుందు
రంబురుహ వంభవేంద్రాదులైన మునులు.

36

తే. కోటిజన్మ సమార్జితాకుంత సుకృత
పరిణతింగాక శ్రీభాగవత పురాణ
మంజులకదా సుధాస్వాద మహిత సుఖము
నెనయు భాగ్యంబు మరి లభియింపగలదే.

37

చ. ఋకమును బ్రహ్మచర్యము సమిద్ధ కులోచితవృత్తమొప్పు నూ
ర్జితమతి నిత్యమున్ గడగి శ్రీకర గోపకుమార సత్కథా
ద్యుత కుకగీత భాగవతమున్ ముదమారగ నాలకింపనా
యతతపోదురీణ ! కమలాససమానసపుత్ర నారదా :

38

తే. దివసనియమంబు పనిలేదు దీర్ఘభక్తి
నిశ్చలైక మనస్కుడై నియతితోడ
పూజ్య భాగవతమును సంపూర్ణముగను
సర్వకాల మాకర్షింప జనుసుమి.

39

మ. మనముంగెల్చి విదిప్రకారమగు నేమంబొప్పు దీక్షితుపా
లనమున్ జేయ నశక్యమైతగుకలిన్ లక్షించి శ్రీవ్యాసనం
దనుడొ శ్రీ కుకదేవుడేర్పరచె నాస్థన్ లోకకల్యాణ భా
జనమైనట్టి విధానమొందు మును శ్రీ సప్తాహమున్ సత్కృతిన్.

40

మ. నిరతన్ శ్రావణ మామమానముల నిర్వాణాను సందాన బం
దుర మాహాత్మ్య విశుద్ధ భాగవత...న్ దోరంబు సద్భక్తిమై
గరమాలించిన యట్టి సత్పులము సాకల్యంబు నానాశుభో
త్కర సప్తాహ కథానక శ్రవణ మాత్రం జేకురున్ నారదా !

41

ఉ. మోహమదాదులేచి పలు పోకలు బోవు మనంబు నర్థపుం
దాహము రోగపుంజములు దార్కొని యాయువు నా హరింప ను

త్వాహముడిందుచున్న కలిజాతుల మేలు మదిందలంచి న
ప్రాహ సమగ్ర సంశ్రవణ మారసిచేసె శుకుండు సత్కృపన్. 42

తే. తలవ యోగ సమాదులు జపములెన్ని
సలిపిననుగాని యెంతేని గలుగనట్టి
సత్ఫలంబు సప్రాహ సంశ్రవణ వశత
నబ్బు దానికదియ నిరాయాసముగను. 43

సీ. పావన క్షేత్ర సంపేదనంబునకంటె
నఖిల తీర్థావగా హనముకంటె
శృతి పాఠములకంటె వ్రతరాజముల కంటె
సత్పురాణేతి హనముల కంటె
రాజసూయము కంటె వాజపేయము కంటె
జపముకంటెను మహా తపముకంటె
దానంబు కంటెను ధ్యానయోగము కంటె
యమ నియమాది యోగముల కంటె
నధికతరమైన సప్రాహ మునిరుమిగుల
నదిర ! సప్రాహ మహిమమేమనగవచ్చు
పతిత కృపణాది ముక్తి సంపాదకంబు :
సకల సముపాస్య పరమార్థ పాథకంబు. 44

ఉ జ్ఞాన జపాది ధర్మములు గాదని యోగవిదాదిసూచకం
బొ, నిరవద్య భాగవత మారయ కేవలముక్తిదాయకం
బొనను వింతవల్కు లిప్పుడాడితి రేగతిగల్గె దాదృశా
నూన మహత్వగౌరవ మనోజ్ఞత దానికి సూత దెల్పవే. 45

వ అనివేదిన శౌనకునకు సూతుండిల్లని మదివ. 46

సీ. వసుషతీ తలమును వదలి దామోదరు
దేనాడు వైకుంఠ మేగదలచె
ఆనాడె యావార్త నాలించి యుద్ధవు
దచ్యుత విశ్లేష మాత్మదలచి

కాతరుడై కృష్ణు గదిసి విధేయత

నిటలాంచి తాంజలి పుటము వెలియ

భయద దుస్సహమౌర భావికాల జనిష్య

మాణాపదుద్విగ్న మానసమున

ప్రేమ భయభక్తి వినయ వివేక యుక్తు

దగుచు నభివాదనమొనర్చి యంతికమున

ప్రార్థన న్యాయ సాంత్యనాద్యభిల గతుల

వెలియ విన్నపమిట్లు గావించె నతడు.

47

ఉ. నీవు దరందొరంగి నిజ విక్యవిభూతివదంబు జేరగా

బోవగ, మోదమాత్మ దగబొందెదుగాని యిటన్ నమస్తమున్

నీవని నమ్మి యున్నమము నెట్టన నెవ్వగపాలద్రోచి నీ

వేది బోవనెంచితివా : ఈశ : యచింత్యములౌ భవద్విదుల్.

48

చ. ఆదె యరుదెంచు నీవరుగునంతన లోకభయంకరాతి దు

ర్మదకలి, దుర్విపాక ఖలమండల మెండుకొనంగలాదు, దు

ర్వృదయుల సంగతిన్ సుజను, లెల్ల దురాగ్రహచిత్తులై మహిన్

గొదగొన జాతురీవగిది మూర్ఖులునుమ్మి జగంబులన్నియన్.

49

తే. కలిని నానట బెంపును గాంచు పాప

భరము మోవంగ జాలక వల్లటిల్లు

దీనయగు గోరూప భూదేవి యన్యు

నింకమీద నెవ్వని యాశ్రయించు నొక్కొ.

50

తే. కడగి సమదృష్టితోన రక్షెపరత్వ

మదిప నీకంటె వితరుల కలవిగాదు

గాన సుజనులయెడ నీవు కనికరించి

భక్తవత్సల వదలిపోవలదు మమ్ము.

51

చ. శ్రేణిన రక్షణార్థమయి చిన్మయవిర్గుణమూర్తి నుండు నీ

వతుల విభూతి రాజిలగ నాకృతినొంది మెలంగినట్టి య

మృత ! వసుదేవనందన ! భవోదధితారక దివ్యనామ ! మా
స్థితిగతులెంచి మామనవి జేకొనవే కృపజైకవత్సలా !

52

౯. రాజీవేక్షణ ! నీకు భక్తజన సంగజెవరత్వంబదే
యోజందప్పుడు గాన నీదగు ప్రయాణోద్యోగమున్మాని ని
ర్యాజానూన దయాసుధారన పరీవాహంబు పూరించి యు
ద్వేజత్కాలకలోర తీవ్ర దురితక్ష్యేడాగ్ని జల్లార్పవే.

53

ఉ. దానశరణ్య ! నీ విరహ దారుణవహ్నికి మ్రగ్గకిమ్మహిన్
వాసమునర్పి నిర్తురచె భక్తులు కష్టనమేత నిర్గుణో
పాసనదుష్కరంబు దురవాసముగాన మచిన్ విచారమన్
జేసిన తావనార్థమయి జేయుముపాయమనుగ్రహంబునన్.

54

కం. అను సుదృఢ పలుకులువిని
వనజోదరుడాప్రణాన వరతీర్థమునన్
మనమున మిగుల విచారం
జొనరించి యుపాయమరయ సుద్యోగించెన్.

55

కం. ఓక్తావలంబ మునకున్
యుక్తోపాయంబు విటుల నొనరుతునని సం
సక్తముగావించెను హరి
ప్రాక్తన నిజతేజమెల్ల భాగవతమునన్.

56

మ. హరి యంతర్ధివహించి భాగవత దుష్టాంబోధిలోనన్ పిరం
తర సంపూర్ణ విశిష్ట మంజుల రసోదార్చితైశ్వరూప, ఏ
స్ఫురణంబొప్ప ప్రవిష్టదౌట ననిదంపూర్వైక సందృశ్యమే
మరజిన్వాజ్మయమూర్తి భాగవతిమై బొల్పున్ జగద్గేయమై.

57

తే. బహుళ దారిద్ర్య దుఃఖ దౌర్భాగ్య ముఖ్య
వృజన నిర్మూలనంబు, గావించు కొలుకు
కామములు వైరి పట్కు విష్కాసమునకు
నరయ గలిలోన ధర్మమియ్యదియ సుమ్ము.

58

వ. కావున పురుషులెంతటి విజ్ఞానసంపన్నులే యగుదురుగాక! తాదృశంజైవ
దైవమాయ దరించ నేరరని కాదె? శుకుండు నప్రాహంబును కేవల
ధర్మంబుగా కలియుగంబున వియమించెనని, సూతముఃపురందరుండు,
శౌనకాదితాపన పుంగవులకు జెప్పి మఱి విల్లనియె.

60

తే. కడగి ననకాదులిట్లు ప్రకాశపరదు
చున్న సప్రాహ సంశ్రవణానుధర్మ
మా నదస్యుల కవగాహమయ్యి, కాని
యట్టితటి దోచె నట నొకయబ్బురంబు.

60

వ. అది యెట్లంటేని వివరించెద నవహితుండవై వినుము.

61

చ. తరుణ వయస్కులై తగు సుతద్వయితో పొడసూపె భక్తి మం
దరధర: వందగోపరుత: తామరసాక్ష: ముకుంద: శౌరి! శ్రీ
హరి! యను కృష్ణనామములు పారెకు పారెకనేకమైన వై
ఖరుల నుతించుచున్ బ్రజయ గౌరవమొప్పు నభాంకరంబునన్.

62

ఉ. భాగవత్పార్థభూష: విరుపాధిక మంగళవేష! సంతత
త్యాగమనీష! యౌచనలరారెడు భక్తినిగాంచి రమ్యహా
భాగ తవస్వీలోక పరివారికమీసభ యెట్టులెప్పుడిం
దేగతిజేరె భక్తియని యెంతయు నభ్యులు సంశయాత్ములై.

63

చ. అనువమ మాధురీయుతకథా ప్రతిపాదితమయ్యె భక్తి నీ
తనయులతోడ విందిపుడుదార హరిప్రణత ప్రసన్నయై
యని పునులాకుమారసనకాదులు నభ్యులతో వచింపగా
విని, వినయావనప్రయయి వేడె ననందన భక్తివారలన్

64

ఉ. ఓ సనకాదులార: పెనుపొందిన మీ యనుకంపజేసి, వి
ర్యాసితమయ్యె రుక్మ-లియు ప్రాజ్య ముకుందకథా రసంబునన్
శ్రీచెలవార వేడుకలచే నణవొందితి నెందునుండు నా
నానము నానతిండు విరుపాధికమైనదొకండు నాకికన్.

65

చ. అని తమువేడు భక్తిగని యా ననకాదులు నీవుప్రేమ భా
సినివయ విష్ణురూపమున జెన్నుదలర్చి భవోగ్రరోగభం
జనమొనరించుచున్ బరమపాదులు వైష్ణవులై నవారి పా
వన హృదయంబులందెపుడు వాసమొనర్చు మవాప్తకామవై

66

ఉ. ఈ కలిదోషజాలము లవెంత నమర్థములై నవైన నా
లోకన జేయనైన బుయిలోడునుగాన వసింపుమందె, వి
ర్భీకత నంచు వారు వివరించిన యంతన భక్తి కొతుకో
తేస్కత దెంకిజేసె హరిసేవక మానన మందిరంబులన్.

67

మ. ధన పాండిత్య కులీనతాదులు కొఱంతం జెందినన్ జెందె, నె
వ్వనిచిత్తంబు ముకుందు భక్తికిరవో? వాదన్నిటన్ ధన్యుడో
టను దన్యాననమందుజేయును వికుంతస్థానమున్ వీడి పా
వనభక్తి ప్రణమైకలోలుడయి శ్రీవాసుండు సంవాసమున్.

68

మ. పరమోత్కృష్టతమంబు పావహరమై బ్రహ్మాత్మకంబో కుభా
కరమీ భాగవతంబు నిట్టిదని యింకన్ జెప్పగానేల నో
సురమావీ! తదుపాసనా వళమునన్ శ్రోతల్ ప్రవక్తల్ దగన్
హరిసాయజ్యము గాంచువో వితర ధర్మావళ్య మింకేటికిన్.

69

ఉ. వైష్ణవలోక చిత్త విరవద్య తరావతిమావభక్తి వ
ర్తిష్టు భక్తిష్టు భక్తి నటు ప్రేమమయింగని శ్రీవికుంత వ
ర్తిష్టుతమావి, కృష్ణుడొనరించె ప్రియాబుర గావురంబు రో
చిష్టు జనాష్టు భక్తజన చిత్తమలందతి కొతుకంబునన్.

70

సీ భక్తవత్సలుడు శ్రీవత్సాంకు డుల్లని
స్మటి కర్ణకుండల మండికుండు
వనమాలి లలిత త్రిభంగీ విలాసు డ
గణ్య మనోజ లావణ్య యుతుడు
నజలపయోధర శ్యామలాంగుడు పీత
వాసుడు చందన వాసికుండు

కొస్తుభోపేతుడు కాంచీముఖానేక
దివ్యాభరణ నముద్దీపితుండు

మావిశానంద చిన్మూర్తి మధురవేణు
హృద్య గానాభిరతుడు శ్రీకృష్ణుడట్లు
భక్తి విశ్వానుషత్తుడై భక్తజనుల
చిత్తములయందు వాసంబు జేయదొడగె.

71

చ. భ. పరిహారి హృద్యరస భాసురి భాగవతామహాకథా
శ్రవణ కుతూహలం బెడద సందడిసేయ వికుంఠ వాసులు
ద్ధనముఖులై న వైష్ణవులు ధన్యులు సత్వరమేగుదెంచి యు
త్సవమున గూఢరూపములు దాల్చియుండి రనన్యచిత్తులై.

72

వ. అదం పూర్వ ప్రవర్తమానంబై యతిలోక దివ్యమహోత్సవ పరంపరా
న భావితంబై యసాధారణ మహిమభి రామలై యనన్య సిద్ధ
లోకిక సుఖానందవరంబై, యలరారుచు, సప్తవిసర ప్రవర్తితంబై
యొప్పెడునట్టి.

73

సీ. సప్తాహ మహమట్లు సర్వతో ముఖముగ
సంపూర్ణతనుగాంచు సమయమందు
జయ జయారవములు బయలనిండె కరంబు
విరిసె నలొకికోద్యేల రసము
సారెసారెకుమోసె శంఖారవంబులు
కురిసె సమార్థమై విరులవాన
తనగేహవిస్మృతి గనిరి సదస్యులు
కేవల పార లొకిక సుఖంబు

నీ స్థిరచరాత్మక మయిన సృష్టికిట్లు
లొక్కటన తన్మయావస్థ యొదవ గాంచి
విస్మయంబంది మరమౌచి వేడెవిట్లు
సనక ముఖ తపోధివ సత్తములను.

74

సీ. సర్వాతికాయ యీ సప్తాహ మహిమ మ
 లౌకిక మధిక ఫల ప్రదంబు
 నిరతికయోజ్వల నిర్వాణదాయక
 మఖిలై న సంసేవ్య మగుటజేసి
 యాన దనామ విభాత తటంతెంత
 ధవ్యతమంబుగాదా తలంప
 విటజరించెడు ఖగ మృగ పన్నగదులు
 శర మూఢ కితవాద్య సాధు తతులు

నవహతాఘంబులై సుఖమందుగాన
 వృద్ధివిలో భవావహమై పవిత్రమగుడు
 చిత్త మాలిన్య సంకుద్ధి సేయ కలివి
 యీ కథ సమాన మొండిక నేడిలేదు.

75

ఉ. శ్రీహరి నామరూపగుణ శీల కథామయమై తనర్చు న
 ప్తాహమంబు లోకహితమారసి నక్కరుణాంతరంగు ల
 వ్యాహత మార్గమొండిటు బయల్పడజేసిరి యట్టిదాన దు
 ర్మోహమడంగి యెట్టిరు ప్రభూత శూచిత్వము గాంతు తెల్పరే :

76

వ. అవి పరమభక్తి పాండ్రుండగు సురముని చంద్రుండు వివారించుటయు,
 పరతత్వ జ్ఞాన విస్త్రంద్రులైన కుమార ననకాది యోగీంద్రులు సప్తాహ
 నై సర్గిక మాహోత్సవం బిట్టిదని తెలుపనమకట్టిరి.

77

సీ. హింస కులాచార హీనులు క్రూరులు
 క్రోధాగ్ని దగ్ధులు కుటిలమతులు
 పంచోగ్ర పాతకర్ వంచన శీలురు
 బ్రహ్మ స్వప్నపులు పాపరతులు
 మదమత్తచిత్తులు మత్సరగ్రస్తులు
 కృపణులు కితవు లక్తిర్తిపరులు
 దష్టులు పితృమాతృ దూషకుల్ దాంభికు
 లాశమ ధర్మజ్ఞు లన్యతపరులు

మనసుచే నాక్కుచేతను తనువుచేత
 నిత్య మమమ లెన్నియో జేయు నీదులై న
 భవ్యసప్తాహ యజ్ఞానుభావ మునను
 పూతులై ముక్తులగుదురో మునివరేణ్యః ।

78

వ. ఇంద్రుడు సకలపాప పరిహారకంబును, పిరవద్య విత్యనుని ప్రతిపాద
 కంబును నగు పురాణేతిహాసంబొందు గలదు. దానిని వక్కాణించు
 మాకర్షించుము

79

సీ కలికల్మషాపహ కల్యాణకల్లోల
 తుంగభద్రానదీ తోయసిక్త
 పావన తటమున బహు సంపదలు గల్గి
 పుష్ప ఫలోద్భావ ములను వెలిసి
 సుఖము లకిరవయి శోభిల్లి విజధర్మ
 విరత చాతుర్వర్ణ్య వివిధ మగుచు

గ్రామపురమున నవర తాన్మృదుని పగిది
 వేద వేదాంగ సంవేది విత్తశాలి
 ఓక్షకుండు శ్రౌతస్మార్త దక్షదగుచు
 నవఁసురు, దాత్యదేవు డంచనగ నొకడు.

80

చ ఆతనికి ధర్మపత్ని కలహప్రియ సుందరి సత్కులీన గ
 ర్విత బహుజల్ప, స్వీయగృహకృత్య నమర్ద వరప్రవృత్తి సం
 క్రుతిరత, యన్యవంచన. వచోరచనాతి విదగ్ధ, ధూర్త, సం
 తతనిజ వాగ్ధీకరణ తత్పర, దుంధురి నా దనరౌడున్.

81

వ. ఇట్లయ్యె నయ్యెలనాగ విజధర్మ నమశంబున.

82

చ. వినియ విసేతులు బ్రణయ భీతులు దోప వినర్గ దుర్గుణం
 బనువుగ లోనడంచి ఓదిమారగ దుంధురి విత్యమాత్మదే
 వుని దనయాత్మ దేవుడను బుద్ధి భజింపగ సంతస్థి య
 య్యనముడు పత్నితోగనె సుఖైక మనీష విహాపభోగమున్.

83

వ. అట్లయ్య నతండు, సంతానచింతా దంతులిత స్వాంతుండై .

84

ఉ. అంచిత రూప యవ్వన సమవ్విత యౌ కులికాంతతోడ దా
గాంచిన నవ్యభోగములు కామములర్థము లెన్నియైన నొ
క్కించుక వింపుగామి రచియించెను గో ధరణీ హిరణ్య, గే
హంచిత భూషణాంబరము లర్దులికిచ్చుచు పెక్కు ధర్మమల్

85

చ అనిశము ధర్మమాత్రమున కాతని విత్తము లోన నర్థమున్
జనియె నెదైననేమి తను జాతువినైన తనూజనైననున్
గనమికి జింతనొంది యొకనాడతడేగె మహోగ్ర దుర్గ కా
ననమున కిల్లువాకిలి మనంబున రోపి విషాదతప్తతై .

86

వ. ఇట్లక్కంచన గర్వాన్వయ పయోరాశి సుధాంకుండైన యాత్మ దేవుండు;
సంతాన చింతా వితాంతక్షిద్యమాన మానసుండై, నానా తరువల్లి కుడుం
గాది సంబాధంబై, బహుళ వన్య సత్వసమాకులంబై, క్రూర వికటాకార,
శరశరానన ధర వనేచర శబర పరివారితంబై, భీకర దర్శికరవికర సంవే
ల్లిత కరాళశాఖ భయదళాఖి సమభివ్యాప్తంబై, మహోత్తుంగ శిఖర శిః
పాతుక విర్రరఘురీ రూఢ యశీరవ ముఖరిత భూన బోంతలాశంబై
యొప్పు దుర్గమారణ్యంబున; సమ విషమ విమోహనీతంబైన మార్గంబున,
మిట్ట మధ్యాహ్నంబై, యతిక్రమించుచున్నతకుం జనిజని మిగుల దప్పి
నలుమూలరియచు జనుచుండ, దైవవంశబునం జేరువ విమల మధు
రోదక పూర్ణంబైన యొక్కతటాకంబు గని, యూరడిల్లి యటకుంజవి,
తత్తటాకంబున జలంబులాడి, సంధ్యావందనాది విహిత క్రియాకలాపంబుల
నిర్వర్తించి, శీతల మధురోదకంబులం గ్రోలి, యచ్చేరువన స్పిగ్దచ్చాయా
విలసితంబైన యొక్క తరుమూలంబున నధివసించి యున్నంత, కొంత
వడికి.

87

మ. ఒకడత్యంత జగద్ధితాచరణ నిత్యోద్యోగి నందీప్త పా
వక సంకాశుడగు దుష్కర తపోభ్యాసుండు దంతాఖిలై
హిక సర్వస్వ దదృష్టపూర్వుడగు యోగీంద్రుండు సుశ్లోకు డ
త్యకలంక న్వపురాణ పుణ్యపరిమై యచ్చోటి కేతెంచినన్.

88

మ. కవి యా సౌమ్యువి దివ్యతేజమునకున్ కౌతూహలంబంది యా
యనముండంత తటాకనీరముల డాయంబోయి వీరావి చెం
తన నొందొక్కట గూరుచున్న నటకీ ధాత్రీ సురుండేగి వం
దనమన్ జేసి కంఠబులన్ మొగిచి వంతన్ జెందచున్ నిల్వినన్, 89

వ. కవి తపోధనన త్తమం డతనితో నిట్లనియె. 90

కం. బలితపు జింతకులోనై
విలపించెదవేలనోయి విప్రా : వీకున్
గల చింతాకారణమున్
దెలుపుము కలరూపునాకు తెల్లముగాగన్. 91

కం అని కరుణం జల్లని చూ
పెనయగ వీక్షించి పలుకు ఋషివర్మనితో
తన దుఃఖ హేతువిట్లని
వినిపించె నతండు స్వీయవృత్తము దెలియన్. 92

సీ. తెలువంగ వింకేనుగలదు పూర్వార్జిత
పాపౌష పరిపాక వశతజేసి
మాపెద్దలీనాడు మందోష్ట జలములే
విషహ పోల్కి ననుభవింతు రకట !
నా యిడ్డపిండముల్ డాయరు ప్రియమున
రై వికంబుగ విది దప్పిగాక
నా చేయు కర్మమల్ వీచ తమంబురై
యరుగును వింకొక్క తెరువులేక

వవికి వచ్చితి జీవముల్ నాయుకొఱకు
జీవనంబేల : గృహమేల : సిరులికేల :
చదువులేల : స్నానములేల : సంధ్యలేల :
కులములేల : సంతాన హీనులకు జగతి.

ద్వితీయాశ్వాసము

సీ. వెలుగు నాటి నవ్వు వికలు లింతకునైన
 పలకాన్యమై గొడ్డువారు చుండు
 నే వేడ్కమంచిన, గోవు నైతము కట్టు
 నైననుంగనక వంద్యాత్వ మూను
 నేవేళందైన నేదెచ్చి మాయంబు
 విడువంత పలవయం బెందువారు
 ప్రేమచే నే బెంచు వృషదంశకంబైన
 కూనలబెట్టక గొడ్డువోవు

విట్టి సంతాన సౌభాగ్య హీనతముడు
 నైన నాకింక నీటివి తాళ యేల ?
 చాలు వలదంచు కప్పిరు జూరగొనెడు
 నట్లు వాపోయె బ్రాహ్మణుడతని మోల.

94

వ. ఇట్లు ఊణక్షణ ప్రవర్తమాన శోకాతిరేక వ్యాకులాత్ముడై, యాత్మదేవుండు
 వాయొత్తి పెద్దపెట్టున నేర్పుచున్నంత, హృదయంబువిసి కరుణారసంబు,
 నయవారవిందంబుల వెల్లివిరిసె నాయన చల్లచి చూపులనకనిగటాకించి,
 సాదరాతిశయంబున నకవితో యోగిండుండిట్లనియె.

95

సీ. సంతాన మోహంబు నడలింపు మీ వింక
 వీ పురాకర్మంబు విఘ్నంబు
 గాన వివేకంబు గైకొని సంసార
 పాశమింతట ద్రెంచి పారవైచి
 సుఖితర సన్యాస సురుచిర సౌభాగ్య
 మనుభవించి ముక్తిగనుట మేలు
 సస్త జన్మంబులు జనుదాక కొమరుల
 గనెద ననెడుమాట కల్ల సుమ్మి

జ్ఞానదృష్టి భవద్బావి చరితమెల్ల
 గంటి కొడుకుల గవియు సౌఖ్యంబు గనవు
 సుతుల కళమున శోకంబు గనరెత్తోల్లి
 నగర నరపాలు డంగళాజన్య వరుడు.

96

ఉ. నావుడు విన్నబాటు వదనంబున దోవగ బల్కె నాతడో
దేవ! వివేకమొల్ల! సముదీర్ణ విరాగమునొల్ల! లోక సం
భావితు నాత్మ జాతువి, గృపామతి విమ్మిటు లేకదక్కుచో
నీవ కనుంగొనంగ త్యజియింతును ప్రాణము లీక్షణంబునన్. 97

కం. సంతానాదిక సుఖముల
స్వాంతములో నెరుగనట్టి నన్యాసత్వం
బెంతయు శుష్కంబయి య
త్యంతాభావే విరక్తి యనునట్లులగున్. 98

తే. పుత్రపౌత్రాది సుఖపరి పూర్ణుడగుదు
దనరు గృహమేది సరసుడు ధన్యచరితు
డట్టి సుహనీయ సౌభాగ్య మందలేని
ఈ నికృష్ట జీవిత మింకేటి కనుచు. 99

న. వద్యోమరణ వ్యవసాయ వరుండైన యాత్మదేవునివారించి, యయ్యో
గేంద్రుం డతినితో మరియు నిట్లనియె. 100

సీ. విధివ్రాత దప్పించి నివదల్చిమునుగదే
చిత్రకేతు నృపాల శేఖరుండు
దైవోపహత సముద్యముడ వీవెట్లులైన
సుతుల గాంచిన యేని సుఖముగనవు
హతమును వీడవీ వర్ధిని వీకేమి
యింత కెక్కుడు వచియింతు ననఘ
యవి వాని యాగ్రహ వ్యగ్రత యన్య
పథమితెద్దియు నగవదమి జేసి
యా తపస్వి యనాగత మాత్మనెరిగి
దీని నీభార్య భుజియించు నేని నీకు
కుల సముద్దీపకుండగు కొమరు దొడవ
గలదటంచని యొకదిన్య ఫలమొసంగి. 101

వ. ఓయీ : నీవిట్లు పట్టినపట్టు వీడకున్న వాడవగుటంజేసి, విధి విధానంబున కన్యధాత్వంబు గావించవలసి వచ్చుట కతన, విష్ఫలంబొసంగితి ఇది నీవత్తిభుజియించి యొక సంవత్సర పర్యంతంబు సత్య శౌచాది వియమంబుల బాటించునేని నీ యిష్టార్థంబు సిద్ధించునని పలికి యత్తపోధన పరేణ్యుండు యధేచ్ఛంజనియె, నంత విప్రుండు విజయందీరంబునకు బరమ వ్యామోహంబున నరుగుదెంచి, విజపత్నింగని, యద్వివ్యఫలం బొసంగి, దన్మహిమంబును, దన్నియమాచరణా వ్యక్తతయు నవిస్తరంబుగా వచియించి, కొంతవడికి కార్యాంతరానక్తుండై యెటకేవింజనియె, అంత దుంధులి యొక యనుంగు నెచ్చలిం బలిచి దానితో విట్లనియె.

102

తే. కుడిచి కూర్చుండి నాతోడ గూడినూడి
యొడలు మరపించు భోగముల్ వడయలేక
కొడుకులు కొడుకు లోయని గుండిగుండి
నట్లనడురేయి జనెనొక్క నాడతండు.

103

వ. అట్లు పోయిన పోక విక్కంబని నమ్మి వింతటితో నాయెడ, నాపె విక వింతియ చాచునని విచ్చింతగ కాలంబు గడుపుచుండ, నేడెవటినుండి యోవచ్చి సాపావంబు బండినట్లు ఫలంబొందు దెచ్చి నా చేతవిడి నీవీ ఫలంబు భుజింపుము. దీని ప్రభావంబున మనకు సత్పుత్రుండుదయించునని ఏవియో కొన్ని వియమంబులు బువదేశించి కొంతవడికి కార్యాంతరంబున నెయ్యెడకో జనియె, వంతట నేనేమి దోచక విన్ను బలిపించితి. వింతటి దాననయ్య నే నతనిమోల నేమాటాడుటకుం బుయిలోడి ఈయావడ కులోనై చింతిల్లుచున్నదాన నీ దురంతర విపత్తు బాయుటెట్లు ఇకమీద దెరువెయ్యది : నే నీ ఫలంబు భుజియింపనోప నది యేమిటికంచేని

104

పీ. ఫలభక్షణంబున గర్భంబు విలుచును
గర్భంబు విలిచిన కడుపుబెరుగు
కడుపు బెరిగినంత కుడుపు వాచవిగాదు
కుడుపుతగ్గిన బలముడిగి పోవు

బలముడిగిన విందు పవిసాగ దదిగాక
 సుకుమారి నగునాకు ప్రవవదాధ
 నోర్వంగ దరమానె యొక వేళ శివువద్ద
 మరుదేర మరణంబె శరణమగును

ఆటలగాక మంచాన నే నరిపిబడిన
 గలుగునది యెల్లజేపట్ట గలదు వదినె
 సత్య మాచారములు నాకు సాధ్యపడునె
 వింతకును మూలమగుపండు నెట్లుదెందు.

105

కం. పవివడి యావలి వాదకు
 జనరాదు పలాయనంబు వశపడదేలా
 గునజూచిన గిడవి తో
 చునుటో : జూలాలితనము జోలియదేలా.

108

కం. సుకలాలన పాలనముల
 జకనం బితిదుఃఖకరము స్వైరవిహారా
 ప్రతిరోధకరము క్షితినే
 మతిమాలిన వారొగాక ! మన్నింతురచే !

107

కం. గొడైన విధవయైనను
 బిడ్డలు గననట్టి వెలది వివిధసుఖములే
 జిడ్డెరుగక కాంచును దన
 కడ్డము లేకుండ దోచునది యదిజేయున్.

108

సీ. అంతంత పనులైన నవలీల దృటిలోన
 దీర్ఘజ్ఞాల్పిటమెల్ల దీరకున్నె ;
 ఇంట నేవవికైన వంట వార్పులకైన
 జంటగోరక యొంటి నల్పనగునె ?
 గరగరలాడుచు కనువిందు గొలిపెడు
 కలిరు సోయగమెల్ల బాయకున్నె ?

యా జిగి యీ బిగి యీ మంపు విడుసొంపు

నర్వాంగ ములను దొరంగకున్నె

ఇంతవర కొక్క గతి జరియించుచున్న

కొదమ ప్రాయంపు రసికుల కొలుపులోన

నుదుటు గరువంపు తన ముడివోవకున్నె

నుతులకాశించి యిది భుజియించితేని.

109

వ. అని యిట్లప్పురమ మూర్ఘురాలు దొర్నాగ్య విశేషంబున గుతర్కంబు
గావించి, యహవరంబుల ననమాన సౌభాగ్య సంపద లొసంగంజాలు
నప్పలో త్రమంబు భుజింపక నొక రహస్య ప్రదేశంబున గుప్తపరచి
యున్నంత.

110

తే. అత్మదేవు డిల్లాలి మృషాతివాద

కతినమానన ! దుంధులి గాంచి పలికె

ఫలము భక్షించితివిగాదె బహుజనుస్స

మార్జితాగణ్య తరపుణ్య ఫలముకతన్.

111

వ. అనవుడు నబ్బొంకులాడి.

112

సీ. మంగళస్నానయై మణిమయా భరణముల్

వలిపంపు పట్టుపట్టములు దాల్చి

విఘ్నేశు పూజించి పితృదేవతలగొల్చి

యిలవేల్చు భక్తిరాజి భజించి

కుల గురూత్తమున కంజలివట్టి జేవట్టి

ఫలదాత నాత్మలో దలచి మొక్కి

భవదీయ పావన పాదాంబురుహములు

హృదయ పీఠంబున దిడి నమించి

దీప ధూప వివేద నాదికసమర్ప

వలిపి విశ్చలైకతర ప్రసన్నమతిని

వంశదీపకుడగు తనూభవుని నొకని

ఫలవరేణ్యమ మాకిమ్ము పరమకరుణ.

113

- వ. అవి పరమనిష్ఠ నప్పులంబు భక్షించితి నదిమొదలు దినదినంబాత్మ కత్యంత
వికాసంబొదవు చున్నదని యాదర్శుర మరియు నతనితో దనయచిక
సుగుణ పితృషంబు లెరుంగునదియపోలే నట్లయె. 114
- చ. ఫలము భుజింపనో యనెడు భావము దోచెనె యెంతవెట్టి నా
రలయిననన్ భుజింపక దొలంగుదురే యది యెంతమాట సూ
నుల బడయంగ నేరక వనోవ్యధి నొందిన మాట బైకినే
బిడకని యంత్రమాత్ర సుతవాంఛయె లేదని యెంచివారలే : 115
- వ. అవి శుద్ధార్థవ క్షియించున నాత్మదేవునకు దాను గుప్రత, నత్యనిరక,
విగూఢ, గభీరభావ యవి దోపంజేయ కొన్ని కల్ల పొల్లు చల్లవి మాటలాడి
నంత్రుష్టాంతరంగుం గావించి కొందొక సమయంబున భర్తయొంటిపిరికి
యదృచ్ఛాగత యగు విజభగినితో దనకుంగల చింతాకారణంబెల్ల
నుడివి. 116
- ఉ. ఈ వెతపేర్మి నేనయితి నిల్లెటుదోచదు నాకు నింకనే
ద్రోవ యటంచువేడ, నీవి దుంధులితో నిసుమంత దానికే
పీపిటు భీతినందివెలెనే : ఓడమింతట చింత సోదరి
యీవెత తీరుదారి వచియింతు నొనర్పముదావి నేర్పునన్. 117
- వ. అవి యారడంబలికి, దనమనంబున నియ్యెడకు మంచి సమయంబుననే
యరుదెంచితిని గావున, నాయత్తుంబు సిద్ధించినదిగా దలంతునవి సంకపిల్లి
సప్రణయంబునం బోలే చెలియలిం గవుంగలించి మోముమోమునంజేర్చి
సాకూతంబుగా దిలకించి. 118
- కం. చూలొదవి యున్న దానను
నాలాయ మ్మిత్తునేను బాదని పీకా
కాలంబుదాక పీపుం
జూలొదవిన చొప్పు పతికి జూపట్టనటల్. 119
- వ. ప్రవాదంబుపులిలజేసి గుప్తుంబుగ గృహంబున సుఖంబుగ వసించు
ఘోరహన్య భేదనంబు గాకుండవలయు జమ్మ : నా ప్రసవానంతరంబున

గొంతవిత్తంబు నా పతికనువు మటులైన, యబ్బాయి తక్షణంబున
దెచ్చి యీగలండు నీతంత్రంబు బయలుపడకుండ యేను నానందనుండు
మృతుండయ్యె ననెను ప్రవాద మొదలెను. అట్లును మన పథకంబు
విరంతరాయంబుగా పరివహింపింగాను. ఇక నెద్దియేని మిషవన్ని
నేననుదినంబును మీ యంటికరుదెంచి స్తన్యంబిచ్చి పోగలను,
నీ వీధలంబు గొవున కొనంగు నుటులైన దీని ప్రభావం బెఱుంగవచ్చునని
చెప్పిన శ్రీ సామాన్య సహజవాచల్యంబునం జేసి దుంధులి యద్వివ్య
ఫలోత్తమంబు తమ దేనువునకుం భక్షించిది, నటమీద తనతోబుట్టువును
గృహంబున కవిచి నాటినుండి క్రమక్రమంబున దానును జూలొదివిన
యసియవోలె మెలకువ గలిగి ప్రవర్తించుచుండ, కొంతకాలంబు గడచిన
మీద నొకనాటియందు

120

కం. తన భగిని తనయు గనెనని

విని యనిచిన విత్తమంది వేజనకుడు నం

దనుదెచ్చి తనకొనగునం

తన పతికెరిగించె గుటి తనయు నటంచున్.

121

వ. ఇది యెంతయు రహస్యంబగుట నీకుతంత్రంబు సన్నిహిత సంబంధంబు
గలవారికి తక్కింఱుల కెరుకపడదయ్యె. అంత నాత్మదేవునకు పుత్రో
దయంబైన నర్వశినుల కామోదంబయ్యె నతవిముషిరద్వార ప్రదేశంబున
మంగళ వాచిత్రయంబులెసంగె, నానాధ శోభనంబుల కమ్మహీనులార
యంబు దావలంబయ్యె. నతండు పాత్రులగు ద్విజులకు వివిధ మహా
దావంబులిచ్చి, దీనాంధ కృపజాది ప్రకృతిజనుండు కన్నవస్త్రాది దానంబు
లావరించి, పదంపడి బాచనకు జాతకర్మాది బ్రాహ్మణోచిత క్రియా
కలాపంబు లొనరించి, దుంధుకారి యని నామకరణంబొనర్చి, విస్తరి
సంతోష భరితుడై, బహుత్వనంబులు పలువుడు ప్రమోదహననుండై
యున్నయెడ నతని పజ్జకరుదెంచి సానుకాపంబు సానుకంపంబు, సాను
రాగంబుల నతని బరవకుజేసి మధురంబుగా, విపుణులుగా దుంధులి
భర్తకిట్లనియె.

122

- ఉ. చన్నులపాఱ లేవెటుల సాకుదు నీవసిగందు దాది పా
లన్న లభింప వన్ని సమయంబులయందు మదగ్ర జాతకున్
మొన్న తనూభవుండొదవి పోయెను గావున బిల్వబంచినన్
గ్రన్నవ వచ్చి పాలొసగుగాదె ప్రియంబున కన్నతల్లియై. 123
- వ. అనిన యాత్మదేవుం డనుంగు వత్ని మాటకంగీకరించి తోడన యామెను
రాజనిచి అమ్మా కొంతకాలంబు మాయంబునుండి యీ కుమారునకు
స్తన్యంబొసంగి రక్షింపుము. వీడు నీకు కొమరుండే యగుంగదె
నీ పోదరి యనుభవ రహిత శిశు పోషణ విధి నెరుంగదు. సర్వంబును
నీ యధీనంబయి శిశువును వదినెచేబెట్టి యాతం డూరటం గాంచె అంతట
మూడు నెలలు నిండిన మీద నాత్మదేవుని గృహంబునం దొకనాటి
సుముహూర్త కాలంబున. 124
- మ. కనియెన్ దేనువు దర్శనీయు బుటపాక స్వర్ణవర్ణున్ వినూ
తన నర్వాంగ సమగ్ర సుందరు వినిద్ర జ్ఞాన వైరాగ్య భా
వను విత్తైక విలోభనీయ గుణ సంభావ్యున్ దపోయోగ పా
వనదీక్షానిరతున్ సుతున్ జనులకెల్లన్ మోదముప్పొంగగన్. 125
- వ. అంత నాత్మ దేవుండు దేనుసూనుంగాంచి యత్యంత విస్మయండును
ప్రమోదభరితుండునునై ప్రసన్న మానసంబున నతనికి జాతకర్మ నామ
కరణాదులు మహా వైభవంబుగా నిర్వర్తించి గోకర్ణంబు యందుటంజేసి
గోకర్ణుండను నామంబిడియె. సకల జనంబులు జనుదెంచి సంభ్రమాశ్చర్య
ప్రమోద మానమానసులై యతని యపారణాతిలోక దివ్యతర తేజోగరి
మంబునకు నరుదండి నితండు దేవరూపియగుంగాని యితరుండు గాదని
భావించి యాత్మదేవుని పూర్వపుణ్యాతిశయంబునకు మెచ్చి యానందించి,
యతని యుదయంబు తమకు మహోదయంబని మహోత్సవంబులుసేసి,
పరమానందంబునం బొదలుచుండిగంత, గొంతకాలం బత్యంత తృప్తి
కరంబుగజననబ్బలకు లిరువురు సమవయస్కులగుట వారికి బాల్యంబేది
తారుణ్యంబు దలసూపుచుండ వయ్యరువురిలోన బిన్నయగు. 126

ద్వితీయాశ్వాసము

ఉ. స్వర్ణసమప్రభుండు నిజవర్ణ సమంచిత ధర్మరక్షణో
 దీర్ఘమనస్కు ధత్యమలతేజుడు జ్ఞానవిరాగ నిత్యసం
 పూర్ణుడు సర్వలోక పరిపూర్ణయగోచితుడై తనర్చుగో
 కర్ణుడు స్వప్రభావహత గాఢతనూన్య హృదంధకారుడై. 27

వ. వెలుంగొందుచుండె మరియు నతని పూర్వజుండగు దుందుకారి. 128

సీ. ప్సాన సంధ్యాదిక స్వకుల కర్మవిహీను
 ధత్యంత దుర్లక్ష జాభిరతుడు
 క్రోధ సంయుతు దార్యబాధా వినోదుండు
 దుష్పురిగ్రహకర్త దుర్బగుండు
 సర్వజన ద్వేషి చౌర్య ప్రవీణుండు
 కృపణ దీనాంధాది హింసకుండు
 చందాల వాటికా సంచరిష్టుడు శత్రు
 ధారి పరాలయ దాహకుండు

ప్రేత పిండోదనాదిక ప్రీతికరుడు
 ద్యూతకరుడు నికృష్టుండు దుష్టతముడు
 పరభయంకర భూరి దోర్బల యుతుండు
 దూర్తవర్తనుడై యొప్పె దుష్టమతిని. 129

వ. మరియు నతనిదొరుల ససిబిడ్డల లాలనంబున చంకనిడుకొని జని విజనం
 బైన యాధ కూపంబులందు బిడవైచి వినోదించుచు, నొకతటి నొకతటి
 మహారణ్యంబుల దారులరికట్టి, బాటసారులంగొట్టి, వారి యొరంగల
 సర్వస్వంబు గైకొని, వారి హింసించుచు, నొకసమయంబున నట్టనడురేయి
 సంపన్న గృహస్థులయిందలం గొల్లిగొట్టి కనక రత్న భూషణాంబరాది
 ధనరాసులందెచ్చి జూదంబులాడుచు, పుణ్యాంగనా మాన ప్రాణా
 పహరణంబుసేయుచు, సజ్జనకంఠశుండయి వర్తించుచుండి, యొకనాడు
 జూదంబున పణంబోటువడి యెయ్యెడ ధనంబు లభింపకున్న, విజ
 గృహంబున కరుదెంచి, జననీ జనకులంబట్టి చావమోడి, పాత్రాదికంబు
 లెత్తుకొనిపోయిన, నాత్మదేవుండతని దుష్టారంభంబునకు కడుంగడు వగచి,

వాపోయి, యిట్టి కుపుత్రత్వంబుకంటె నపుత్రత్వంబు యుత్తమంబని
దలంచి వింక నెందు వివసించు : నెటకేగుదు : దారి యెయ్యెడి? యెవండు
నా దుఃఖంబు బాపగలండు : నాకెట్టి దుర్గతి వచ్చె : నికెట్టులని వినిపించ
నా సమయంబున, దైవ యోగంబునంజేసి గోకర్ణుండయ్యెడ కరుదెంచి,
తండ్రి కభివాదనంబుగావించి, యాతనికి గలిగిన యాపదనరిపి సప్రే
మంబుగా, నవినయంబుగా, విశేష జ్ఞానభాసురుండగుట వైరాగ్య స్వరూపం
బిట్టిదని సనిదర్శనంబుగా జనకు దెఱపదలచి.

180

సీ. సంసార మధిక విస్ఫారంబు బహు ఘోర
మతి దుఃఖకరము మోహవహంబు
తనయు లెవ్వరివారు ధనమది యెవరిది
యెవరి పశువులవి యెవరి గృహము
చనుదెంచు నాడేని చనియెడు నాడేని
యొంటిరి వేగాక జంటయున్నె ?
చక్రవర్తికినైన స్వారాజ్య మేలెడు
మర నాయకునకైన సుఖముగలగె

ప్రణయ వంతుడు విత్వంబు జ్వలన ముడు
నాబిడ్డలు విరువాకిలనెడు మోహ
ముడుగు మజ్జానము నరక మొందజేయు
నరయ వైరాగ్య మన్నిటికన్న సుఖము.

181

వ. ఈ తనువేనాటైన నీటిబుగ్గ చందంబునగుట విక్కువంబు నీతనువే
నీయదిగానినాడు, తదితర వస్తుజాతంబులు నీయవియెట్లగు : కర్మ
ప్రవాహవళంబున కొంతకాలం బొక్కెడజేరి తత్తత్కాలోచిత సుఖ
దుఃఖంబు లనుభవించి, యాముఖ రూపకర్మంబుదేరిన, నెవరిదారివ
వారికిగద రంతియగాక, తత్కర్మకు పూర్వంబునను, నాశనానంతరంబు
నను నెవరికి నెవరగుదు రందరకా నర్వశక్తి సమగ్రుండగు సర్వేశ్వరుం
డొక్కడే దిక్కుగుంగావున, మిథ్యాభావ భ్రమవదలి యారంభ
పేళలంబులై, పరిణామ ఘోరంబులగుదు సుఖభాసంబులైన భోగ భోగ్య
భోగోపకరణంబు లన్నియు నానతో విరూపంబుగా నూడ్చి, పారవైచి

పరమ వైరాగ్య సంపన్నుండవై వనంబున కరిగి యచట విత్తైకాంత
జీవనుండవై, మునివృత్తి నవలంబింతువేని నీకు విరత విర్మలానంద
శ్వాత బ్రహ్మానందం బొదవునవి జనకునకెఱింగించ నాత్మదేవుండు. 1 2

చ. సమచితమౌచు నాత్మహిత సాధకమైన కుమారు దివ్య బో
ధము దగనాఁకించి ప్రమదంబునగానకు బోదలించి త
త్వము వదిలింపుమయ్య నఁదానముగా వివి నేమొనర్తు శీ
ఘమ తనుజాతరూపమును దాల్చిన యో జగదేక దేశికా : 133

కా. కర్మప్రేరణ స్నేహపాశముల చక్కంబట్టి బందించినన్
విర్యర్థాద భవాంధ కూపమున వేనెట్లం బడందోచి రా
దుర్మార్గాహితులేచి తావకవచోత్తంగాని తద్బంధమున్
ఁబూర్చించి నమద్ధరింపు నను తండ్రి సౌఖ్య నందాయవై. 134

ప. అని యార్చిని బ్రార్థించిన ద్రవీభూత హృదయందై గోకర్ణుండు. 135

సీ. దుర్మాంస రుధిరాస్థి దుర్గంధ భూయష్ఠ
కాయాభి మానంబు బాయద్రోసి
జాయా సుతాలయ సంపదాదుల యందు
మమకార మింతట మానివైచి
పరగుణ దోషంబు లరయక సిలోక
ధర్మంబు లెల్లను దలగద్రోసి
కామ తృష్ణాదుల కడక రూపడగించి
ధర్మాను భజన మెంతయు రచించి

సాధుపురుషుల సేవించి సంతతంబు
జ్ఞాన బక్తి విరక్తుల జతను పరచి
భాగవత కథావృత నిషేవణ మొనర్చి
గాఁచువట నీవు విత్వసౌఖ్యంబు దండ్రీ : 136

మ. అన పుత్రోక్తివశాన నిర్వదలి దాయంజేరె నాషష్టి హా
యన వర్షీయుడు బ్రాహ్మణోత్తముడు దుర్గారణ్య భాగంబునం

దయంబున్ స్థిరచిత్తుడై హరి పద ధ్యాన స్తవారధనా
రచనకేళీరతి ముక్తిగాంచె దళమస్కంధోక్త మార్గంబునన్. 137

వ. అని యమర మువిన త్తమునకు కుమారసనకాది వాచయమి వంద్రు
లెరింగించిరని సూతపౌరాణికుండు శౌనకాదులకు దెలుపుటయు. 138

చ. శరముఖ శోషితాంబుది విశాల భుజాంతర పీఠరాంస, తా
మరస దళాయతాక్ష : మునిమానస సౌభవిహార : కోసలే
శ్వర : చిరపుణ్యసార : జితభార్గవరామ : వివస్వదన్యయా
భరణ : కృపాతరంగ ! నతవత్సల : సంగరరంగ పండితా. 139

కం. సాకేతనగర లక్ష్మీ
సాకల్యైశ్వర్య భోక్త : జనక తనూజా
కోక కుచార్ద్రా లేప
వ్యాకీర్ణో రన్క ! రామభద్ర మహిళా : 140

మాలిని :- నజల జలదవర్ణ : చాడుకారుణ్య పూర్ణా :
వ్యజన వనకులారా : వేదచూడా విహారా :
సుజనసుఖవిధాయీ : సూరిమోదప్రదాయీ :
విజితపరశురామా : విశ్వలోకాభిరామా. 141

గద్యము :- ఇది శ్రీరామచంద్ర సహజకరుణా పరిబద్ధి, సరసకవితా భావన,
భోజనపల్లి కులపవిత్ర కృష్ణ దేశిక పుత్ర, సుజన సేవార్య,
వేంకటార్య ప్రణీతంబయిన శ్రీ భాగవత మాహాత్మ్యంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము. 141

శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యము

తృతీయాశ్వాసము

- కం. శరణాగత విమతానుజ
కరుణార్పితరాజ్య భక్తకల్పక గంగా
ధర చిరకీర్తిత నామా
తరణి కులాం టోది సోమ దశరథరామా ! 1
- వ. దేవా ! అవధరింపుము వివిధ పురాణేతి హనకథా కథనాతి చతురో
పేతుండగు సూతుండు నకలపుణ్య కథా శ్రవణ ప్రవణుండైన శౌనకు
దుండు కారోదంతం విట్లచి వివరించె. 2
- మ. జనకుండేగిననాడు నాటను దురాచారాతి లోలక్ష్మమే
పెనయం దల్లినిబట్టి కొట్టి పెయచన్ హింపించి విత్తంబు జూ
పనిచో నీ నిధనంబు దప్పదనుడున్ భ్రాంతాత్మయై యొక్క రే
యిని నూతింబిడి జచ్చె ధుంధులి సుదుస్కృత్యంబు సోకోర్వతే. 3
- వ. అంతవిక దేనుసూనుండు, 4
- క. గోకర్ణాఖ్యుడు తీర్థయాత్ర కరిగెన్ గోకర్ణ కేదార మా
యా కాంచీముఖ దర్శనీయ తమ పుణ్యక్షేత్ర సందోహ సే
నా కౌతూహలియై కళిందశనయా భాగీరథీ సింధు రే
నా కావేరి ముఖాతి పూత తటిని వ్రాతంబులం దోగుచున్. 5
- మ. హితులనిలేరు, లేరురిపులెవ్వరు కష్టసుఖంబులన్న దు
ల్యతగనువాడు సాదుజనతా వ్రతివత్తి యొనర్చువాడు నం
తత వియమాను పాలకుడు దారతవః పరిపూత శాంతనం.
స్కృతమతి దేనుజాతు దొవరించుచునుండె నమస్త యాత్రలన్. 6

వ. ఇట్లు గోకర్ణండు పుణ్యయాత్ర లొనర్చుచుండ నతని పూర్వజాండగు
దుంధుకారి విలాసిని జన వశంపడుండై. 7

ఉ. వారనధూటులన్ నిజ నివాసము నంద నసంపజేసి యా
క్రూరుడు వారలన్ మనుష ఘోర వి వింద్యము లాచరించుచున్
వారల కోర్కెదీర్చ నొకవట్టున నొక్కవృషాణు భూరి ఖం
దారము దొంగిలించె నిబిడంపు విశీధిని పాటవంబునన్. 8

వ. ఇట్లు కామాంధుండై మీద మూడనున్న ముప్పుందలంపక తాను
సాహసంబున కొల్లగొట్టిన నమ్మర్పు ధనరాసు లింటినింపుకొని కొన్ని
వస్త్రాభరణంబులు కొంత ధనంబు తన యుంపుడు గ తెలికిచ్చినంత నాటి
రాత్రి యతఁడరిసి గాఢనిద్రా సరవళుండై యున్నతటి యక్కులటలు
తద్దనరాకులెల్ల గలయం జూచి రిచ్చవడి యొక్క యెకాంత ప్రదేశంబుం
జేరి శ్రీ సామాన్య సహజ చావల్యంబున. 9

చ. తెలిసెనె దొంగ యీ చెనటి తెంపున విశ్వము ద్రవ్యమిట్లు తె
క్కలిగొనిదెచ్చు దీని మహికాంతుడెఱింగిన నేగినచ్చు నీ
ఖలువి వధించి విత్తమును గైకొని యెయ్యెడకై న బోద మం
చల కులటాజనంబులు రహస్యముగా దలపోసి యంతటన్. 10

వ. అందరొక్కమ్మడి వాని పయంబడి దృఢతర పాశంబులం బంధించి
యా తోడవ. 11

ఉ. పాశము కంఠమందు బడవైచి కరంబిరువారు మృత్యు సం
కాశలువట్టి లాగిననుగాని మృతిం గనకుండినన్ దయా
లేకములేక వోసిరి జ్వలించెడు వహ్నికణంబులన్ దురా
దేశ విమోహితాత్ములయి ధృష్టుల వైఖరి వాని మోమునన్. 12

చ. ఆనలజ్వాలల గ్రాగి యాతనకు లోనై ప్రాణముల్ వాసె దో
డన గర్తంబున దక్కలేదరము నెట్టన్ గ్రక్కనన్ బూర్చి రం
తన వారై దుగు రై దుభాగములుగా దద్విత్తముంబంచి గై
కొనిరె సాహసురాండు కామినులు పెక్కుల్కూట లింకేటికిన్. 13

వ. దైవవశంబున నీ రహస్యంబెవ్వరికి దెలియదయ్యె నంతగాన్నిదినంబులకు
దుంధుకారి గానరామి లోకులతనిం గురించి నా జగజంతల విచారించ
నాత్మలందిదియ యస్మత్ప్రమాద తరణావసరంబని యెంచికొని చతుర
గంధీరంబుగ “ధన సంపాదనార్థంబు దేశాంతరంబున కేగిన వాడ్రాజ్య
పరుకిల్లు, వాకిలి, చెరులు, చుట్టలు, నుఖదుఃఖంబుల నెరుంగరుగాదే ;
యతందేగు నమయంబున నీ వత్సరాంతంబున నడుదెంతు ననియె”నని
వారి నాశ్వాసించి ననుపుచుండిరి. గావున విద్వాంసులైన వారాండ్రయొడ
విశ్వాసంబు నలువ నేర రమ్యుండు బుద్ధిహీనుండై యట్లు సలిపెనేని
దుంధుకారుని భంగి యగు.

13

తే. కాముకులకెన్న రసపోషకంబు లగుదు
నలుకు లమృతోన మంబులై యలరు చుండు
హృదయ మపిఠార వలె నెఱిపద నెసంగు
నెవడు ప్రియుడింక నింతుల కీ ధరితి

14

వ. ఇక వారిచే మరణించిన దుంధుకారి.

15

మ. తనగావించిన దుష్క్రియా గరిమచేతన్ హీయ బ్రేతత్వమున్
గవి వాత్యామయమూర్తియై దిరుగుచున్ గారించు బేరాకటన్
వనటం జెందుచు వానకుం జలికి నోర్వన్లేక పీఠెండ కా
కున కగ్గంబయి గాలిదూలి యెట దిక్కున్గాన కల్లాడుచున్.

16

వ. ఎన్నియో కష్టంబులకు గురియై శాంతి విశ్రాంతి లోక విమిషంబైన
గానక చిడిముడి పొందొందుచు తృప్తారికుండై నల్గడల వరిభ్రమించుచుండె
అంత కొంత కాలంబున కెట్లో లోకంబువలన దుంధుకారి మరణవార్త
నెఱింగి దయాళుండైన గోకర్ణుండ గతికుండైన తనయన్న ప్రేతత్వ
విముక్తికై గయాశ్రాద్ధంబు గావించి యటమీద చా నే యే పుణ్య
తీర్థంబులకరిగె నా యా స్థలంబుల విండప్రదాన జరి తర్పణాదిక
శ్రాద్ధంబులు గావించుచు నొక్క సమయంబున.

17

ఉ. అర్జున వేషితాఖిల ధరాంతర సంస్థిత పాపహర కో
దీర్ఘ మహా సరిద్విమల తీర్థ విగాహ సవిశ్రమూర్తి గో

- కర్ణుడు నేగుదెంచెను వికామ తపోమహితాను భావ సం
పూర్ణుడు జన్మదేశమును బూతమునేయగ నాదరంబునన్. 18
- వ. అట్లు. 19
- చ. తిరుగుచు ధేనుజాతు డరుదెంచి విడిందనయూరు జేరి తా
బరుల కగోచరుండగుచు వచ్చి స్వకీయ వికాయ చత్వరాం
తరమున బవ్వళించిన యుదారుని గన్గొని “దుండకారి” సో
దరుడని యెంచి చూపె సముద్రగ విజోరు భయానకా కృతీన్. 20
- మ. ఒకమాటు నృదళంబియై భయద దంష్ట్రోగ్రంపు కార్డులమై
యొకటం గాసరమై యొకంట వృకమై యొందొక్కటన్ ఘోగియై
యొకటం బావకుడై మహేంద్రుడయి వేరొక్కంట మర్త్యుండునై
యొకటం దోచెను దుండకారి నిజమాయా జాలముల్ జూపుచున్. 21
- తే. చెలగి యీ విధి వాడు రచించునట్టి
వైపరీత్యంబు లన్నియు బారజూచి
యతడెవ్వడో నొక్క యగతికు డిట్లు
లయ్యెనని యెంచి వానితో ననియెనిట్లు. 22
- ఉ. ఓయి యెవండవీవు? సురవాక్కు! పికాచమ వాక్కు! భూతదై
తేయులలోన నొక్కడవో? దెల్పుము మాయలు బాఱనింక, నీ
కాయము జూడ బ్రేతదళ గాంచిన చందము గానిపించు న
య్యా, యెఱిగింపు మిట్టిగతి, నందుట కేమికతంబు నాకికన్. 23
- ఉ. అంచిత పూర్వజన్మ సముపార్జిత విస్త్రుల పుణ్యరా! దో
తెంఁన పోల్కి జేరనరుదెంచి దయామతి నట్లుదన్వి చా
రించిన యమ్మహా గుణ గరిష్ఠనకున్ విజ వృత్తమెల్ల భా
షించెడు శక్తిలేకునికి జేసయిగన్ దెలియంగ జేసినన్. 24
- వ. అప్పురోక్షజ్ఞాన సంపన్నుండు లక్షించి. 25
- చ. పలికెడు శక్తిలేకునికి భావమునం దలపోసియాతడం
జలి జలమెత్తి వానివయి జల్లినయంత గతాఘుడై విశృం

ఖలముగ నీవిధంబు వలుకం గడగెన్ మొదలింటినుండి యా
కలిత తపోవిధానమయి గ్రామవిజానుజు నమ్ముఖంబునన్.

26

ఉ. బ్రాతను ధుందుకారి యనువాడ స్వయంకృత బాపకర్మచే
బూత మహీసురత్వమును బాసి వికృష్టపు బ్రేతరూపినై
యాతన దోగిదోగి యవిలాశన వృత్తిజరింతు విత్యమో
భూతదయాధురీణ : గుణభూషణ : యేగతిలేక దీనతన్.

27

మ. అనఘా : తమ్ముడ బ్రాతృవత్పల విశాంశాసహ్య దౌర్గత్య, మో
చనముంజేసి సముద్ధరింపు వడి, సాక్షిన్మత్పురా మోఘపా
వనపుజ్ఞాయిత ! దేమనందన ! జగద్బంధు : ప్రసన్నాత్మయీ
ఘన దుర్వారతరోగ్ర తాపమున కాగనోలేను నేనించుకేన్.

28

వ. అవి పలుదెఱంగుల దన దీనావస్థ నెఱింగించుచున్న నమయంబున.

29

కా. గోకర్ణం దతదన్నదెల్ల విని నీకుం ప్రేతభావం బిటుర్
రాకుండన్ వలెనందు నే గయకు జేరంబోయి శ్రాద్ధంబిటన్
సాకల్యంబుగ జేపి జేపితినిగిన్ స్వర్వాహిమిముఖ్య నా
నా కల్లోలవతీ మతల్లికల లోనం బిండదానంబులన్.

29

వ. అవి మరియు నిట్లనియె.

30

కం. తలప గయాశ్రాద్ధంబున
దొలగని ప్రేతత్వ ముడుగు తోయ మితెందున్
గలుగం బోదన్యం బిది
గలిగిన వచియింపు దాని కలరూపెరుగన్.

30

వ. అనిన ప్రేతబ్రాత మరల నతనికిట్లనియె.

31

తే. ఒక గయాశ్రాద్ధమున నేల యుడుగలేద
టందు విస్మయమందె దీ వట్టి వొక్క
శతమునకు గాని మత్సాప శమనశక్తి
కలుగ నేరదటం చెద దలుపుమింక.

32

- ఉ. గావున సాధనాంతర మొకండు విచారముజేసివేగనన్
బ్రోవుమటన్న తద్వదనమున్ విని విన్నయ మంకితోక నం
సేవికమై దనడ్చు గయజేసిన క్రాద్ధశతంబు చేత నుం
బోవని యీ భవద్గతి విముక్తి యసాధ్యమదెన్ని భంగులన్. 33
- తే. అయిన దేమైనగాని పిర్పయ మెనంగ
నేగి సీచోట సీవుండు మింతనుండి
తావకోన్ముక్తి సాధనాంతర మొకండు
నే విచారించి గావించు నిక్కువంబు. 34
- వ. అని యభయం బొసంగిన. 35
- మ. అనుజ్ఞాంజనె ధుందుకారి తన యావానంబు దాయంగ గో
తనుజాతుండట దత్పముద్ధరణ చింతన్ రాత్రివేగించె నం
తన వేడ్కన్ సుచిరాగతుండయిన యాధన్యున్ విలోకించి, నా
య్యన నేతెంచి బహుకరించెను జనం బాబాల గోపాలమున్. 36
- వ. అట్లు బ్రాహ్మణాది బాతుర్వర్ణంబు సప్రేమంబుగా సందర్శనంబున
కరుదెంచి సేవించి, బహుకరించి దీవించి ఉచితక్రమంబున స్వాగతాద్యుప
చారంబు లానర్పి పరమానంద భరితులైరి అందు కొందరు వృద్ధులు
ప్రమోదానురాగంబులు బొంపిరి వోవ నోయిగోకర్ణా ! యెందరిగితివి : యే
యే పావన క్షేత్రంబులు సందర్శించితి : యే యే పుణ్యతీర్థ రాజంబులం
గ్రుంకితివి : యే యే వింకలు గనుగొంటివి యవియెల్ల వివరింపవే !
ఓ జగత్కల్యాణకారణ ! అన్మదీయ బహుజన్మ పుణ్యవాసనం గాక
వీయట్టి సాధూత్తములం బడయ గలుగుదుమే : మానోములు ఫలించె,
మా తనస్సిద్ధి యొనవె, మా పుట్టువులు పూజ్యంబయ్యె చరితార్థులమైతిమని
ప్రశంసించిరి, అంత నతండమ్మహా జనంబుల యథార్హ ప్రణామ బహు
కరణా లింగ నా శీర్వాదా భి నందన కుశల ప్రశ్నాను పూర్వకంబుగా
నభినందించి యాభిజనోత్తములతో దానటవాసి జనిన నాటనుండి నేటిదాక
గల వృత్తాంతంబంతయు నవిస్తరంబుగ నుడివి దోడన. 37

ఉ. తానరుదెందులిలో మొదలు తన్నికి సంఘటనంబునర్హమా
ఖ్యాన మతందోసిర్ప విని యంచు దపస్సులు యోగులు త్తమ
జ్ఞానులు బ్రహ్మవాదులగు నప్పురుషుల్ బహుశాస్త్రజాత మం
తై నను గాంచి గాంచి లనరై లి లదీయ విమక్తి మార్గమున్. 38

మ. అనముల్, హతదయాశరుల్ బుధులు బాహు ప్రేత సంస్కార సా
ధన మెంచుంగనలేక యంజులకు మూర్తాదోక్తి లక్ష్యబుగా
గానిరంతన్ నిలిపెం బలంగు రథమా గోకర్ణు డత్యుష్టితా
తృ నిరూఢామలభక్తి సంపద విమృన్మ ధ్యంబు నంద త్తరిన్. 39

వ. అట్లు నిలిపి గోకర్ణుండు పరమభక్తి నాదిత్య దేవతాకంబులైన వేద
మంత్రోచ్చారణ పరుండై యేకతరనిష్ఠా గరిష్ఠుండై కర్మసాక్షియగు రవి
మద్దేలించి. 40

మ. చపలుండై మతిమాలి జేసిన దురాచారంబునంజేపి య
చ్చపు బ్రహ్మత్వము గోఁబోయి కుటిల ప్రేతత్వముం గాంచె నీ
యపరాధిం గృవజూచి ముక్తి తెరువే దైనం ప్రసాదింపుమో
తపనా! భాస్కర! లోకబాంధవ! జగత్పాక్షీ నమోవాకముల్. 41

వ. అవి ప్రార్థించిన ధుందుకారి ప్రేతత్వ విమోచ నార్థంబుగా గోకర్ణ
సంస్థంభితుండయి యప్పుడు. 42

ఉ. ఆ హరిదశ్వుదామనవి యాదరతన్నివి యానశిచ్చె, న
ప్రాహములందు భాగవత మచ్చపుభక్తి పతింపుమెట్టి నం
దేహములేక ముక్తుడగు దేనుజ! యంచు దవీయ మంజుల
వ్యాహృతులెల్లరున్ వినెడునెట్లుగ నస్సుట వాక్య పద్ధతిన్. 43

తే. ధర్మయతము సద్యఃఫల దాయకమ్ము
సులభ సాధ్యంబునై యొప్పు సూర్యునలుకు
లచటి వారెల్ల రెంతయా నానికించి
హర్ష సంపుల్ల చిత్తాబులెరి కరము. 44

వ. అట్లు విని వారు బహు సుకరంబు, నవశ్యా చరణీయంబు నగుట నద్యః
కర్తవ్యంబని యేక మనస్కులై విశ్చయించిరంత గోకర్ణుండందుల
కంగీకరించి స్వయంబుగా శ్రీమద్భాగవత సప్తాహ వాచనంబునకు
ప్రవర్తించె నా సమయంబున.

45

మ. తనరన్ భాగవతామహాకథన చేతః ప్రీతి నేతెంచి రం
తన పౌరుల్ నృప వైశ్య భూద్రులును విద్వాంసుల్ కవుల్ పామరుల్
జనుషాంధుల్ జడ మంద పంగు బధిరుల్ సన్యాసులున్ యోగు లొ
య్యన నర్దిక్కులనుండి పాప పరిహారార్థంబు నచ్చోటికిన్.

46

వ. అట్లు గోకర్ణ కరిష్యమాణ సప్తాహ భాగవత పారాయణ కథాశ్రవణార్థులై
పుర గ్రామ జనపద పక్కజాది వివిధస్థాన సమాగత జనకదంబ
సమాకులంబును పార్వతీయాటవికాది బహుళాకీర్ణంబునునై నాన్తలంబు
యెందుజూచిన నిసుము జల్లిన రాలని చందంబున బంధురంబై దేవాశ్చర్య
కరంబునై యొప్పె అంత గోకర్ణుండు శ్రీభాగవత వాచనార్థం బాననోప
విష్టుండగు దున్నంత ప్రేతత్వాపన్నుండగు దుంధుకారి బయల వాయు
రూపధరుండై యుండ నశక్యంబైన నందంద బరికించి తనకర్తెదుర
నొక యెదురు పొద దట్టంబై పెంపార గనుంగొని నయ్యేరంబున దూరి
యందు పండుచెదురొక్కండు సప్తస్వర సమంచితంబై యుండుచెటింగి,
తన్నూలంబున సన్నని నెఱియంజూచి తన్మధ్యంబున వాయు రూపంబున
దూరి విలిచె అత్తరి గోకర్ణుండు పరమ వైష్ణవుండైన బ్రాహ్మణోత్తము
నొక్కవి తన సమ్ముఖంబునందు చితాసనంబున నువిచి యర్పించి,
శ్రోతగా నేర్పరచుకొని ప్రథమస్కంధ ప్రభృతి ద్వాదశ స్కంధ
పర్యంతంబు క్రమంబుగా నృష్ఠపణితి బఠించి వ్యాఖ్యానించ
మనక్రమించె.

47

చ. మధుర మృదు స్ఫుటార్థ రసమాధురి పౌరభ వాపితంబుగా
బుధ జడ పామరాళయ సముజ్వల రంగములందు భక్తివల్
విధముల తీరిలన్ నెరవ విశ్రుత భాగవతా మహాకథా
కథన మొనర్పి గోమతు దళిందతర ప్రతిభాని రాముడై.

48

మ. దివసాంతంబగు సంతకుం బరమభక్తిం దత్కదా త్యానమున్
సవిమర్శంబుగ జేయుచుండగ మహాశ్చర్యంబుగా దన్యహో
త్సవ సౌభాగ్య విలోకనాగత సమాజంబెల్ల వీక్షింపగా
రవమేపారగ నయ్యె కీచక కఠోర గ్రంథి విచ్ఛేదమున్. 49

వ. ఇట్లు ద్వితీయ తృతీయ దివసంబులయందు విశాముఖ సమయంబునంద,
తదీయ ద్వితీయ తృతీయ గ్రంథి విచ్ఛేదనంబగుచు క్రమంబున సప్త
వాసరావసానకాలంబున సప్తమవర్సంబును విచ్ఛేదంబయ్యె అంత సప్త
వాసర శ్రీమద్వాగవత కథాశ్రవణ ప్రభావంబునంజేసి నిజ వీచి ఘోరా
సహ్యా ప్రేతాశారం బుజ్జగించి 50

మ. వనమాలాంచిత భూరివక్షడు చతుర్బాహుండు పీతాంబరుం
డు నవాజ్ఞేక్షణు డుల్లసన్నజీ కిరీటుం డంబుదళ్యామ పా
వన దేహండయి దుండుకారి హరియావశ్రీ వెఱగొంది వే
జవి గోకర్ణ యటంచు దమ్మువి సదాబ్జాతంబున్ జాగిలెన్. 51

వ. ఇట్లు పరమ విశ్వాన ప్రణయ వినయాదు లొండొండ సందడింప,
స్వాస్థాంగలింగిత మహీతఙ్డయి యక్షవాదనంబు గావించి గోకర్ణ
నుద్దేశించి. 52

మ. నదయా : దీనజనై క బాంధవ ! భవత్పార్శ్వజ్ఞ కారుజ్ఞ, సం
పద, బ్రేతత్వ దురంత కశ్మలము బోవంద్రోచి విర్వాణ, మిం
పొదవన్ గూర్చితి : ధన్యమూర్తి వసుజా యెంతేనియున్ ధన్య ము
భ్యుదయా పాదకమైన భాగవతమున్ పూజ్యం బుపాస్యంబిలన్. 53

మ. ఆపవిత్రత్వ నివారకంబయి సమస్తాంహో వివిర్వాపణా
మవమానంబయి గ్రోతృసంచయ సుఖాయశ్రీ బలారోగ్య భా
గ్య పద త్యాదిక దాయకంబయి జగత్కల్యాణ సంపాదకం
బవవర్గ ప్రతిపాదకంబునగు సప్తాహంబు ధన్యంబిలన్. 54

వ. భాగవత సప్తాహ శ్రవణంబు నా యశు పుంజుబులం బావకుండు సమిష్టి
వహంబు లట్ల భస్మీ సటలంబు గావించె అన్యదీయార్ధ, క్షిప్ర, శుష్క,

అము, స్థూలంబులగు, బాహ్యుఁడఁ కృతంబులైన నకలదురిక ప్రళయంబీ కథాశ్రవణంబు గావించె, శ్రీ శుకశాస్త్ర కథా ప్రసంగంబులేక యజ్ఞాన వశంబున గలిగిన భయకంబున గండలు దేరబెంచి పుష్టింజేకూర్చి రక్షించెడు నీ యాపువలదైన శరీరంబు వలని ప్రయోజనంబేమి? అస్థి స్థంభంబు స్థూలబుద్ధంబు మాంసశోణిత లేపితంబును చర్మావనద్ధంబును మూత్ర పురీష పాత్రంబును దుర్గంధబంధురంబు జరారోగ విపాకార్తంబు నకలామయ నిరంజనంబు యుజాకరంబు దుష్పూరంబు దుర్ధరంబు దుష్టంబు దోషజ్ఞంబు క్షణభంగురంబు నాతురంబు క్రిమివిదృష్టాంతంబు షడ్విక్రియా నహితంబునైన నదని శరీరంబని వర్ణింతురు. నిత్యంబుగాని మేదితో నిరసాయంబైన శాశ్వత సుఖంబొదలించు నత్కర్మంబును సాధించ బెనినాడని విప్పలంబగు గాదే? రేపటి వంటకంబు బాపిచనునట్టి యన్నరసంబున బెంపుగన్న నీ శరీరంబునకు నిత్యత యెక్కడిది గావున నీ శరీరాభిమానంబు వీడి శాశ్వత నిరవధికానంద భావంబునకు యత్నించు నతడు మిగుల ధన్యుడు సప్తాహ కథాశ్రవణ ప్రభావంబున భగవంతుం డైన శ్రీకృష్ణుడా నన్నవర్తయగు గావున ననేక జన్మాంతరో పార్జితానుభవంబు నిర్మూలనార్థం బని యొక్కటియ పరమ చరమోపాయంబు శ్రీ భాగవత కథాశ్రవణ పురితు అదకంబున బుద్ధులంబులను జంతువుల మృతకంబు లెట్లట్ల కేవల నాశంబుకే జనింతురు. ఇదంచును శుష్కవంశ గ్రంథి విచ్ఛేదనంబునందుండ భాగవత కథాశ్రవణంబున హృదయగ్రంథి విచ్ఛేదం బగుచేమి వింత.

55

మ. హృదయగ్రంథి విచ్ఛేదమైవను వివారించున్ నమస్తామమూర్తుదముట్టన్ బలుసంశయంబులడగున్ దోడ్తోడ కర్మా మాన్య దయాముఖ్య గుణాతో వెలుగు జ్ఞానజ్యోతి నానాభాన్వద మాహాద్రవపూర్ణ భాగవత సప్తాహంబు నాలించుటన్.

56

వ. అవి గోకర్ణ ప్రణయ పురస్కరంబుగా నాలింగనంబు జేపిక్కిని.

57

సీ. పరమ ధన్యతమము భాగవతపురాణ

మఖిల సేవ్యముల సుఖాల యంబు

పరమ పదైక సంప్రాప కోపాయంబు

దారుణ ప్రేతత్వ వారకంబు

సంసారతాప ప్రళమ నౌషధ వరంబు
 శ్రావక శ్రోత్రాది సౌఖ్య కరము
 మోర పావపవీ కఠోర కుతారంబు
 సప్తాహ పరికథా శ్రవణ మసీమ

ధేనునందన! నీ కృపాదృష్టి వలన
 ముష్కరప్రేత బాధావిముక్తి గంటి
 భాగవత కథాతీర్థ వివాస రతుల
 కరయ జేతిలోవిది ముక్తి యనిరి బుధులు.

58

మ. అని యేరీతి ప్రళస్త భాగవత సప్తాహ ప్రభావాభి వ
 ర్ణనముం జేయుతరిన్ సదస్యనయనా నందంబుగా జేర వ
 చ్చిన వైమానిక రాజ మయ్యత భట శ్రేష్ఠాచితం బమ్మహా
 మనుదొ దుంధురి సూను డెక్కెను బహూ కారాను పూర్వంబుగన్.

59

వ. ఆ సమయంబున గోకర్ణండు విష్ణు దూతలంగవి.

60

చ. వలువురు (శ్రోత) లిందమర వారలనెల్ల నొకంబు దోడ్క పో
 వలసిన చోడినట్లు గొనివచ్చితిరేల వినునెమిందు మం
 దజగొనితేక శ్రీహరి కథాశ్రవణంబు సమానమైనచో
 ఫలమున భేదమెట్లోదవు భాగవతోత్తమలార డెల్పరే.

61

మ. అనినన్ శ్రీహరి సేవకుల్ బలికిరయ్యా విక్కిలోభేద మం
 దిన దానన్ ఫలభేదమున్ సమర మా తీరయ్యె నార్జనం
 బున వీరెల్లరు సాక్షిగాది మనసులున్ జేయ రా రీతి నె
 ట్టన నీతండుప వాపియై వినియె సిద్ధన్ ద్వాదశస్కంధముల్.

62

వ. అదియునుగాక పశ్చాత్తానంబున ననన్య విశ్వలమానసుండై శ్రవణ మన
 నాదు అత్యంత తత్పర్యంబున నేడహోరాత్రంబులు పవసించి వినిగావున
 వితండట్టి వాడయ్యె మరియు

63

సీ. స్థిరచిత్త మెనయమి తెలివి రూపరిపోవు
 దడబాటుచే విన్ని తప్పిళమను

మంత్రంబు సందిగ్ధమతి దారుమరగు
 వ్యగ్రచిత్తతచేత వాడెడెడును
 విష్ణు భక్తులలేవి ఐషయంబు భిలమగు
 సత్పాత్ర మెనయమి శ్రాద్ధమదగు
 వ్యర్థత గనుదాన మశ్రోత్రియనకిద్ద
 కులమనావారత గలతనొండు

గాన గురువాక్యమున నమ్మకంబు గల్గి
 తనదు దీనత తలపోసి మనసులోవి
 విఖిల దోషమ్ములను వీడి నిర్మలై క
 భావమున జేయు శ్రవణంబు ఫలమొసంగు.

64

వ. గాన మరియు వింకొకమాటు నప్రవానరంబుల శ్రీభాగవత మాహాపురాణ
 కథాకథనంబు గావించువేని తత్కదా శ్రవణాంతంబున శ్రోతలకెల్ల
 శ్రీవైకుంఠ వికేతనవసతి యవశ్యంబు సిద్ధించెడిని, గోకర్ణ! నీకు
 భక్తవత్సలండైన పుండరీకాక్షుండు యనితర లభ్యంబైన గోలోకం
 బొసంగ గలదని పలికి విష్ణుదూతలు దుంధుకారి సహితంబుగా విమానా
 రూఢులై వైకుంఠాభిముఖులై జనిరివట.

65

మ. భగవద్వివేక గుణాభిరామమయి నేవ్యంబై సుఖపాదన
 ప్రవణంబౌ శుకశాస్త్ర ముత్తర రసార్థంబైన హృద్యోక్తులన్
 స్తవనీయంబుగ దెల్పె, శ్రావణ పునన్సప్తాహ కాలంబునం
 దవదానంబుగ ధేనుజుండు శ్రవణానందంబుగా నర్వమున్.

66

వ. ఆ పునన్సప్తాహ భాగవతకథా సమాప్తి సమయంబున విద్యాన్మండల మధ్య
 భాగంబు విదారించి మార్తాండ ప్రభావ ధీరజా ప్రసన్నాదివ్యతేజః పుంజం
 బున దిగ్దిగంత రాంతలాళ పరివ్యాప్తంబుగా నవతీర్ణంబు గావించి తత్త
 డ్భుననాదీకు లాబాల గోపాలంబుగ నరుదెంచి యొసంగు పరమారాధనం
 బుల మంగళ కరుణా తరంగితా పాంగావలోకంబుల నంగీకరించి కృతార్థ
 కరించుచు మధ్యమలోక సౌభాగ్య గరిమంబున మహోత్కర్షణంబుగా
 నయ్యెడకు -

67

మ. చనుదెంచెన్ హరి నిత్యసేవకులతో జంచక్కటాజ్ఞుడు లో
య్యన సామాజిక మానసాంబుజ మరందాస్వాదముల్ జేయ భో
రన శంఖారవముల్ నమశ్శృతు బుదారశ్రీ జయారావముల్
ఘనమై పర్వ విమాన కోటిగొని గోకర్ణం బ్రసాదింపగన్ . 68

మ. తనకుందానె ప్రమోద భారమున చిందంబొత్తి కృష్ణుండు, మె
త్తన గోకర్ణ కవుంగలించి తన చందంబునగాజేసి చే
సె విమేషంబున; బీతవాసుల ఘనశ్రీ దీప్తులం గర్జ వే
ష్టన కేయూర కిరీట ముఖ్య వర భూషాధారులన్ శ్రోతలన్ 69

మ. తనరన్ భాగవతా కథాశృతికి నత్యంత ప్రహృష్టాత్ముడై
పవిత్రెన్ శ్రోతలతోడ దన్నగరి జీవవ్రతమెల్లన్ బ్రయం
బున యోగి ప్రవరైక లభ్యమగుచుం బొల్పారు వైకుంఠ ప
త్తనముం జేరగ దేనుజాతునికృపన్ తాదృగ్వి మానంబులన్. 70

మ. దివిజేంద్రాదుల కందరావిదయి యాదిత్యామృతాంభూజుల
చ్చవికిం దవ్వయి నిత్యమైతగి స్రవస్తంబై న గోలోకమం
ద నపించెన్ కుకళాస్త్ర సంశ్రవణ చేతః ప్రీతి వందేగి యా
భవ వీరేజిభవాది వంశితుడు గోపాబుండు గోకర్ణతోన్. 71

మ. మును సాకేతపురీ నివాసులను రాముడెట్లు వెన్నెంచి జే
కొనిపోయెన్ దరిపోయ నిప్పుడటులే గొంపోయె కృష్ణుండు పా
వన సప్తాహ కథానక శ్రవణ పౌభాగ్యంబు చేకొన్న శ్రో
తృ వికాయం బెంతగలాదో! యంతయు సురక్షింబ్రా!
విమేషంబునన్. 72

న అనిపలికి కుమార ననకాదు లమరముని నుపలక్షించి. 73

మ. ఘన గోకర్ణకథాక్షరాలి నెవడాకర్ణించు వో వానికా
జనబి గర్భనివాస దుఃఖమటుపై సంప్రాప్తిగాదన్న, పా
వన సప్తాహ కథా ప్రసంగ సహవాస్తంబౌ ఫలోద్భేకమే
మని భాషింపగవచ్చు దేవముని వర్యా! యింక మా బోంట్లకున్. 74

- చ. కలుగదు పూతభాగవత కమితథా శ్రవణైక లబ్ధిమా
నెలవనిలాంబు పర్వ ఫలగణ దేహ విశోషణంబులన్
గలుగదు విత్తయోగముల, గల్గదు తీవ్ర తపస్సమాధులన్
గలుగదు తీర్థసేవన మథవ్రత దీక్షల నెన్ని దీర్చినన్ - 75
- మ. వర గోకర్ణ కథించితంబయిన మీ భవ్యేతి హాసంబు న
క్షర సౌఖ్యాప్తికినై పఠించు సతమా శాండిల్యుడన్ దాపసే
శ్వరు డత్యంత రసప్రబుద్ధమతియై సద్భక్తిదీపింపగా
పరమానంద పరిప్లుతాత్ముడయి భాన్వచ్చిత్ర తూటంబునన్ - 76
- ఉ. ఈ యతిహాస మొక్కపరి యెట్టిడుగని పఠించె నేనియన్
పాయు తదీయ పాపములు వైశ్యక కర్మలలోన దీని, బా
రాయలు మానరించు నెడ నానమోఁగన్ పితృశృప్తి నిచ్చునన్
బాయక నెవ్వడేన్ జడువు వానిలేదు పునర్పవంబులన్ - 77
- వ. అని మరియు నారదునకు సనకాదు లిట్లనిరి. 78
- మ. అమరర్షీంద్ర! పవిత్ర భాగవత నప్రాహక్రమంబేము, న
ర్వము భాపింతుము నాలకింపుమిటు దై వజ్ఞున్ విచారించి, యు
త్తమ లగ్నంబొక ఊర్పరించి సుహృద్భక్త వ్రాతముల్ దొడుగా
నమితాన క్తిమెఱున్ సమస్తము సమాయత్తంబు జేయందగున్ - 79
- వ. అందులకు జ్యేష్ఠాషాఢ శ్రావణ భాద్రపద శ్వయంజ కార్తిక మార్గశిర
మాఘ మాసంబులు తత్తమంబులు శున్యమాసంబుల నర్హంబులు గాన పై
మాసంబులందు మున్నటి వానరంబులు పూర్ణంబుగా గలిగిన మాసంబున,
నప్రాహ భాగవత వాచక మహాత్మవారంభం బొనర్పందగు, నట్లు గావించి
సకల దేశంబులం దద్వార్త బ్రహ్మక్షత్రియ శూద్ర జడ మంద బిదిరాంధ
ముఖ్యుల కెరుకపడునట్లు ప్రచారం బొనర్పించి “ఓ సమస్త దేశవాసు
లారా! సత్పురుష సమావేశం బిందగు వివటికి శ్రీ భాగవత కథ సుధా
పాన తత్పురుష విచ్ఛేయుడరీ సప్తవానరంబులు సుదుర్లభంబులు అపూర్వ
రస రూపంబయిన భాగవతకథ యిది జరుపందగు నని చాటి - 80

చ సకల పదార్థముల్ వలయు చాడున భూరిహింబు తోడ బెం
ద్లికి బలె సంతరించి శుభలేఖల బంధుకళత్ర పుత్ర మి
త్ర కలితులై యవశ్యముగ రాదగునంచు లిఖించి యెల్లవా
రికి మునుమున్న నంపదగు బ్రేమ పురస్కరభంగి నారదా - 81

మ. అవకాశం బొక వాసరంబయిన జేయంబోల దిచ్చోట వై
ష్ణవులారా! క్షణమైన దుర్లభము గానన్ వేగమే రండు భా
గవతా కమ్రు కథాసుధా రసము వేడ్కంగ్రోలు కాలంబగున్
నవిశేషంబుగ నంచు ప్రార్థనమూ విశ్వాసంబునం జేయనొ - 82

వ. మరియు సప్తాహ షహోత్పవ సందర్శనాతి తతూహల సకలదేశ
సహ యాత భాగవత సముదయంబులకు దత్తదుచిత వాసగృహంబు
లేర్పించవలయు నొక సీమహోత్కృష్ట జ్ఞానయజ్ఞంబునకు నమ విశాలా
యాత రక్షణీయ హృత ప్రదేశంబు నలయు గొప్పన దీని నొక్క పుణ్య
తీర్థంబునందైన పాదన వసంబునందైన నభిషేచనోపు, నింటియంద నలువ
దలంబోయెడ గృహోన్నతరంబులెత్తి యొకచోనునిచి యతి ప్రయత్నం
బుగ నై దాడు పవనంబులకు మున్న తన్మందిరంబు పరిష్కరించి పరార్థ్య
పవిత్రా స్తీర్ణంబుల బరికల్పించి. 83

తే. సమవిశాలాయాత ప్రదేశంబు గజగు
నవని శోధించి మార్జన మాచరించి
లేవనముజేసి రంగవల్లికల దీర్చి
ధాతు మండనాదికముల తగనొనర్చి. 84

చ. పరిదశ సుందరంబయిన పచ్చి యనంబుల గ్రామకంబముల్
మలయ సమున్నతంబయిన మండపముల్ రచియించి శిల్పముల్
వలనుగ దీపించి నలువైపుల పుష్పలలాది యుక్తమై
పొడవగు వేదిగట్టి నలుమూలల పెక్కుము లెత్తగా వలెన్. 85

ఉ. ఆగమవేదిభూమి సురుదాద్యుడు వైష్ణవ ధర్మకర్మ దీ
క్షిగురు డక్కుదారమతి శాస్త్రసిద్ధిజ్ఞుడు ధీరుడు తమో
ద్యోగి విరాగి నిస్సహత యొప్పెడు వక్త యవశ్యమంచు న
ర్వాగమ మర్మకోవిదులు బిక్కిరి యీకథ నానతియగన్. 86

ఉ. మానితధర్మదూరు డనమాన సుధీంద్రుడె యైనసత్కథా
ఖ్యాన విధిగ్గుడైన నగుగాక యనర్హుడు వేదబాహ్యా చం
దాన నెలంతలట్టలిక దత్పము డౌ హితకారి నొక్కవిన
దానికి నూతగా నతని పార్శ్వమునన్ నియమించు బొప్పగున్. 87

సీ విశదమై తగునట్లు వెరవార సప్తోర్ధ్వ
లోకముల్ దీరి యాలోకములను
బాదుల వైరాగ్యవంతుల నునుపనౌ
సరవి యధోత్తరా సనము లందు
సముచితా స్తరణంబు నవదరింపగ నోపు
వ్రకట వైఖరిని వక్తకును మున్ను
వక్త ప్రాజ్ఞుఖండయి వసియింప శ్రోతయు
ను త్తర ముఖండయి యుండవలయు

వక్త యుత్తర ముఖండయి పరగశ్రోత
ప్రాజ్ఞుఖండయి వివసింప వలయు జామ్ము
కొన్ని తావుల నట్లు చేహార దేవి
నుభయులకు ప్రాజ్ఞుఖస్థితి యుచిత మరయ.

88

వ. కర్త వ్రతదివసంబున కొకనాడు మున్ను జేరాడికంబుల గావించుకొని
తీవక్రమ దివసాడుతోడయంబున విద్యుక్తంబుగ మేలుకాంచి నిర్వర్తిత
శౌచాది క్రియాకలాపుండయి ప్రయత్నంబున జాగరూకుండయి మంగళ
స్నానాది విహితాహ్నికంబు లాచరించి సంజీవ రూపంబున సంద్యావంద
నాద్యుచిత కృత్యంబులం దీర్చి.

89

సీ. ప్రాదీప్తికక్రియా పరిసమాప్తి నొనర్చు
నాది శ్రీగణనాథు నర్చనలిపి
పితృతర్పణ మొనర్చి విద్యుక్త వైఖరి
యొనర బ్రాహ్మ్యైక్య మొప్ప దీర్చి
మండలం బొనరించి మధ్యంబునన్ కృష్ణ
మూర్తిం బ్రతిష్ఠించి పూజజేసి

కృష్ణ నుద్దేశించి ఋక్కులు జడువుచు
 పూజించి వలగొని మ్రొక్కి పొగడి
 కర్మ సముపాత్త దుస్తరాజ్ఞాన బద్ధి
 భవ సముద్రాంతర నిమగ్ను భక్తు నన్ను
 దీనబాంధవ నిర్వాణ దివ్యకరుణ
 యప్పతిల్లగ వేగ సమర్థరింపు

90

వ. అవి ప్రార్థించి బరహ ర్తుడై -

91

సీ. శ్రీకృష్ణ పాదాబ్జ చింతనా నక్తుడై
 భాగవతార్చన పాదు కొలిపి
 పరమ ప్రసన్నైక బంధుర ప్రతిపత్తి
 ఫల సమర్పణ జేసి ప్రణతు డగుచు
 నానా విధానంత నామదివ్య స్తోత్ర
 పారాయణ మొనర్చి పరమ నియతి
 శ్రీపాద సన్నిధి జేరి భాగవతంబు
 ప్రత్యక్ష కృష్ణుడే నాస్తవ మవి
 యెరిగి యంజలిబద్ధుడై హేయదూర !
 విత్యకల్యాణ షడ్గుణ ! నిరియ ! వరద !
 పరమపావన ' భక్తి సంబంధ హృదయ
 ప్రణత భవనాంగజాంతర పారిజాత !

92

సీ. భవసాగరాంతర పాయకాగతికావ
 నార్దమీ యలలోన నుత్తరించి
 గో గోప గోపికా కుల విముక్తి నొనర్చి
 దివ్య తాపక సమదీర్ఘ తేజ
 మేకరసాకృతి నెనయించి శ్రీ భాగ
 వతపురాణంబున పాదుకొల్చి
 పతితపావనతా ప్రభావంబు పెంపూస
 నట్రవేదించితి వంబుజాక్ష

భయద భవపాశ నిర్ముక్తి బడయగోరు
నాయభీష్టంబు నఫల మొనర్చు మీన
యితర శరణం బెరుంగని కృపణు నన్ను
నాద రిందుభార మిక నీ యదియనుమ్ము.

93

వ. అని పరమదైన్యంబున ప్రార్థించి శరణాగతుండై విమల భయభక్తి
తాత్పర్యంబుల తోడ వత్త నవిధానంబుగ నర్పించి వత్తమాల్య భూష
ణంబు లిడి, ప్రణయ పురస్కరంబుగా.

94

చ. నకల కళాప్రపూర్ణ : శ్రుతిశాస్త్ర విధిజ్ఞ కథా ప్రబోధనా
ధిక చతురా : వదజ్ఞతను దీరిచి జ్ఞానమొసంగుమయ్య శ్రీ
శుక నదృశుండ పీవరయ చోద్యమ దెచ్చట నీకు లేదు, తా
నక కృపజేసి యీ జడిమవాసి సుఖించెద కాశ్వితంబుగిన్.

95

వ. అని నవినయంబుగా ప్రార్థింపవలయు.

96

తే. భిన్నగోత్రులు పాత్రులౌ విప్రవరుల
వరణ మొనరింప వలయును వారు, ద్వాద
శాక్షరీ మంత్రజపము సేయంగ వలయు
విధిదలిర్ప కథాభంగ వివృత్తికొరకు.

97

తే. నరవి శ్రేయోభివృద్ధికై శక్తికొలది
నస్తరాత్రముల్ కీర్తన నలుపదగిన
వియమములు బూని నేరేట నెఱవవలయు
నభిమత పలంబు పూర్ణతా వ్యాప్తిజెంద.

98

తే. శ్రీహరికథా ప్రసంగ ప్రసిద్ధు లగుచు
ప్రతిఫలాపేక్ష నెరుగని భాగవతుల
కోరి పూజించి నియమించు కొనగవలయు
నాదరంబున హరికీర్తనార్థ మచట.

99

వ. వెండియు వారలకు ప్రణామంబు లాచరించి, తదీయాజ్ఞానుసారంబున
నిజానన సముపవిష్టులు గావలయు.

100

ఉ. దారధనాదులందు మమతన్ విడనాడి వికుద్ధ చిత్తులై
వారనిభక్తి కృష్ణపదపాఠముల్ హృదయంబులోన నిం
పార భజించుచున్ మధురసాంచిత భాగవత్కాండ సంక్రమో
దార సముత్సుకుండయిన ఘన్ముడు పూర్ణఫలంబు గాంచెడున్. 101

వ. మధుర గంభీరస్వరంబున సూర్యోదయంబుతోన మొదలిడి పార్థ యా
మత్రితయాంతిక వర్యంతంబు కథావాచనం బొనరించి యంతనుండి విరా
మంబు గావించి, పిదప మధ్యాహ్నకాల మంటాద్వయానంతరంబున హరి
కథాకథన వికారదీక్షగు భక్తులచే శ్రీహరి సంకీర్తనంబు జేయించవలయు.
ఇట్లను దినంబును కదార్తియగు నతడు సప్తాహ భాగవత కథాకథన
మహోత్సవంబు పరమప్రయత్నంబున నల్పుడు నిరంతరాయ పరినమాప్తి
పర్యంతంబు హవిష్యాన్న భక్షణ మాత్రంబున మెలగుచుండు యుత్తమం
బొక్కతరి యపవశించి యే యుండనోపునేని యది సర్వోత్కృష్టంబు,
లేనిచో పలాహారంబున నుండుయును లెన్న యేయగు. ఇట్లుండ జాలందేని
యేకభుక్తంబు గావించియైన కథవినందగు నిరంతరాయ కథాశ్రావణ పౌక
ర్యంబునకునై యే చందంబైన నపవనోపు. కథాకథన సామర్థ్యంబు
కుంటువడనియట్లు అహ్వాహరం బొనరించుటయు సమంజసంబేయగు
ఇంకను సప్తాహయజ్ఞ దీక్షితుండనుష్ఠించదగు నియమంబులు వివరింతు
మాకర్ణించునదియని, నారదన కాడికుమార మనిచంద్రు లిట్లనిరి నైష్ఠవ
ధర్మదూరులకీ భాగవత శ్రవణాధికారంబు సిద్ధింపదు. బ్రహ్మచర్యాను
పాలనంబును, నదస్సుప్తియు, వక్ర్రావళి భోజనంబును కదాశ్రవణార్థి
కవశ్యా చరణీయంబులు 102

ఉ. కామము క్రోధమత్సర వికారములం దిగనాడి లోభము
మద్రాసు మదంబులంగడగి దవ్వొనరించి జగద్దితామల
ప్రేమ మయాచ్యుతాంఘ్రియ గ క్రుతభక్తి సమగ్రుడౌచి ని
ష్కామత తత్కథాశ్రవణ కొతుకిగావలె కర్త వారదా. 103

తే. భావదుష్ట పర్యుషితాన్న పారణంబు
వలదు మధు సూప తైలాజ్య పక్వభక్ష్య

భుక్తిదగదు గణిష్ఠాన్తు భోజనఃటు
పాదీగాదు కథావ్రత పరుస కశమ.

104

మ. పతిత మేవృ రజస్వలాత్వజ త్రయావాహ్య ద్విజద్వేషి సం
హతితో భాషణసేయరాదు శుచి నిత్యాస్తేయమౌ నార్జవ
వ్రత దీక్షనియమానుపాలన దయావారధ్య దాక్షిణ్య సూ
నృత కాంత్యాది గణోన్నతాశయము లె. తే కర్త పాటింపనా.

105

ఉ. పాపుల భాగ్యవంతుల నపత్ములు దగ్రతరానుయాది నా
నా పతాపకర్తలు ననారా ఘోర దరిద్రతాతి భా
దాపరిభూతు లె. తయ కథన్ విజ్ఞెల్లను బొమ్మ మోక్షవాం
ఛాపదు లత్సవశ్యము వ్రత స్తకథా శ్రవణార్హులారయన్.

106

తే. కాకవంధ్యుల పుష్పలౌ కమలమఖులు
వంధ్యులును స్రవద్గర్భలౌ వనికలెల్ల
గదగి సప్తాహ హరికథా కర్ణనంబు
నలుప దగుదురు తద్దోష కాంతికౌరకు.

107

చ. గురువుల వైష్ణవోత్తముల గోవుల భూసురులన్ మహాత్ములన్
దరుణుల నాగమంబుల నుదార తపోవ్రత నిష్ఠులన్ గుణో
త్తర నరపాలపుంగవుల దార్కొని విండియొనర్పరాదు ని
ర్జరమ నివర్య విలచె శుకశాస్త్ర కథాశ్రవణార్థి యిందుకేన్.

108

తే. వినదగు గళద్గర్భలౌ వెండిలెల్ల
హృద్య శుకశాస్త్ర సత్కథ లింపుమీర
నానదగు మృతార్పకలై న యజ్ఞముఖులు
చారు భాగవతకథా సుధారనంబు

109

వ. మృతార్పకలై న పొలింతులు మున్నగువారు ముఖ్యంబుగా వినంగలుగుదు
రేని తద్దోషనివారణంబయి విత్తి విరవద్య సౌభాగ్యంబులు సేకూరు,
సకలలోక కల్యాణ సంధాయకంబైన ఓ జ్ఞానయజ్ఞంబు యధావిధి నొన
రించి యుద్యాపనంబు విధిక్రమంబున జేయందగు శ్రీకృష్ణ జన్మాప్యమం

దెట్లు కడుంగడు వైభవంబుగా నొనర్పవలయు ననించునులగు భక్తులకు
ప్రతోద్ధాననాకరణ ప్రత్యవాయం బొసవనేరదు శ్రీ విష్ణుభక్తి పరాయ
ణులై, నిష్కాములగు భాగవతోత్తములు స్వతః పాపనులగుదురు గాదే.
అట్టి వారికి కయిందే అయని యెరింగించి, వనకాదులు నారదును పరిపించి,
శ్రీ భాగవతసప్తాహ క్రతుసమప్తి కాలంబునందవశ్యంబుగా శ్రోతలు
నిర్మల భక్తియుక్తులై పుస్తకంబునకును, హర్షోత్పన్నులగు పూజగావిం
చుట ముఖ్యంబు పదుపది శ్రోత్యవలంబులకు ప్రసాద తులసీచూలికాదు
లొపంగవలయు, నవల మృదంగి తాళ లలితాంచితవైస సంకీర్తనంబులు
శంఖవిన్వనంబులు సమశ్శబ్దంబులు జయజయ వివాదంబు లత్యంతప్రమ
దంబున నొనరించి జహళ మంగళవాద్యంబుల బోలుకొలిపి, విప్రజనంబు
లకును యాచకులకును మృష్టాన్న దానంబు, సమృద్ధ విత్తంబుతో, నంబ
రాభరణాదు లొసంగి, పశిత్పవ్తలం గాంచనగునని సప్తాహ కరణ
క్రమంబు పఠరించి మరయు .

110

తే. ఇట్టి వారికి నకల లోకైక సౌఖ్య
జనక మైన భాగవత సంశ్రవణ మెలమి
ప్రాకృమార్జితా ఘచయంబు బాపి నిత్య
నిస్తులానంద సంపత్తి నెడజేయు .

111

సీ. సప్తాహ మఖిలట్లు సంపూర్తి గనుచే
కథకునకుం బుస్తక బుళకును
పరవి భక్తిని పూజనలిపి శ్రోతలకు బ్ర
సాద తులసీ ప్రజమ్ము లిచ్చి
మర్దల తాలాది మధుర స్వనంబుల
నమరార కీర్తన మొనరించి
జయ సమశ్శబ్దముల్ శంఖరవంబులు
ఘరివాద్య ద్వనుల్ మోయజేసి

ద్విజ వసీపక ముఖ్య వైదేకులకు
నిష్ఠ మృష్టాన్న విత్తములిచ్చి తనిపి
నెందు నేమిట లోపంబు నొదవపీక
నిస్తులా సన్మథావన నెఱవలయు.

112

- ఉ. శ్రోత విరక్తచిత్తుడగుచో మరునాడు దయంబవశ్యమున్
గీత పఠింపనొ నతడు గేస్తయునన్ విధిరీతి హోమమున్
జేత విధాయకంబనుచు జెప్పిరి కర్మ విదగ్రగణ్యుల
జ్ఞాత భవాత్మ సంభవః ప్రసన్నుడ పైకథ నాకింపుమా. 113
- మ. అమరర్షి : వధునర్పిపాయన తిలాన్నాది ప్రయుక్తిన్ బ్రజ
స్తముగా హోమము జేయనొను దళమస్కంధ ప్రతి శ్లోకమున్
గ్రమతం దన్మయ మాపురాణ వరమౌగా దమ్మిమి త్తంబుయు
క్షముగా వేర్వొగనోపు సావహితుడై గాయత్రిచే నైననున్ - 114
- తే. శాస్త్రచోదిత విదివ్రేర్వి జాలకున్న
నుచిత హోమ్యంబు బాతున కొనగవలయు
నెరిమి కృతకార్య ఫలసిద్ధి నెవయుకొరకు
దేశ కాలపాత్రాది విధిజ్ఞా దగుచు. 115
- వ. మరియు న్యూనతాదికతాభ్య దోషద్వయ నిరాకరణార్థంబును నానాచిద్ర
నిరోధార్థంబును శ్రీ షష్ఠ సహస్రనామ స్తోత్రపారాయణంబు నలువనగు.
దానికంటె నికరం బధికంబైనదిలేదు. గావున తత్ప్రభావంబున సకల
దోష విరూపణంబై సర్వంబు సఫలంబగు నిక మదుపాయసాది పంచ
భజ్యేన్ద్రంబు ద్వాదశ బ్రాహ్మణోత్తములకు యధేష్ఠంబుగా బెట్టి వ్రత
పూర్ణత్వ సిద్ధికై స్వర్ణసింహంబు సేయించి దానిపై సుందరాక్షర శోభితం
బైన శ్రీ భాగవతంబునిచి యావాహనాది సర్వోపచారంబుల యదావిధి
విర్వహించి నదక్షణంబుగా వస్త్ర భూషణాంగరాగ గంధపుష్ప మాల్యాది
సమర్పితుండైన యాచార్యున కొసంగిన భవభంధ విముక్తుండై ప్రవి
మలావ్యయ విత్యగిరవర్య బ్రహ్మానంద పదంబుయన మోక్ష సామ్రాజ్యం
బవశ్యంబుగా సిద్ధింబు నీ విధం బెవండనన్య విర్మల నిష్ఠా గరిష్ఠుండై
యొనర్చునో యమ్మహా భాగునకు సకలపాపక్షయంబగు మరియు లోకపావన
శ్రీ మహాభాగవత పురాణ సప్తాహసంక్రమణంబు ఫలప్రదంబగు ధర్మార్థ
కామ మోక్షంబులకు తమ సాధనంబై యొప్పురు విక్లవంబు 116
- తే. చిరతపోధన వీకెల్ల జెప్పబడియె
వింక నేమేని యడుగుట కిచ్చగింటె

కరమునందలి యామలకంబు లిట్లు
భుక్తి ముక్తులు దీనన బొందనగును.

117

సీ. కుటిలానువర్వత కుటిశాయుధంబయి
పుణ్యప్రదామర భూజమగుచు
విపదుగ్రకానన వీతిహోత్రంబయి
శశ్వదవ్యయ సుఖ జనకమగుచు
అజ్ఞాన సంతమ సాక్షిమిత్రంబయి
భక్తి సుధాక్షర వార్ధియగుచు
నిఖిల లోకైక సంసేవ వీరుమగుచు
పోలిచి శ్రోతల కఖిలార్థ ములనొసంగ
దివురు శ్రీ భాగవతకథ తెలిపిరెలమి
సభ్యులనంద పారవశ్యంబు నొంద

118

ఉ. ఏడు దినంబులాముని నమీరిత భాగవతా కథా రమా
ప్రొడ లఖండ మంజురన పూరిత వాగ్గరిమన్ వచించి యా
నేడవనాడు పాడిమెయి యిద్దమహోత్సవ మాచరించి, గో
రారెడు భక్తిసల్పిరి శ్రితావను పావన సంస్తవంబులన్

119

తే. జ్ఞాన వైరాగ్యభక్తుల మేన గ్రొత్త
చెలుపు మురిపెంబు చేవయు జిగురులొత్త
కొమరు బ్రాయంపు విగ్గులు కొమరు మిగిలె
నచటి వారల కామోద మంకురింప -

120

ఉ. భాగవతా మనోజ్ఞ రసవత్కథ లమ్మెయి నాలకించి, య
య్యోగివరుండు దేవముని యుబ్బి చిక్కిరిత కావ్య సిద్ధికిన్
మై గరుదే కృతార్థ తమ మానసుడై ననకాది మోములన్
జాగినమించి తొట్రిలు వచస్సుల సాంజలి యౌచు వట్లనెన్ -

121

సీ. నిర్వాణ జరుజాభి నిరతులౌ మీ న్రసా
దమును వడిసి ధన్యతముడ నైతి

దుస్తరామవిదార కౌస్తుభ శ్రీవత్స
 లాంఛనుండినాడె లబ్ధిమయ్యె
 నలవికుంతలాయం దై న సర్వేశ్వగు
 నెఱి యాకించిన నెనయగలుగు
 నామహాదివ్య సప్తాహ సంశ్రవంబు
 సకల ధర్మముకంటె సమధికంబు

నెడద భావించునవి దేవముపివరుడు
 సనకముఖ కుమారమునుల సవిధమందు
 భక్తి సంపత్తిమై తిక్కభావగరిమ
 వినుతి గావించుచున్న యావేళయందు.

122

సీ. సకత మహాయోగ సంవర్ధితోత్తమ
 జ్ఞాన పయోరాశి చంద్రమసుడు
 షోడశ సమవయస్సురుచిర బ్రహ్మతే
 జమియకు వదనంబు జంబువాడు
 బాదరాయణ తనూభవుడవధూత వై
 వ్ధవ జనభావ్య ప్రచారకరుడు
 విజయనోరథిలాభ విభృతుడై ప్రేమిడి
 భాగవ తంబును బాడికొనుచు

చెరిగి యందందు పరుగుచు జేరవచ్చె
 సనకముఖ తాపసాంబిత స్థానమునకు
 గడగి తత్కథాంతమున నాకస్మికముగ
 నుచిత సమ్మోదమున శుకయోగిజేత.

123

వ. ఇట్లు విచ్చేయు నాయతిలోక పరమ దివ్యోపతేజస్వముడాయుడైన బాద
 రాయణుం దిరికించి సవ-ప్రమాశ్చర్యంబులతోసామాజికులు ప్రత్యుద్గతులై
 రంత సాదరంబున నర్హా సవాసీనులగావించి వివిధోచితార్ఘ్య పాద్యాది సకల
 పూజోపచారంబు నిర్వర్తించి సుఖోపవిష్టుండై శుకువింజూపి నారదుండు
 సామాజికుల నుపరిక్షించి.

124

తే. అగమామర తరుజాతమగుదు భుకము
భామృతద్రవ పూరితమైన బాగ
వత మహారస పానన వసులు గండు
సారెసారెకు రపికాకులార గదగి.

125

సీ. శ్రీనమదారమై శ్రేయస్కరంబగు
వ్యానరచిత భాగవతము నందు
ప్రతిపాదితంబయి పరమమై యపరిమై
తాపత్రయావహ ధర్మమగుచు
వాస్తవమైనట్టి వస్తువెయ్యది యది
నిరతమ మత్సరుల్ నిష్కపటులు
నగు నుత్తములకు పేద్యంబయి తగునింక
వినువారలకు మనో వీధులందు
నముడు భగవంతుడును సమేషంబులోన
జిక్కు వితరుల కేరితి జేడందు
నిక్కమన్యుల గొల్చుట నిష్ఫలంబు
తిరునుండగ మోకాల పేన లేల

126

సీ. పాపావహ నమస్త పరమ పురాణైక
తిరికమై యయ్యది తేజరిల్లు
పావన శ్రీ భాగవత జనంబుల పాలి
పెన్నిదియై దీది వెలయుచుండు
జ్ఞాన ఖక్తి యిరక్తి సమవేగ నైష్కర్మ్య
రీతి యెందొప్పు రింపబడియె
విమల పారమహంస్య ప్రభుత జ్ఞాన వి
శేష మెద్దాన భాషింప బడియె
నట్టి పతితపావన మహిమార్థమైన
భాగవత పురాణ వరమును బరమ వియతి
జడువుచును విండు దగ జర్చనఁబువారు
ముక్తులగుదురు నమదార ఖక్తిగరిమ.

127

- ఉ. వ్యాసముఖాబ్జ నిర్గళిత మౌ మధువియ్యది స్వర్గ సత్య కై
లాన వికుంత పత్తన లలామములందున లభ్యమౌట ను
ల్లావ మెనంగ నెమ్మదిన లక్ష్మము సేయక భావుకాకులా
రా ! నుఖలబ్ధికై యిక గరంబనురక్తి గడంగి క్రోలుడి. 12
- వ. అనిపలికినంత 121
- పీ. బాదరాయణ తనూభవుడు సప్తాహ మా
హాత్యంబు వర్జించు నవసరమున
దత్సభా వేదికాంతరమున బ్రహ్మద
బల్యద్దవాది సేవకులు గొలువ
మణిహార కుండల మంజులగ్రేవేయ
కౌస్తుభ శ్రీవత్స కంకణాది
దివ్యభూషణజాల దీప్తిపుంజంబులు
చిత్రాతపంబులు చెలువులీన
ప్రావృడంబుడ శ్యామాంగ భద్రరుచులు
గ్రాల బ్రణుత మనోరథ కల్పితరువు
భావభవకోటి సహజ లావణ్యమూర్తి
శౌరి వాత్సల్య జలది పాజెత్కరించె 130
- ఉ. అంత సురర్షి హర్షపులకాంచితుడై ప్రియమూటలూర గ
ర్జాంత విశాలనేత్రుడయి యచ్చెరువార ముకుందుగాంచి య
త్యంత వికుద్ధభక్తి విహితార్చనార్చి యొసర్పిసాదర
స్వాంతముతోడ భాగవత సంతతికిన్ సకలోపచారముల్ 131
- ఉ. చల్లని కన్నుదమ్మల ప్రసాదవిశిష్టతదోష బీరికా
భ్యుల్లిపితున్ రమేకుగవి యుత్సుకులైన సదస్యులెల్ల రా
గిల్లి విరూఢభక్తి జయకీర్తనమున్ రచియించి రిట్లువా
గ్వల్లభయున్ విరించియు భవావిగీరులు వచ్చికన్నొనన్ 132
- పీ. భరతశాస్త్రరహస్య పారగుడైన ప్ర
హ్లాదుండు వేడ్క తాళంబువదై

తరల లాలితగతి దనరంగ నుద్దవు
 డలవున జెరిగి కాంస్యంబునైచె
 నమరమౌచి విపంచి గమకముల్ వెలయించె
 స్థానత్రితయనతి చతుర్ముగను
 శౌరీరసౌఖ్య మింపెనగిన వాడౌట
 నరుడు రాగాలాపనంబు సలిపె
 వింద్రుడు మృదంగమూచి వాయించెజెరిగి
 ననకముఖ్యులు కీర్తన సలిపిరెలమి
 రనవిరూపణ నైపుణ్యవగుకతన
 తానవివరణ మొనరించె వ్యాససుతుడు.

133

తే భూరి తేజోవిదాసులై పుష్టిజెంది
 జ్ఞాన భక్తి విరక్తు లానంద గరిమ
 నలరి మోహన తాండవ మాచరించి
 రాతపోదమలకు సమయాయులగుడు.

134

చ. పరిణత విస్తరిప్రణయ వాసిత భక్తి ముఖావతర్క్య. వి
 స్ఫురణ మహాస్పదస్యల యమోషు మలౌకికమై జగచ్చివం
 కరమగు కీర్తనంబునకు గౌతుకినైతి వదస్యలార వన్
 వరమును వేడుడిత్తునవి వారిరు హోదరు దానతిచ్చినన్.

135

వ. ఆకర్ణించి హర్షాతిరేకంబున.

136

మ ఆనము ప్రేమరసార్ధమానన సదస్యాగ్రేసరుల్ గ్రామణుల్
 గవి మీ తాగవతోత్తముల్ గొలువ వేడ్కన్ పీవు వస్తాహ పా
 వనగాదావతులం బ్రయత్నమున నావానంబుగావించవే
 యన నొగాకవి యానతిచ్చి హరి మాయంబయ్యె దానంతటన్.

137

వ. ఆనంతరంబున సురముచి పుంగవుండు బ్రమోదభరంబున.

138

కా. ఆసామాజిక పాదపద్మముల సాష్టాంగంబు గావించి శ్రీ
 వ్యాసాత్మోద్భవ ముఖ్యతావర వరేణ్యాంఘ్రి ప్రణామంబు లెం

తే సమ్మోదమునన్ రచించె నప్పుడా దేవర్షి వారంత గా
ధాసారామృతమా వి యేగిరి ప్రసవ్వాజ్ఞానులై హృష్టులై.

౩౪

వ. అంత.

1౩9

సీ. శ్రేయోవిధాన స్వకీయ శాస్త్రంబున

నదయుడౌ శుకమున చంద్రుడేత

విరపాయ వై భవాన్వితముగ నుతులతో

జెలువారు భక్తి రక్షింపబడియె

భాగవతము నిత్యపారాయణము జేయు

వరమ భాగవతుల భావములను

హరితాండవించుట యక్కతమున గాదె

మఱి పెక్కువిధ భిన్న మానసులకు

విపుల దారిద్ర్య జ్వర పరిపీడితులకు

ఘన గభీర సంసారాబ్ధి మగ్నులకును.

భయనివారక హుంకృతి భాగవతము

వరమ పదమను దరిజేర్చు భాగవతము.

140

వ. అవి సూతుండెరింగించిన బ్రహ్మర్షిత స్వాంతుండై శౌనకుండు వెండియు
నిట్లనియె.

141

తే అనఘ : యెప్పుడు భాగవత సప్తాహ గాథ

శ్రీశుకుడు పరీక్షితునకు జెప్పెనెప్పుడు

దేనుఘనుడు భాషించ దెలిసెరెప్పుడు

నమరమోక్షి ననకాదులై న మునులు

142

సీ. అవనిబాసి ముకుండు దరిగినమీద ము

ప్పరియెండ్లు కలిచన్న పైనభాగ

వతకథను శుకుండు వచియించె నా పరి

క్షిజ్జగతిపాల శేఖరునకు

నట వత్సరశతద్వయం బరిగినవెన్క

జ్యేష్ఠకుర్ధనవమి జెప్పెకథను

భవుడన్ దుర్గతి పరిహరమునకు శ్రీ

భాగవతము వస్త్రసరముల

కలివి నూటముప్పదియేండ్లు గడచిపోవు

నంత ననకాచారిత నమకాచారి

జ్ఞాన భక్తి పరమం గావనెంచి

పొరిది దెప్పిరి కార్తికేయనవమి

143

వ. అనిమరియు నిట్లనియె

144

మ. అనఘ శౌనక నన్నుపేవడుగు ప్రశ్నాంశంబెరింగించి నా

దను మోక్షేతిదాన ముగ్రహవ పీడాహారి భక్తిప్రసా

దన ముచ్చెదననులు కృష్ణ పరమాత్మ బీ కథాపాధ్య స

జ్ఞానులారా తమి గ్రోతా దన్యహిత కర్మల సేవలంకేటికిన్

145

చ. శమనుడు పాశహస్తుభటవత్తము జేరి తదియెక్క మూ

లమున సమస్తభాగవతులన్ భగవద్భక్తానందత్త చి

త్తములదనర్చు నప్పరమధిమ్యులపేడును వైష్ణవావ్య లో

కమునకె నాడుకాననము గల్గనటండువచించు నెల్లసన్

146

ఉ. సారవిహీనసంసరణ సంగత దుర్విషయాకులాత్మదై

యూరక దుస్కంధల్ నడువనేటికి మేలొదవన్ విమేషముల్

ధీరత పూతభాగవత దివ్యకథామృత మానదేరి వే

సారగ ముక్తినిొందుటకు సాక్షిపరీక్షితుడే తలంపగన్

147

తే. పరమపావన సురనదీ పూరమందు

శ్రీకుతుండు గహన్యమ్ముగ జెప్పినట్టి

కథను కంఠస్థముగ గలి ఘనతముడు

పరమపద భాగ్యసంపత్తి విదయగలడు

148

మ. అని యిరీతి నమస్తకాత్మచయ మాద్యంతంబు జర్పించి మీ

దనిరూపించిన గోస్వమీ యఖిల సిద్ధాంత ప్రసిద్ధంబు బా

వనమౌ భాగవతంబు నా పరసుఖప్రాప్యర్థమై పూని స
జ్జను లాస్వాదన మాచరించుడిక నేతత్సార సర్వస్వమున్ 149

ఉ. దీనినెవండు విశ్వలమతిన్నియతిన్ సతమాలికించునో
మావితుడైన వైష్ణవు సమక్షమునం దెవడీ కథానక
భ్యానమొనర్చు వారు నియమాచరణంబున జేసి సత్పులం
బునుడిచి కథారతున కుర్చి వసాద్యము లేదొకింతయున్ 150

చ. శివ కమలాననాద్యమర సిద్ధమునిస్తుత లోకలోక బాం
ధవకుల దుగ్ధసాగరసుధానిధి తీర్థపదారవింద, వై
శ్రవణ మదావశేంద్ర మృగనాయక : భూమిసుతావినూతన :
భవనశపారిజాత ! రఘవల్లభ : దాశరథీ ! దయానిధీ ! 151

చ. శరముఖ కంపితాంబుధి విశాలభుజాంతర పీఠరాంస తా
మరసదళాయతాక్ష ! మునిమానస సౌధవిహార ! కోనలే
శ్వరచిరపుణ్యసార : జిత భార్గవరామ : వినస్వదన్వయా
భరణ : నిసర్గపేశలకృపాపర : పాపహరా ! పరాత్పరా 152

చ. జనకనిదేశపాలన ! నిశాంపతిశేఖర దండకాటవీ
మునిజన తాద్యమాన నరభుజ్వికరాన్వయ మూలభేదనా :
వనవర సేవ్యమానవద : వారధిబంధన చాతురీచణా !
మునిరఘు దర్శితార్ష్య చరమాశనతోద్ధరణైక భావనా ! 153

కం. హరిదత్వాన్వయ శేఖర :
శరణార్థిత్రాణ నిరత శతమఖ ముఖ్యా
మర కాంతానన మృగమలి
వరతిలక రసార్చ్య సురభిపాద ద్వంద్వా ! 154

మాలిని :- సమరవిమతజైత్రా ! సమ్మవిస్త్రోత్ర పాత్రా !
కమలహితకులీనా : ఖండితారాతి సేనా :
సుమహిత గుణభూషా : సూరిచిత్త ప్రతోషా !
శమత వజన పాపా ! సర్వ పూర్ణ వ్రతాపా ! 155

మాలిని:- భువన కుశల కారీ! పుణ్య మార్గానుసారీ :

యవనకరణ దక్షి : యధ్వరారాతి కిషి :

దివిజనికరసేవ్యా! ధీరలోకైక భావ్యా :

శ్రవణ సుఖదనామా : చారు సాకేతదామా.

158

గద్య:- ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాపరిరింబి కవితా విభాజమాన భోజన
వల్లి కులపరిత్ర కొండిన్య గోత్ర కృష్ణార్జుననూజన పేంకటాచార్య విరచితంబైన
శ్రీ భాగవత మాహాత్మ్యంబునందు కృతీయాశ్వాసము నర్పము సంపూర్ణము.

ACC NO. 2407

244.592

VEN

ELU. 12-00

—: సమాప్తము :—